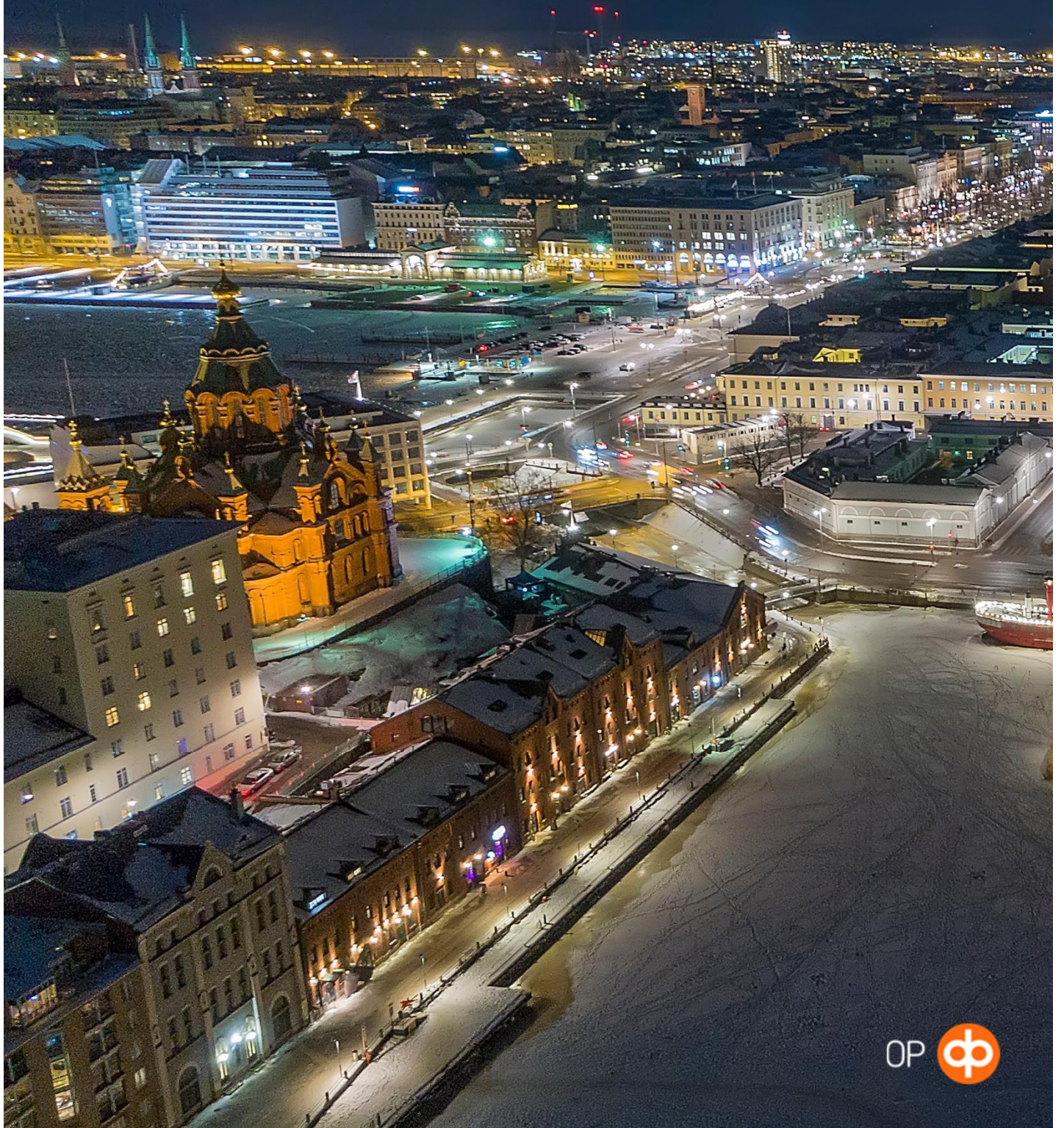

Tilinpäätös 2018

Helsingin Seudun Osuuspankki

SISÄLLYSLUETTELO

sivu	
1-22	Toimintakertomus
23-25	Osuuspankin konsernin tuloslaskelma ja tase
26-27	Osuuspankin tuloslaskelma ja tase
28-31	Rahoituslaskelma
	Osuuspankin ja konsernin tuloslaskelman ja taseen liitteenä annettavat tiedot
32-53	Osuuspankin tilinpäätöksen merkittävimmät laatimisperiaatteet
54-88	Liitetiedot
89-98	Luettelo kirjanpitokirjoista, tositteiden lajeista sekä selvitys niiden säilytystavoista
99	Hallituksen allekirjoitus
99	Tilintarkastajien merkintä suoritetusta tilintarkastuksesta

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 2018

- Helsingin Seudun Osuuspankin (OP Helsinki) liikevoitto pieneni 28,7 miljoonaan euroon (40,2¹) odotettavissa olevien luottotappioiden kasvun seurauksena.
- Luottoihin ja saamisiin liittyvät odotettavissa olevat luottotappiot kasvoivat 13,9 miljoonaan euroon (1,1), mutta niiden osuus luotto- ja takauskannasta säilyi matalalla tasolla.
- Korkokate kasvoi 4,9 prosenttia ja nettopalkkiotuotot kasvoivat 0,8 prosenttia vertailukaudesta.
- Kulujen suhde tuottoihin parani 65,5 prosenttiin (67,0).
- Ydinvakavaraisuus oli 32,0 prosenttia (30,1).
- Joulukuun lopussa pankilla oli 199 162 omistaja-asiakasta (186 118).
- OP Helsingin uusi hallitus nimitettiin maaliskuussa.
- Jarmo Viitanen aloitti toimitusjohtajana marraskuussa.

Avainlukuja

Avainlukuja	2018	2017	Muutos
Liikevoitto, milj. euroa	28,7	40,2	-28,6 %
Kulujen suhde tuottoihin, %	65,5	67,0	-1,5
Oman pääoman tuotto (ROE), %	3,2	5,0	-1,6
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %	32,0	30,1	1,9
Henkilöstö keskimäärin	490	492	-2
Omistaja-asiakkaat	199 162	186 118	13044

OP Helsinki osana OP Ryhmää

Helsingin Seudun Osuuspankki (OP Helsinki) on pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Espoo, Vantaa) toimiva jäsentensä omistama osuuskuntamuotoinen talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa. OP Helsinki kuuluu tytäryhtiönä OP Ryhmän keskusyhteisöön. OP Helsingissä päätösvalta kuuluu omistaja-asiakkaille ja OP Osuuskunnalle (Keskusyhteisö), joita edustaa edustajisto.

Osuuspankki kuuluu OP Ryhmään, joka on johtava suomalainen finanssiryhmä. OP Ryhmä koostuu itsenäisistä osuuspankeista ja niiden keskusyhteisöstä OP Osuuskunnasta tytäryhtiöineen. OP Ryhmän ja sen jäsenpankkien keskitettyjen palveluiden kehittämisestä ja tuottamisesta vastaavat OP Osuuskunta sekä sen tytäryhtiöt OP-Palvelut Oy ja OP Asiakaspalvelut Oy. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Osuuspankki on OP Osuuskunnan jäsenluottolaitos. OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset yhdessä niiden konsolidointiryhmiin kuuluvien yhteisöjen kanssa muodostavat yhteenliittymän, josta säädetään laissa talletuspankkien yhteenliittymästä (Yhteenliittymälaki). Yhteenliittymälain mukaan keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat toistensa veloista ja sitoumuksista ja niiden vakavaraisuutta, maksuvalmiutta ja asiakasriskejä valvotaan yhteenliittymän tasolla. OP Ryhmän vakuutusyhtiöt eivät kuulu keskinäisen vastuun piiriin.

Toimintaympäristö

Maailmantalouden kasvu hidastui, ja luottamus talouteen heikkeni vuoden 2018 viimeisinä kuukausina. Talouden vire oli silti edelleen verrattain hyvä. Koko vuonna 2018 maailmantalous kasvoi lähes samaa hyvää vauhtia kuin vuonna 2017. Erot maiden talouskehityksen välillä levenivät. Euroalueella talouskasvu hidastui selvästi vuoden mittaan osin tilapäisten tekijöiden vuoksi. Työttömyys laski yhä selvästi ja inflaatio nousi.

Euroopan keskuspankki jatkoi politiikkansa normalisointia. EKP pienensi arvopaperien ostohjelman mukaisia netto-ostoja lokakuussa 15 miljardiin euroon kuukaudessa ja lopetti ne kokonaan vuoden vaihteessa.

¹ Vertailukauden tulos on oikaistu IFRS9:n käyttöönotosta johtuen.

Ohjaukorot säilyivät ennallaan koko vuoden. Euribor-korot nousivat vuoden lopulla aavistuksen. Pidemmät markkinakorot alenivat vuoden lopulla lisääntyneen epävarmuuden vuoksi ja päätyivät samalle tasolle kuin vuoden alussa. Osakekurssit painuivat vuoden lopun jyrkän laskun vuoksi vuoden alkua matalammalle.

Suomen talous jatkoi vuoden jälkipuoliskolla yhä hyvässä kasvussa. Vuonna 2018 talous kasvoi ennakkotietojen mukaan hieman vuotta 2017 hitaammin. Talouskasvu painottui aiempaa enemmän kulutukselle. Työllisyys parani selvästi, ja reaaliensiot kasvoivat. Vuoden lopulla kuluttajien luottamus alkoi silti rakoilla. Yritysten kannattavuus koheni edelleen, mutta investoinnit kohenivat vain hieman.

Asuntomarkkinoilla vanhojen asuntojen myynti väheni hieman edellisestä vuodesta. Kysyntä kohdistui uusiin asuntoihin, joita valmistui eniten sitten 1990-luvun alun. Asuntojen hinnat nousivat vain hieman kasvukeskusten vedolla.

Vastuullisuus

Yhteiskuntavastuu on tiivis osa OP Ryhmän ja osuuspankkien liiketoimintaa ja strategiaa. Vastuullisuuden perusta rakentuu perustehtäväämme, yhteisiin arvoihimme, vahvalle vakavaraisuudelle ja osaavalle riskienhallinnalle, joita asiakasomisteinen liiketoimintamallimme tukee. Yhteiskuntavastuun näkökulmista huomioimme taloudellisen ja sosiaalisen vastuun sekä ympäristövastuun. Tavoitteemme yhteiskuntavastuussa on olla toimialan edelläkävijä Suomessa. OP:n vastuullisuusraportointi perustuu GRI-standardeihin ja on luettavissa osana OP Ryhmän vuosikatsausta osoitteessa op-year2018.fi.

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

OP Helsinki otti käyttöön 1.1.2018 Finanssivalvonnan määräyksiin ja ohjeisiin (2/2016) sisältyvät kohdat IFRS 9 -standardista "Rahoitusinstrumentit" sekä muut IFRS 9 -standardin voimaantulosta 1.1.2018 johtuvat muutokset. Pankin kannalta merkittävin muutos oli, että myönnettyistä luotoista kirjataan aiempaa etupainotteisemmin arvonalentumisia perustuen odotettavissa oleviin luottotappioihin. IFRS 9 -standardi aiheutti muutoksia myös tilinpäätöksen laatimisperiaatteisiin, oikaisuja taseeseen aiemmin kirjattujen saamisten määriin ja rahoitusinstrumenttien luokitteluun. Kirjanpitoarvoihin tehdyt oikaisut kirjattiin siirtymäpäivänä 1.1.2018 avaavan taseen kertyneisiin voittovaroihin. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa on kerrottu siirtymän vaikutukset.

OP Helsinki myi vuoden aikana Tuotto-osuuksia yhteensä 91 miljoonalla eurolla (113). Tuotto-osuus on asiakasomistajan vapaaehtoinen sijoitus osuuspankin omaan pääomaan. Tuotto-osuudet voidaan lukea pankin ydinvakavaraisuuteen. Vuoden lopussa Tuotto-osuuksiin oli sijoituksia 649 miljoonaa euroa (575), josta omistaja-asiakkaila oli 316 miljoonaa euroa (242) ja emoyhtiö OP Osuuskunnalla 333 miljoonaa euroa (333).

Hallituksen päättämä Tuotto-osuusanti laskettiin liikkeeseen 2.1.2018 ja sen merkintäaika on 31.12.2019 saakka. Tuotto-osuuden tuottotavoite vuodelle 2018 oli 3,25 prosenttia. OP Ryhmän hallintoneuvosto on vahvistanut tuottotavoitteeksi 3,25 prosenttia myös vuodelle 2019.

Jouko Pölönen siirtyi 1.5. alkaen Ilmarisen toimitusjohtajaksi. Vt. toimitusjohtajana toimi 8.11. saakka Päivi Jääskeläinen. OP Helsingin uudeksi toimitusjohtajaksi nimitettiin Jarmo Viitanen 8.11.2018 alkaen. Hän on ollut OP Ryhmän palveluksessa vuodesta 1985 ja toiminut viimeksi Länsi-Uudenmaan Osuuspankin toimitusjohtajana.

OP Helsingin toimipisteverkostosta lakkautettiin vuoden 2018 aikana Tullinpuomin, Munkkivuoren, Oulunkylän, Jumbon sekä Korson palvelupisteet. OP Helsinki on arvioinut omassa käytössä olevien kiinteistöjen arvoja taseessa sekä siirtänyt omassa käytössä olevia kiinteistöjä sijoituskäyttöön. Kiinteistöistä kirjattiin tilinpäätökseen nettona 1,0 miljoonaa euroa arvonalennuksia ja arvonalennusten palautusta.

Syyskuun alusta alkaen laajenivat kolmen konttorin aukioloajat: Mikonkadun ja Vallilan konttorit Helsingissä sekä Tikkurilan konttori Vantaalla. Tämän lisäksi aiemmin laajempiin aukioloaikoihin ovat siirtyneet Aleksin ja Itiksen konttorit Helsingissä, Ison Omenan ja Sellon konttorit Espoossa ja

Myyrmäen konttori Vantaalla. Laajennettujen palveluaikojen myötä osuuspankki palvelee Mikonkadulla ma-to klo 8-20, Tikkurilassa ja Vallilassa ajanvarauksella ma-to klo 8-20.

OP Ryhmän henkilöstön lakisääteistä työeläketurvaa hoitavan OP-Eläkekassan edustajisto päätti 31.7.2018 noin 1,1 miljardin euron eläkevastuun siirtämisestä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hoidettavaksi. Siirto toteutui vuoden 2018 lopussa ja siirrosta tuloutui OP Helsingille ylimääräisen vakavaraisuuspääoman palautusta yhteensä 2,5 miljoonaa euroa. Ylimääräisen vakavaraisuuspääoman palautus esitetään tuloslaskelman henkilöstökulujen eläkekuluissa.

OP Helsinki lahjoitti 50 000 euroa Metropolia Ammattikorkeakoululle osana OP Ryhmän lahjoituskokonaisuutta suomalaisille ammattikorkeakouluille parhaillaan käynnissä olevalla ammattikorkeakoulujen varainkeruukierroksella.

OP Helsinki oli mukana useissa pääkaupunkiseudun tapahtumissa. Tapahtumille suunnatulla tuella mahdollistettiin yhteisöllistä, elävää kaupunkikulttuuria sekä lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa. OP Helsinki oli mukana mm. Lux Helsingissä, Flow Festivaaleilla, Tubeconissa, Helsinki- päivässä ja HesaCupissa. OP:n tukemiin tapahtumiin osallistui yhteensä noin 896 000 osallistujaa.

OP Helsinki osallistui vuonna 2018 jo toista kertaa Hanken & SSE Executive Educationin järjestämään Business Lead -harjoitteluohjelmaan, jonka tarkoituksena on tarjota korkeakoulutetuille maahanmuuttajille ja pakolaisille tehokas väylä suomalaiseen työelämään. Ohjelman kautta neljä Suomessa asuvaa työtöntä, maahanmuuttajataustaista ihmistä pääsi mukaan kahden kuukauden intensiiviseen ohjelmaan OP Helsingin eri konttoreilla. Harjoitteluun sisältyi tiivistä tiimityöskentelyä ja OP:n eri alojen johtavien asiantuntijoiden johdolla oppimista.

Konsernirakenne ja siinä tapahtuneet muutokset tilikauden aikana

Konserniin kuuluu pankin lisäksi tytäryrityksenä Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy. Konserniin on yhdistelty myös osakkuusyhtiö Kiinteistö Oy Kaisaniemenkatu 1:stä pankin omistusta vastaava osuus. Pankki on laatinut konsernitilinpäätöksen, johon on yhdistelty emopankin tilinpäätöksen lisäksi tytäryhtiöiden tilinpäätökset Finanssivalvonnan Määräykset ja ohjeet 2/2016 Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus edellyttämässä laajuudessa. Koska konsernitilinpäätöksen luvut eivät poikkea olennaisesti emo-osuuspankin tilinpäätöksestä, tässä toimintakertomuksessa käsitellään osuuspankin ja sen konsernin toimintaa emo-osuuspankin tilinpäätöksen lukujen perusteella. Merkittävimmät konsernin erät on kerrottu jäljempänä kappaleessa Osuuspankin konserni.

Olellaiset tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

OP Helsingin tavoitteena on olla johtava ja vetovoimaisin finanssipalveluiden tarjoaja pääkaupunkiseudulla. Asiakkaiden odotukset palveluiden laadusta ja nopeudesta ovat muuttuneet. Palveluprosessit digitalisoituvat, joka vaatii muutosta nykyisiin toimintamalleihin sekä osaamisvaateisiin nyt ja tulevaisuudessa. Yhä useampi asiakaskohtaaminen alkaa verkosta ja jatkuu ratkaisujen tarjoamisena osana tehokasta palveluketjua.

OP Helsinki organisoii yritysasiakkaiden hoidon omaksi liiketoiminta-alueeksi ottamalla vastaan OP Yrityspankki Oyj:stä pienet ja keskisuuret yritys- ja yhteisöasiakkaat. OP Yrityspankki keskittyy palvelemaan suuria yritysasiakkaita. Muutos toteutetaan osana Keskusyhteisön rakennejärjestelyjä, ja sen seurauksena OP Helsinkiin siirtyy OP Yrityspankista noin 70 henkilöä.

Pankin johtamismallia uudistetaan siten, että henkilöasiakkaille, pk-yritys- ja yhteisöasiakkaille sekä private- ja varainhoitoasiakkaille on nimitetty uudet vastuuhenkilöt, jotka muodostavat johtoryhmän 1.1.2019 alkaen. Henkilöasiakkuuksista vastaa johtaja Tiina Mäkelä ja private- ja varainhoitoasiakkuuksista vastaa johtaja Markus Malviniemi. Pk-yritys- ja yhteisöasiakkaista vastaava johtaja on Mikko Yli-Isotalo. Lisäksi johtoryhmään kuuluu henkilöstöjohtaja Elina Aho.

OP Helsingin hallitus päätti uudistaa pankin hallinto- ja ohjausjärjestelmää nimittämällä tarkastusvaliokunnan. Tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta taloudelliseen raportointijärjestelmään, sisäisen valvonnan ja tarkastuksen sekä riskienhallintajärjestelmien

tehokkuuteen, tilintarkastukseen, tilintarkastajan riippumattomuuteen ja tilintarkastajan valinnan valmisteluun liittyvien asioiden seurannassa, valvomisessa ja valmistelussa.

Tilikauden tulos

Liikevoittoon vaikuttaneiden keskeisimpien tuotto- ja kuluerien kehitys kolmelta viimeiseltä vuodelta sekä vuoden 2018 muutos on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Tulosanalyysi				
Milj. euroa	2018	2017*	Muutos, %	2016
Tuotot				
Korkokate	72,8	69,4	4,9	62,7
Muut tuotot				
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	0,3	0,7	-56,8	5,2
Palkkiotuotot, netto	49,5	49,1	0,8	49,0
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	-0,2	0,1		0,5
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot		0,0		
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	0,1	0,7	-81,9	0,2
Liiketoiminnan muut tuotot	1,3	5,3	-75,9	1,7
Yhteensä	51	56	-8,8	56,5
Tuotot yhteensä	123,7	125,2	-1,2	119,2
Kulut				
Henkilöstökulut	19,5	21,0	-7,2	27,4
Muut hallintokulut	49,6	43,5	13,9	38,7
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	0,0	8,2	-100,3	8,3
Liiketoiminnan muut kulut	12,0	11,2	7,3	12,5
Kulut yhteensä	81,0	83,9	-3,4	86,9
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusvaroista	13,9			
Arvonalentumiset luotoista ja muista sitoumuksista		1,1		1,3
Liikevoitto (-tappio)	28,7	40,2	-28,6	31,0

* Vertailukauden 2017 luvut on oikaistu IFRS9:n käyttöönosta johtuen.

Vuoden 2018 liikevoitto pieneni 28,7 miljoonaan euroon (40,2). Tuotot yhteensä pienenivät 1,2 % ja kulut pienenivät 3,4 %. Luottoihin ja saamisiin liittyvät odotettavissa olevat luottotappiot kasvoivat 13,9 miljoonaan euroon (1,1).

Korkokate kasvoi 4,9 prosenttia 72,8 miljoonaan euroon (69,4) luottokannan kasvun ja alhaisten varainhankintakustannusten seurauksena.

Nettopalkkiotuotot kasvoivat 49,5 miljoonaan euroon (49,1). Palkkiot maksuliikkeestä, omaisuudenhoidosta, arvopapereiden välityksestä ja lainopillisten tehtävien hoidosta kasvoivat. Sen sijaan luotonannosta, talletuksista, takauksista ja vakuutusten välityksestä kertyi edellisvuotta vähemmän palkkioita. Palkkiotuottoihin sisältyy vähennyksenä omistaja-asiakkaille myönnetty OP-bonukset, 23,7 miljoonaa euroa (22,4).

Palkkiotuotot			
Milj. euroa	2018	2017*	Muutos, %
Talletuksista	0,3	0,4	-43,9
Luotonannosta	14,2	15,6	-8,8
Maksuliikkeestä	22,4	22,2	0,9
Arvopapereiden välityksestä ja liikkeeseen laskusta	5,1	5,0	1,0
Omaisuudenhoidosta ja lainopillisista tehtävistä	5,1	4,9	5,6
Takauksista	0,4	0,5	-30,5
Vakuutusten välityksestä	14,5	15,5	-6,6
Muut	15,8	13,1	20,9
Yhteensä	77,8	77,3	0,6
OP-bonukset	-23,7	-22,4	6,3

Palkkiotuotot yhteensä	54,0	54,9	-1,6
Palkkiokulut	4,5	5,8	-22,3
Palkkiotuotot, netto	49,5	49,1	0,8

* Vertailukauden 2017 luvut on oikaistu IFRS9:n käyttöönotosta johtuen.

Vertailukaudella sijoituskiinteistöjen nettotuottoja kasvatti kiinteistön myynnistä saatu 0,6 miljoonan euron voitto.

Liiketoiminnan muut tuotot muodostuivat lähinnä vuokratuotoista ja tuotot pienivät 1,3 miljoonaan euroon. Vertailukaudella liiketoiminnan muita tuottoja kasvattivat verottajan maksamat 2,4 miljoonan euron arvonlisäveron palautukset OP-bonuksista sekä OP Ryhmän sisäiset palautukset keskuspankkipalvelumaksuista 1,1 miljoonaa euroa.

Kulut pienivät 81,0 miljoonaan euroon (83,9). Henkilöstökulut pienivät 1,5 miljoonaa euroa, josta OP-Eläkekassan vastuunsiirtoon liittyvän ylimääräisen vakavaraisuuspääoman palautuksen osuus oli 2,5 miljoonaa euroa.

Muut hallintokulut kasvoivat 6,1 miljoonaa euroa pääasiassa toiminnan kehittämiseen liittyvän kulukasvun seurauksena. Omassa käytössä olevien kiinteistöjen arvomuutokset pienensivät poistoja 1,0 miljoonaa euroa.

Odotettavissa olevien luottotappioiden osuus luotto- ja takaukskannasta oli 0,2 prosenttia (0,02).

Odotettavissa olevat luottotappiot (arvonalentumistappiot)			
Milj. euroa	2018	2017	Muutos, %
Odotettavissa olevien luottotappioiden (arvonalentumisten) määrä yhteensä	13,9	1,1	1 156,0
Odotettavissa olevat luottotappiot (arvonalentumiset) luotto- ja takaukskannasta %	0,2	0,02	

Odotettavissa olevat luottotappiot laskettiin vuonna 2018 IFRS 9 -standardin mukaisesti, joten ne eivät ole täysin vertailukelpoisia aikaisempien vuosien IAS 39 -standardin mukaisesti laskettujen arvonalentumisten kanssa.

Tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset

Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä

Keskeisimpien tase- ja sitoumuserien kehitys kolmelta vuodelta sekä vuoden 2018 muutos on kuvattu alla olevassa taulukossa.

Keskeisiä tase- ja sitoumuseriä				
Milj. euroa	31.12.2018	31.12.2017	Muutos, %	31.12.2016
Tase	10 095	8 496	18,8	7 203
Luotot	7 932	7 096	11,8	6 633
Saamistodistukset	0	0	-3,2	0
Osakkeet ja osuudet	4	4	-6,1	5
Talletukset	5 968	5 395	10,6	5 198
Oma pääoma	729	629	15,9	539
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	1 439	1 281	12,3	926

Antolainauksen kehitys

Uusia luottoja myönnettiin yhteensä 2 552 miljoonaa euroa eli 244 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Osuuspankin taseeseen sisältyvä luottokanta kasvoi 11,8 prosenttia 7 932 miljoonaan euroon (7 096²). Kotitalouksien asuntoluottokanta kasvoi 5,7 prosenttia ja asuntoyhteisöluottokanta kasvoi 14,5 prosenttia. Luottokanta mukaan lukien OPAn taseeseen

² Suluissa vertailulukku 31.12.2017.

välitetyt ja myydyt luotot olivat 9 199,7 miljoonaa euroa (8 731,6), jossa kasvua oli 5,4 prosenttia. Osuuspankin rahoitustoiminnan kokonaisvolyymi, joka käsittää oman taseen luottokannan sekä välitettyjen ja myytyjen OPA-luottojen lisäksi myös OP Ryhmän muiden yhtiöiden taseisiin välitetyt luotot, oli 9 347,0 miljoonaa euroa (8 889,5). Rahoitustoiminnan kokonaisvolyymien kasvu oli 5,1 % (4,1).

Ongelmasaamiset ja lainanhoitojoustot kehittyivät tilikauden aikana seuraavasti:

Ongelmasaamiset ja lainanhoitojoustot			
Milj. euroa	31.12.2018	31.12.2017	Muutos, %
Järjestämättömät saamiset	56	47	18,5
Yli 90 päivää erääntyneet saamiset	38	29	29,4
Järjestämättömät lainanhoitojoustosaamiset	10	7	40,1
Todennäköisesti maksamatta jäävät saamiset	8	10	-27,2
Terveet lainanhoitojoustosaamiset	147	132	11,7
Ongelmasaamiset yhteensä	203	179	13,5

Taulukon luvuissa on vähennetty odotettavissa olevat luottotappiot (arvonalentumistappiot). Yli 90 pv erääntyneenä saamisena esitetään jäljellä oleva pääoma sellaisesta saamisesta, jonka korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta yli kolme kuukautta. Lainahoitojoustosaamisena esitetään saamiset, joiden sopimusten ehtoja on neuvoteltu uudelleen asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen. Todennäköisesti maksamatta jäävinä saamisina esitetään heikompiin luottoluokkiin kuuluvat saamiset.

Kiinteistöomistukset

OP Helsingin kiinteistöomistukset muodostuvat omassa käytössä olevista kiinteistöistä ja sijoituskiinteistöistä.

Kiinteistöomistukset		
Milj. euroa	31.12.2018	31.12.2017
Omassa käytössä olevat kiinteistöt		
Sitoutunut pääoma	20	24
Prosenttia taseesta	0,2	0,3
Sijoituskiinteistöt		
Sitoutunut pääoma	2	0
Prosenttia taseesta	0,0	0,0
Käypä arvo	2	0
Nettotuotto, %	-10,0	-1,6
Kiinteistöihin sitoutunut pääoma yhteensä	22	24
Prosenttia taseesta	0,2	0,3

Kiinteistöyhteisöjen sitoutunut pääoma muodostuu osakehuoneiston kirjanpitoarvosta ja osakehuoneistoon kohdistuvasta lainaosuudesta.

Omassa käytössä olevat kiinteistöt

Omassa käytössä olevia kiinteistöjä on taseessa 19 miljoonaa euroa. Kiinteistöistä kirjattiin arvonalennuksia 0,2 miljoonaa euroa ja arvonalennusten palautuksia 1,2 miljoonaa euroa tilikauden aikana. Lisäksi kiinteistöihin tehtiin 1,2 miljoonan euron suuruinen arvonorotus. Kolme kiinteistöä siirrettiin tilikaudella omasta käytöstä sijoituskäyttöön. Oman käytön kiinteistöjä ei myyty eikä uusia hankintoja tehty tilikauden aikana.

Sijoituskiinteistöt

Pankin sijoituskiinteistöomaisuus koostuu lähinnä myytävissä olevista rakentamattomista maa-alueista, joiden johdosta nettotuotto prosentti jäi negatiiviseksi. Kolme lopetettua konttoria siirrettiin

tilikauden lopulla omasta käytöstä sijoituskäyttöön, ja kiinteistöjen käyvät arvot arvioitiin ulkopuoliselta saatujen arviokirjojen perusteella. Sijoituskiinteistöihin ei tehty arvomuutoksia, niitä ei myyty eikä uusia hankintoja tehty tilikauden aikana.

Muun sijoitustoiminnan kehitys

Saamiset luottolaitoksilta, joista valtaosan muodostavat saamiset OP Yrityspankki Oyj:ltä, olivat 2 103 miljoonaa euroa (1 298). Osakkeiden ja osuuksien määrä oli 4 miljoonaa euroa (4). OP Helsinki on pääomittanut tytäryhtiötään Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy:tä 2 miljoonalla eurolla (2).

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleisön talletusten ja muiden velkojen kehitys on kuvattu alla olevassa taulukossa. Muut velat muodostuvat markkinarahaveloista ja valtion varoista välitetyistä lainoista.

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille			
Milj. euroa	31.12.2018	31.12.2017	Muutos, %
Talletukset			
Maksuliiketililit	3 773	3 390	11,3
Säästämistilit	368	333	10,3
Sijoittamistilit	1 782	1 622	9,9
Valuuttatalletukset	50	51	-1,2
Yhteensä	5 968	5 395	10,6
Muut velat	0	0	14,2
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille yhteensä	5 968	5 395	10,6

Muun vieraan pääoman ja sitoumusten kehitys

Velat luottolaitoksille, jotka muodostuvat lähes täysin veloista OP Yrityspankki Oyj:lle ja ns. väliluotosta OP-Asuntoluottopankki Oyj:lle, kasvoivat 3 241 miljoonaan euroon (2 285). Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla, eli pankin liikkeeseen laskemat debentuurilainat, olivat 60 miljoonaa euroa (60). Muut vieraan pääoman erät muodostuvat lähinnä lyhytaikaisista maksujenvälityseristä sekä tuottojen ja kulujen jaksotuksiin liittyvistä tilinpäätösvaiheen siirtävistä eristä.

Oma pääoma ja varaukset

OP Helsingin koko oman pääoman määrä kasvoi 15,2 prosenttia 729 miljoonaan euroon (629).

Osuuspääoma

Osuuspääoma kasvoi 12,8 prosenttia 670 miljoonaan euroon (594). Omistaja-asiakkailta oli vuoden lopussa sijoituksia jäsenosuuksiin 20 miljoonaa euroa (19). Tuotto-osuuksiin oli sijoituksia 649 miljoonaa euroa (575), josta omistaja-asiakkailta oli 316 miljoonaa euroa (242) ja emoyhtiöllä OP Osuuskunnalla 333 miljoonaa euroa (333). Irtisanottuja Tuotto-osuuksia oli tilikauden lopussa 40 miljoonaa euroa (28) ja irtisanottuja jäsenosuuksia 0,4 miljoonaa euroa (0,3). Pankki maksoi Tuotto-osuuksille vuodelta 2017 korkoa 3,25 prosenttia eli yhteensä 17 miljoonaa euroa, josta omistaja-asiakkaille maksettiin 6 miljoonaa euroa ja emoyhtiölle 11 miljoonaa euroa.

Osuuspankilla voi osuuskuntalainen ja osuuspankin sääntöjensä mukaan olla jäsenen oikeudet tuottavia jäsenosuuksia ja vapaaehtoisina osuuksina Tuotto-osuuksia. Osuuspankin osuuspääomassa on jäsenosuuksia 203 013 kpl. Jokaisella jäsenellä on velvollisuus ottaa yksi osuuspankin jäsenosuus ja maksaa siitä merkintähintana 100 euron suuruinen jäsenosuusmaksu. Tuotto-osuuksia on osuuspankin osuuspääomassa 6 494 468 kpl. Tuotto-osuuksia voivat merkitä vain osuuspankin jäsenet ja niiden anneista päättää osuuspankin hallitus. Tuotto-osuuden nimellisarvo ja siitä osuuspankille merkintähintana maksettava tuotto-osuusmaksu on 100 euroa.

Osuusmaksut ja tuotto-osuusmaksut palautetaan osuuspankin sääntöjen, osuuskuntalaisen ja osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain mukaisesti ja

sanotuissa laeissa mainituin edellytyksin jäsenyyden päätyttyä tai irtisanottaessa lisäosuus tai Tuotto-osuus. Jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai Tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden.

Osuuspankilla on kuitenkin oikeus kieltäytyä jäsenosuusmaksujen ja tuotto-osuusmaksujen palauttamisesta osuuspankin toiminnan aikana. Osuuspankki voi myöhemmin päättää edellä mainitun kiellon kumoamisesta. Palauttamista koskevasta kiellosta ja sen kumoamisesta päättää tarvittaessa pankin hallitus. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

Osuuspankilla on oikeus lunastaa kaikki Tuotto-osuudet. Lunastusoikeuden käyttämisestä päättää osuuspankin hallitus. Lunastukseen vaaditaan keskusyhteisön lupa sekä valvovan viranomaisen lupa, mikäli sääntely sitä edellyttää.

Muut oman pääoman erät

Arvonkorotusrahaan kirjattiin tilikaudella 1,2 miljoonaa euroa oman käytön kiinteistön arvonkorotuksia.

Veroperusteiset varaukset

Luottotappiovarausta pienennettiin 25 miljoonaa euroa.

Omat varat ja vakavaraisuus

Osuuspankin luottoriskin pääomavaateen laskennassa käytetään sisäisten luokitusten menetelmää. Markkinariskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä. Myös operatiivisten riskien pääomavaatimus lasketaan standardimenetelmällä.

OP Ryhmä julkistaa ns. Pilari III:n mukaiset tarkemmat vakavaraisuustiedot tilinpäätöksen yhteydessä. OP Ryhmän tilinpäätös ja Pilari III mukaiset vakavaraisuustiedot ovat luettavissa www.op.fi verkkopalvelussa.

Pankin omat varat muodostuivat seuraavasti:

Omat varat		31.12.2018	31.12.2017
Milj. euroa			
Ydinpääoma (CET1)			
Oma pääoma*		729	633
Tilinpäätössiirrot vähennettynä laskennallisella verovelalla		32	52
Käyvän arvon rahasto rahavirran suojauksesta ja varovaisen arvostamisen oikaisu		-3	-5
Ydinpääoma (CET1) ennen vähennyksiä		757	680
Tilintarkastamaton tilikauden voitto			-1
Suunniteltu voitonjako		-20	
Omista varoista vähennettävät osuuspääomat		-17	-9
Aineettomat hyödykkeet		-2	-2
Arvon alentumisten ja odotettujen tappioiden erotuksen alijäämä		-21	-24
Ydinpääoma (CET1) yhteensä		698	645
Ensisijainen pääoma (T1) yhteensä		698	645
Debentuurilainat		59	59
Omat varat yhteensä		757	704

* pl. mahdollinen arvonkorotusrahastoon liittyvä laskennallinen verovelka

Ydinpääomasta on vähennetty asiakkaille palautetut irtisanotut osuuspääomat. Vertailukaudella tulosta ei ole luettu omiin varoihin. Vertailuvuoden luvut vastaavat tilinpäätöksessä 2017 julkaistuja.

Kokonaisriski Milj. euroa		
	31.12.2018	31.12.2017
Luottoriski		
Standardimenetelmä (SA)		
Saamiset yrityksiltä	6	12
Saamiset valtioilta, keskuspankeilta ja julkisyhteisöiltä	13	
Muut vastuut	0	5
Sisäisten luottoluokitusten menetelmä (IRB)		
Saamiset yrityksiltä ¹⁾	1 631	1 598
Yritysvastuut – pk-yritykset	1 089	1 081
Yritysvastuut - Muut	542	516
Vähittäissaamiset ²⁾	291	287
Kiinteistövakuudelliset	213	186
Muut vähittäisvastuut	78	101
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	5	5
Muut erät	25	28
Luottoriski yhteensä	1 971	1 934
Operatiivinen riski	214	208
Yhteensä	2 185	2 142

1) Saamisiin yrityksiltä sovelletaan nk. IRBAn perusmenetelmää (FIRB), eli pankki soveltaa näiden vastuuden riskipainojen laskennassa omia maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (PD) estimaatteja.

2) Vähittäissaamisten riskipainoja laskettaessa pankki soveltaa omia estimaatteja maksukyvyttömyyden todennäköisyydelle (PD), tappio-osuudelle (LGD) ja luottovasta-arvokertoimelle (CF).

Vakavaraisuussuhdeluvut (%)	31.12.2018	31.12.2017
Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde	32,0	30,1
Ensisijaisen pääoman (T1) vakavaraisuussuhde	32,0	30,1
Vakavaraisuussuhde	34,7	32,9
Osuuspankkien yhteenliittymän ydinpääoman vakavaraisuussuhde (CET1)	20,0*	20,1

*Syyskuussa 2018

Pääomavaateet Milj. euroa	31.12.2018	31.12.2017
Omat varat	757	704
Minimipääomavaade + puskurivaateet *	229	225
Omien varojen ylijäämä	528	479

*Minimivaade 8 %, kiinteä lisäpääomavaatimus 2,5 % sekä mahdollinen maakohtainen muuttuva lisäpääomavaatimus

Tunnuslukujen laskentakaavat:

Ydinpääoman (CET1) vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Ydinpääoma (CET1) yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

Ensisijaisen pääoman (T1) vakavaraisuussuhde, %

$\frac{\text{Ensisijainen pääoma (T1) yhteensä}}{\text{Kokonaisriski yhteensä}} \times 100$

Vakavaraisuussuhde, %

Omat varat yhteensä _____ x 100
Kokonaisriski yhteensä

Osuuspankin konserni

Osuuspankin konsernin liikevoitto laski 30 prosenttia ja oli 29 miljoonaa euroa (41). Konsernin tase oli tilikauden lopussa 10 090 miljoonaa euroa (8 489).

Konsernin ydinpääoman vakavaraisuussuhde (CET1) oli 32,5 prosenttia (28,8). Konsernin vakavaraisuussuhde oli 35,2 prosenttia (31,6). Ydinpääoma (CET1) oli yhteensä 692 miljoonaa euroa (604), ja omat varat yhteensä 751 miljoonaa euroa (663). Konsernin kokonaisriski oli 2 131 miljoonaa euroa (2 099) ja omien varojen vähimmäismäärä 224 miljoonaa euroa (220).

Konsernin oman pääoman tuotto (ROE) tilikaudelta (suluissa kaksi edellistä tilikautta) oli 3,2 prosenttia (5,2 ja 5,6), koko pääoman tuotto (ROA) 0,2 prosenttia (0,5 ja 0,4), omavaraisuusaste 7,5 prosenttia (8,0 ja 7,7) ja kulujen suhde tuottoihin 66,4 prosenttia (64,8 ja 73,7). Tunnuslukujen laskukaavat on esitetty Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut -kappaleen yhteydessä.

Keskinäinen vastuu

Yhteenliittymälain mukaisesti osuuspankkien yhteenliittymän muodostavat yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta, osuuspankkien keskusrahallaitoksena toimiva liikepankki OP Yrityspankki Oyj, keskusyhteisön muut jäsenluottolaitokset, keskusyhteisön ja jäsenluottolaitoksen konsolidointiryhmiin kuuluvat yhteisöt sekä sellaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset, joista edellä mainitut yhteisöt yksin tai yhdessä omistavat yli puolet. OP Osuuskunnan jäseniä olivat vuoden lopussa 156 osuuspankkia sekä OP Yrityspankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj, OP-Korttityhtiö Oyj ja OP Asiakaspalvelut Oy. Talletuspankkien yhteenliittymää valvotaan konsolidoidusti.

Keskusyhteisö ja sen jäsenluottolaitokset ovat keskinäisessä vastuussa toistensa veloista. Velkoja, joka ei ole saanut jäsenluottolaitokselta suoritusta erääntyneestä saatavastaan, voi vaatia suoritusta keskusyhteisöltä, kun päävelka on erääntynyt. Mainitussa tapauksessa keskusyhteisön on laadittava laissa tarkoitettu osittelulaskelma kunkin jäsenluottolaitoksen maksettavaksi tulevasta vastuosuudesta. Jäsenluottolaitosten keskinäinen vastuu määräytyy luottolaitosten viimeksi vahvistettujen taseiden mukaisessa suhteessa.

Jäsenluottolaitokset ovat velvollisia osallistumaan toisen jäsenluottolaitoksen selvitystilän ehkäisemiseksi tarvittaviin tukitoimiin sekä keskusyhteisön toisen jäsenluottolaitoksen puolesta suorittaman velan maksuun talletuspankkien yhteenliittymästä annetun lain 5 luvun mukaisesti. Jäsenluottolaitoksilla on lisäksi keskusyhteisön maksukyvyttömyystilanteessa osuuskuntalain mukainen rajaton lisämaksuvelvollisuus keskusyhteisön veloista

Keskusyhteisö on velvollinen antamaan jäsenluottolaitoksilleen ohjeita niiden sisäisestä valvonnasta sekä riskienhallinnasta, niiden toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

Talletussuoja ja sijoittajien turva

Rahoitusvakuusviranomaisesta annetun lain mukaan talletuspankin on kuuluttava talletussuojarahastoon. OP Ryhmään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina. Talletussuojarahastosta korvataan tallettajien saamiset OP Ryhmän talletuspankeilta enintään 100 tuhanteen euroon asti. OP Ryhmässä talletuspankkeja ovat osuuspankit ja OP Yrityspankki Oyj. OP Ryhmälle tulevia järjestelmän mukaisia maksuja on kuvattu tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa kohdassa Viranomaismaksut.

Sijoittajien korvausrahassto maksaa korvauksia ei-ammattimaisille sijoittajille silloin, kun sijoituspalveluyritys tai luottolaitos ei pysty suorittamaan muun kuin tilapäisen maksukyvyttömyyden vuoksi suojan piirissä olevia sijoittajien selviä ja riidattomia saamia sopimuksen mukaisesti. Korvauksen määrä on 90 prosenttia saamisen määrästä, enintään 20 tuhatta euroa. Sijoittajien korvausrahasstoja koskevan lainsäädännön mukaan OP Ryhmään kuuluvia pankkeja pidetään korvaussuojan osalta yhtenä pankkina.

Kriisinratkaisusääntelyn mukaan kriisinratkaisuviranomaisella on oikeus puuttua pankin velkojen ehtoihin velkojan asemaan vaikuttavalla tavalla. OP Ryhmän kriisinratkaisuviranomainen on Brysselissä toimiva EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board). Kriisinratkaisuviranomainen määrittää kriisinratkaisulain mukaisten velkojen minimimäärän OP Ryhmän tasolla.

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	2018	2017*	2016
	Oman pääoman tuotto (ROE), %	3,2	5,0
Koko pääoman tuotto (ROA), %	0,2	0,4	0,4
Omavaraisuusaste, %	7,5	8,1	7,7
Kulu-tuotto-suhde, %	65,5	67,0	72,9

* Vertailukauden 2017 luvut on oikaistu IFRS9:n käyttöönotosta johtuen.

Tunnuslukujen laskukaavat

Oman pääoman tuotto (ROE), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot}^*}{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus} + \text{Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verolla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Koko pääoman tuotto (ROA), %

$$\frac{\text{Liikevoitto (-tappio)} - \text{Tuloverot}^*}{\text{Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)}} \times 100$$

Omavaraisuusaste, %

$$\frac{\text{Oma pääoma ja vähemmistön osuus} + \text{Tilinpäätössiirtojen kertymä laskennallisella verolla vähennettynä}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$$

Kulu-tuotto-suhde, %

$$\frac{\text{Hallintokulut} + \text{Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä} + \text{Liiketoiminnan muut kulut}}{\text{Korkokate} + \text{Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista} + \text{Nettopalkkiotuotot} + \text{Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot} + \text{Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot} + \text{Suojauslaskennan nettotulos} + \text{Sijoituskiinteistöjen nettotuotot} + \text{Liiketoiminnan muut tuotot} + \text{Osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)}} \times 100$$

* Tilinpäätössiirtoihin sisältyvä verovaikutus huomioitu

Riskienhallinta

Riskienhallinnan periaatteet ja organisointi sekä pankin riskiasema

Riskienhallinta perustuu liiketoimintapäätöksiä tekevien henkilöiden ammattitaitoon ja varovaisuuteen sekä systemaattiseen riskien mittaamiseen, arviointiin ja rajoittamiseen.

Riskienhallinnan tärkein tavoite on turvata pankin riskinottokyky ja varmistaa, ettei toiminnassa oteta niin suurta riskiä, että se vaarantaisi pankin kannattavuuden, vakavaraisuuden, maksuvalmiuden tai toiminnan jatkuvuuden. Riskinottokyky muodostuu toiminnan laajuuteen ja vaativuuteen suhteutetusta laadukkaasta riskienhallinnasta sekä kannattavaan liiketoimintaan perustuvasta riittävästä vakavaraisuudesta ja likviditeetistä.

Osuuspankin riskipolitiikka sisältää ne riskienhallinnalliset linjaukset, toimenpiteet, tavoitteet ja rajaukset, joilla liiketoimintaa ohjataan ryhmän strategiassa ja riskitoleranssijärjestelmän periaatteissa sekä ryhmän riskipolitiikassa vahvistettujen linjausten toteuttamiseksi.

Osuuspankin riskienhallinta on järjestetty OP Osuuskunnan jäsenpankeilleen antamien yleisten ohjeiden mukaisesti. Osuuspankin hallintoneuvosto valvoo hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa osuuspankin hallintoa. Hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta avustaa hallintoneuvostoa sen valvontavelvollisuuden toteuttamisessa. Lisäksi se arvioi osaltaan pankin riskiasemaa ja riskienhallinnan riittävyttä.

Hallitus vastaa riskienhallintajärjestelmien riittävydestä. Hallitus vahvistaa liiketoiminnan tavoitteet, vakavaraisuutta ja eri riskilajeja koskevat limiitit sekä valvoo ja seuraa säännöllisesti pankin liiketoimintaa, riskinottokykyä ja riskiasemaa.

Toimitusjohtaja vastaa riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan toteutuksesta ja siihen liittyvien tehtävien organisoinnista. Toimitusjohtaja raportoi säännöllisesti hallitukselle, hallintoneuvostolle ja OP Osuuskunnalle pankin liiketoiminnasta, riskinottokyvystä ja riskiasemasta.

Osuuspankin suhtautuminen riskinottoon on maltillinen. Riskinottokyvyn riittävyttä suhteessa pankin riskeihin arvioidaan riskimittareiden ja taloudellisen pääomavaateen avulla.

Pääomasuunnittelulla varmistetaan, että pankilla on riittävä vakavaraisuus nykyisiin ja ennakoituihin riskeihin nähden. Lisäksi sen avulla varmistetaan, että pankin kasvu-, kannattavuus- ja vakavaraisuustavoitteet ovat tarkoituksenmukaisia ja keskenään johdonmukaisesti asetettu. Pääomasuunnitelma sisältää mm. tavoitteet pääomatasolle sekä varautumissuunnitelman vakavaraisuuteen vaikuttavien odottamattomien tilanteiden varalle. Omien varojen riittävyys turvataan ensisijaisesti pitämällä pankin kannattavuus kohtuullisella tasolla. Lisäksi pankki tarjoaa omistaja-asiakkaille merkittäväksi tuotto-osuuksia, jotka luetaan ydinpääomaan. Pankin riskinottokyky on riittävä ja riskiasema on vakaa.

Luottoriskit

Luottoriskillä tarkoitetaan sitä, että vastapuoli ei täytä luottosuhteesta syntyviä velvoitteita ja siitä aiheutuu pankille taloudellinen tappio. Luottoriskien hallinnan tarkoituksena on vähentää luottotappioiden todennäköisyyttä jo ennen luottopäätöstä sekä toisaalta rajoittaa ja estää jo tehtyihin luottopäätöksiin liittyvien riskien toteutumisen.

Luottoriskien hallinta perustuu asiakkaan hyvään tuntemiseen, asiakassuhteen aktiiviseen hoitoon, vahvaan ammattitaitoon, kattavaan dokumentointiin ja vakuuksiin. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa on päivittäinen luottoprosessi ja sen laatu.

Asiakkaan riittävä velanhoitokyky on kaiken luotonmyönnön edellytys. Luottopäätökset ovat huolellisia ja harkittuja, ja ne perustuvat päätöksenteko-ohjeisiin, voimassa olevaan ja ajantasaiseen luottoluokitukseen sekä vakuuksiin, joiden tulee yleensä olla turvaavat.

Pankin arvio asiakkaan velanhoitokyvystä ja luottoriskistä muodostuu luottoluokittelusta ja maksukäyttäytymistiedoista ja yritysasiakkailla tarpeen mukaan myös tilinpäätösanalyysistä ja –ennusteista, yritystutkimuksen laatimista dokumenteista, asiakasvastaavan tekemästä tarvekartoituksesta, luottokelpoisuusarvioista sekä mahdollisista muista dokumenteista.

Henkilöasiakkaiden maksukykyyn riittävyys varmistetaan koronnousun varalta. Asiakkaat voivat suojautua koronnousulta käyttämällä luotoissaan kiinteää korkoa, korkokattoa tai -putkea. Luotonmyönnössä vältetään korkeita luototussuhteita. Asiakkaille tarjotaan takaisinmaksun turvaavia vakuutuksia sairauden ja työttömyyden varalle.

Ennakoitavissa oleviin ongelmiin reagoidaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Asiakkaat, joiden taloudellisen tilan kehitystä, luottoriskien määrää ja maksukäyttäytymistä halutaan tarkastella tavallista tiiviimmin, otetaan erityisseurantaan.

Uusluotonannolle ja luottokannalle on asetettu luottoluokittaisia tavoitearvoja, jotta luottosalkun laatu säilyy hyvänä. Luottoriskien kehitystä seurataan säännöllisesti suhteessa asetettuihin limiitteihin, valvontarajoihin ja tavoitteisiin. Lisäksi seurataan luottosalkun laatua ja rakennetta, vakuuksien kattavuutta sekä ongelmamääriä. Luottoriskejä limitoidaan ja rahoitusprosessia valvotaan OP Ryhmän riskienhallintajärjestelmän puitteissa.

Suurella asiakasriskillä tarkoitetaan sellaisia vastuuta samalta asiakkaalta tai asiakaskokonaisuudelta, joiden yhteismäärä vähennyserien jälkeen on vähintään 10 prosenttia asiakasriskejä kattavista omista varoista. Säännösten mukaan yksittäisen asiakasriskin enimmäismäärä saa olla enintään 25 prosenttia omista varoista, keskusyhteisön luvalla enintään 40 prosenttia. Pankin asiakasriskejä kattavat omat varat olivat joulukuussa 2018 yhteensä 757 miljoonaa euroa.

Pankin suurten asiakasriskien yhteismäärä vähennyserien jälkeen oli 49,1 prosenttia omista varoista. Yhdenkään yksittäisen asiakaskokonaisuuden asiakasriski ei ylittänyt 25 prosenttia.

Likviditeettiriski

Pankkitoiminnan likviditeettiriski koostuu rakenteellisesta rahoitusriskistä ja maksuvalmiusriskistä. Rakenteellisella rahoitusriskillä tarkoitetaan pitkän aikavälin luotonantoon liittyvää epävarmuutta, joka johtuu rahoituksen rakenteesta aiheutuvasta jälleenerahoitusriskistä. Maksuvalmiusriski on riski siitä, että pankki ei suoriudu odotetuista ja odottamattomista, olemassa olevista ja tulevista maksuista ilman vaikutusta liiketoiminnan jatkuvuuteen, kannattavuuteen tai vakavaraisuuteen.

Rakenteellista rahoitusriskiä seurataan luotonannon ja sijoitusten sekä niiden rahoituksen maturiteettirakenteen erolla. Maksuvalmiusriskiä seurataan pankin tulo- ja menokassavirtojen erona ja maksuvalmius hoidetaan OP Yrityspankki Oyj:n sekkitiilin kautta. Rakenteellista rahoitusriskiä hallitaan OP Ryhmän likviditeetin hallintaa koskevien linjausten ja ohjeiden sekä OP Osuuskunnan johtokunnan osuuspankeille vahvistamien valvontarajojen avulla. Pankin rahoitusvarojen ja -velkojen jakauma on kuvattu liitetiedoissa.

OP Osuuskunta osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisönä on antanut jäsenluottolaitoksilleen talletuspankkien yhteenliittymälain mukaisen poikkeusluvan, jonka mukaan jäsenluottolaitoksiin ei sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen kuudennessa osassa mainittuja luottolaitoksen maksuvalmiudelle asetettuja vaatimuksia. Asetuksen mukaista maksuvalmiutta valvotaan ja raportoidaan osuuspankkien yhteenliittymän tasolla.

Markkinariskit

Markkinariskillä tarkoitetaan riskiä tappiosta tai tuoton menetyksestä, kun markkinahinta tai markkinahinnan volatilitteetti muuttuvat epäedulliseen suuntaan. Markkinariskeihin sisällytetään kaikkien taseen ja taseen ulkopuolisten erien korkoriskit, sijoitustoiminnan hintariskit ja kiinteistöriskit sekä sijoitustoiminnan luottospreadiriski ja markkinoiden likviditeettiriski.

Markkinariskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa, mitata, rajoittaa, seurata ja valvoa pankin markkinariskejä siten, että pankin kannattavuus tai vakavaraisuus ei vaarannu.

Pankkitoiminnan merkittävin markkinariski on korkotuloriski eli korkotason muutoksen vaikutus korkokatteeseen. Korkoriski aiheutuu luotonannon ja talletusvarainhankinnan toisistaan poikkeavista korkosidonnaisuuksista tai korontarkistusajankohdista, jolloin korkotason muutokset realisoituvat korkokatteeseen. Osuuspankin luotonannosta ja talletusvarainhankinnasta syntyvää korkoriskiä hallitaan OP Ryhmän keskuspankkisijoitus- ja -rahoitustuotteilla, OP-Asuntoluottopankin väliluoton korkosidonnaisuusvalinnoilla sekä ryhmän käytössä olevilla korkoriskien johdannaisuusmalleilla, joista keskeisin on euribor-sidonnaisen luottokannan korkovirtojen suojaus koronvaihtosopimuksilla.

Pankki on tilikaudella soveltanut rahavirran suojauslaskentaa suojatessaan euribor-sidonnaisen luottokannan korkovirtaa koronlaskulta tai pitkään jatkuvalla matalalla korkotasolla. Rahavirran

suojauksessa osa euribor-sidonnaisen luottokannan tulevista korkovirroista on vaihdettu koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Korkovirtoja on suojattu vähäisessä määrin myös korkoputkisopimuksilla.

Pankkiliiketoiminnassa valuuttariskillä tarkoitetaan valuuttakurssimuutosten pankille aiheuttamaa tulosriskiä tai markkina-arvon muutosriskiä. Avoin valuuttapositio syntyy, kun samassa valuutassa olevien saamisten ja velkojen määrät poikkeavat toisistaan. OP Ryhmässä valuuttariski keskitetään OP Yrityspankkiin, ja yksittäisen osuuspankin valuuttapositio rajoittuu käytännössä matkavaluuttakassaan. OP Helsingin konttorit toimivat ennakkotilattujen matkavaluuttojen noutopisteenä, jolloin valuuttariskiä pankille ei aiheudu matkavaluuttakassasta.

Osakeriskillä tarkoitetaan osakkeiden ja muiden vastaavien instrumenttien markkinakurssimuutosten aiheuttamaa tulosriskiä ja markkina-arvojen muutosriskiä. Osakesijoitukset ovat pääosin OP Ryhmän sisäisiä sijoituksia. Muu osakesijoitustoiminta on vähäistä.

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan osuuspankin ja sen konserniyhtiöiden omistuksessa oleviin kiinteistöihin tai kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin kohdistuvaa arvonalenemis-, tuotto- ja vahingoittumisriskiä. Kiinteistöt on vakuutettu käyvästä arvostaan. Pankin hallitus käsittelee kiinteistöomistukset ja niihin liittyvät riskit sekä investointi-, korjaus- ja muut toimenpiteet säännöllisesti. Seurannassa kiinnitetään huomiota muun muassa kiinteistöihin sitoutuneen pääoman määrään suhteessa pankin taseeseen ja sijoituskiinteistöjen sitoutuneelle pääomalle saatavaan nettotuottoon sekä käypiin arvoihin.

Pankki ei harjoita varsinaista kiinteistöliiketoimintaa, vaan kiinteistöomistukset muodostuvat pääasiallisesti omassa käytössä olevista toimitilakiinteistöistä.

Operatiiviset riskit

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että riittämättömistä tai epäonnistuneista prosesseista tai virheellisistä menettelytavoista, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä aiheutuu taloudellista tappiota tai muita haitallisia seuraamuksia. Compliance-riski on osa operatiivista riskiä. Compliance-riskillä tarkoitetaan ulkoisen sääntelyn, sisäisten menettelytapojen ja asiakassuhteessa asianmukaisten menettelytapojen ja eettisten periaatteiden noudattamatta jättämisestä aiheutuvaa riskiä. Sekä operatiivinen että compliance –riski voi ilmetä myös maineen tai luottamuksen heikkenemisenä tai menettämisenä.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena on tunnistaa ja arvioida mahdollisia ja toteutuneita operatiivisia riskejä sekä kehittää riskejä ennaltaehkäiseviä toimintatapoja ja yrityskulttuuria. Operatiiviset riskit arvioidaan ja riskitilanne raportoidaan säännöllisesti hallitukselle. Compliance-riskiä hallitaan mm. seuraamalla lainsäädännön muutoksia sekä ohjeistamalla ja kouluttamalla organisaatiota. Vuonna 2018 operatiivisista riskeistä pankille aiheutuneet tappiot olivat vähäisiä.

Strategiset riskit

Strateginen riski syntyy kilpailuympäristön muutoksista, hitaasta reagoinnista muutoksiin, väärän strategian valinnasta tai strategian toteuttamisen epäonnistumisesta. Strategista riskiä vähennetään jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyysiin ja ennusteisiin asiakkaiden tulevista tarpeista, eri toimialojen ja markkina-alueiden kehityksestä sekä kilpailutilanteesta.

Palveluverkko

OP Helsinki sai vuoden 2018 aikana 21 883 uutta varsinaista pankkiasiakasta ja pankilla oli vuoden lopussa lähes 400 000 asiakasta.

Henkilöasiakaskonttorit tarjoavat palvelua yksityisasiakkaille ja päivittäistä raha-asioiden hoitoa pienille yrityksille. OP-Private tarjoaa sopimusperusteista varainhoitoa asiakkaille. Yritys- ja yhteisöasiakkaita palvelevat yritys-konttorit Helsingissä, Espoossa ja Vantaalla. Pankkipalveluiden lisäksi OP Helsinki tarjoaa OP Vakuutuksen vakuutuspalveluita.

Henkilökohtaisen palvelun rinnalla pankki tarjoaa kattavat ja pankin aukioloajoista riippumattomat palveluvaihtoehdot. Sähköiset pankkipalvelut ja etäneuvottelut muodostavat merkittävän osan pankin palvelutarjonnasta.

OP Ryhmä on investoinut mobiili- ja verkkopalveluiden kehittämiseen merkittävästi. Erityisesti mobiilipalveluiden merkitys kasvaa niin henkilö- kuin yritysasiakkaidenkin asioinnissa.

Omistaja-asiakkaat

Pankin omistaja-asiakkaiden määrä kasvoi tilikauden aikana 13 044 jäsenellä ja oli tilikauden lopussa 199 162. Jäsenmäärän lisäys johtui aktiivisesta jäsenhankinnasta.

Henkilöstön palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän muuttuva palkitseminen jakautuu yritysکوhtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Pankin palkka- ja palkkiopolitiikasta sekä palkkioiden maksamisesta päättää hallitus.

OP Ryhmän ryhmätasoinen pitkän aikavälin palkitsemisjärjestelmä muodostuu johdolle tarkoitetusta kannustinjärjestelmästä sekä muulle henkilöstölle tarkoitetusta henkilöstörahostosta. Palkitsemisjärjestelmiä on selostettu tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Henkilöstö

Vuoden lopussa pankissa oli työsuhteessa 496 henkilöä (486). Henkilöstöä oli vuoden aikana keskimäärin 490 (492).

Osuuspankin hallinnointijärjestelmä

OP Helsinki kuuluu tytäryhtiönä OP Ryhmän keskusyhteisökonserniin. OP Helsingissä päätösvalta kuuluu omistaja-asiakkaille ja OP Osuuskunnalle (Keskusyhteisö), joita edustaa edustajisto. OP Helsingin edustajiston vaalit järjestettiin osuuspankkien yhteisenä vaalivuonna marraskuussa 2017. Edustajiston lisäksi OP Helsingillä on hallitus.

Edustajisto

Helsingin Seudun Osuuspankin omistajajäsenten päätösvaltaa käyttää edustajisto, johon kuuluu 30 jäsentä. Ensimmäinen edustajiston toimikausi päättyi marraskuussa 2017 järjestettyjen edustajistovaalien päätyttyä ja uusi edustajisto aloitti toimikautensa 4.12.2017. Tämän jälkeen edustajat valitaan joka neljäs vuosi hallituksen päättämänä ajankohtana.

Keskusyhteisö nimittää kaksikymmentä (20) edustajaa eli 2/3 edustajiston jäsenistä. Kelpoisia Keskusyhteisön nimittämiksi edustajiksi ovat henkilöt, jotka ovat nimittämishetkellä hyvämaineisia ja täysvaltaisia. Keskusyhteisö voi nimittää edustajistoon henkilöitä, jotka eivät ole osuuspankin omistaja-asiakkaita. Kelpoinen keskusyhteisön nimittämäksi edustajaksi ei ole Helsingin Seudun Osuuspankin hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja. OP Ryhmän nimitysvaliokunta tekee hallintoneuvostolle esityksen edustajistoon nimettävistä keskusyhteisöä edustavista jäsenistä.

Omistaja-asiakkaat valitsevat edustajistoon kymmenen (10) edustajaa eli 1/3 edustajiston jäsenistä osuuspankin vaalijärjestyksessä määrätyllä tavalla enemmistövaalitapaa noudattaen. Vaalikelpoinen vaaleilla valittavaksi edustajaksi on hyvämaineinen, osuuspankin palveluita käyttävä omistaja-asiakas, joka on hyväksytty omistaja-asiakkaaksi vähintään 4 kalenterikuukautta ennen äänestyksen alkamista ja joka vaalin alkaessa on täysivaltainen. Vaalikelpoinen vaaleilla valittavaksi edustajaksi ei ole osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön palveluksessa oleva, oikeushenkilö, Keskusyhteisön nimittämä edustaja tai osuuspankin tai sen konserniin kuuluvan yhteisön toimitusjohtaja taikka niiden hallintoneuvoston tai hallituksen jäsen tehtävässä oloaikanaan ja tehtävän päättymisestä lukien seuraavan viiden vuoden aikana.

Vuosittain ennen toukokuun loppua pidettävä varsinainen edustajiston kokous käsittelee muun muassa seuraavat asiat:

- osuuspankin tuloslaskelman ja taseen vahvistaminen
- vastuuvapauden myöntäminen hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle,
- ylijäämän käytöstä päättäminen,
- hallintoneuvoston jäsenten lukumäärästä, valinnasta ja palkkioista päättäminen
- tilintarkastajien valinnasta ja palkkioista päättäminen.

Lisäksi edustajiston kokous päättää mm. osuuspankin sääntöjen muutoksista. Varsinaisen edustajiston kokouksen lisäksi voidaan pitää, asioiden niin vaatiessa, ylimääräisiä kokouksia. Edustajiston kokouksen koollekutsumisesta päättää pankin hallitus.

Jokaisella omistaja-asiakkaalla on edustajiston vaalissa yksi ääni ja jokaisella edustajiston jäsenellä on edustajiston kokouksessa yksi ääni.

Edustajiston varsinainen kokous pidettiin 19.3.2018.

Hallitus

Hallitus johtaa pankin toimintaa. Pankin sääntöjen mukaan hallituksen on edistettävä osuuspankin etua huolellisesti ja hoidettava sen asioita lakien ja pankin sääntöjen, hallintoneuvoston vahvistaman ohjesäännön sekä keskusyhteisön vahvistamien ohjeiden mukaisesti. Hallituksella on yleinen toimivalta päättää kaikista pankin hallintoon ja muihin asioihin liittyvistä kysymyksistä, jotka lain tai sääntöjen mukaan eivät kuulu edustajistolle tai toimitusjohtajalle. Hallitus vastaa pankin strategisesta johtamisesta sekä ohjaa ja valvoo pankin toimivaa johtoa. Hallituksen lakimääräisenä tehtävänä on huolehtia siitä, että pankin kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty.

Hallitukseen kuuluu viisi (5) jäsentä ja sen muodostavat keskusyhteisön nimittämät kaksi (2) jäsentä sekä edustajiston valitsevat kolme (3) muuta jäsentä. Hallituksen puheenjohtajana ja varapuheenjohtajana toimivat keskusyhteisön nimittämät hallituksen jäsenet. Hallituksen jäsenen toimikausi on yksi vuosi. Hallituksen jäsenen yläikäraja on 68 vuotta, kuitenkin siten, että tämän iän täyttänyt jäsen saa toimia tehtävässään uuden jäsenen valinnasta päättävän hallintoneuvoston kokouksen loppuun. Pankin toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä hallituksen kokouksissa ja käyttää siellä puhevaltaa.

Hallitus on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja mukaan lukien enemmän kuin puolet sen jäsenten koko lukumäärästä on saapuvilla. Kertomusvuonna hallituksen kokouksia oli 12 kappaletta.

Toimitusjohtaja

Pankin toimitusjohtajan on edistettävä pankin etua huolellisesti ja hoidettava pankin päivittäistä hallintoa lakien ja hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten sekä keskusyhteisön vahvistamien ohjeiden mukaisesti. Toimiin, jotka pankin toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen ovat epätavallisia tai laajakantoisia, toimitusjohtaja saa ryhtyä vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voida odottaa aiheuttamatta pankin toiminnalle olennaista haittaa.

Toimitusjohtajan lakisääteisenä tehtävänä on huolehtia, että pankin kirjanpito on lain mukainen ja että pankin varainhoito on järjestetty luotettavalla tavalla.

Hallinnointielinten jäsenet

Edustajisto

OP Helsingin uusi edustajisto valittiin marraskuussa 2017 järjestetyillä vaaleilla äänestysprosentin ollessa 14. Edustajiston jäsenten toimikausi päättyy vuonna 2021 järjestettävään uuden edustajiston valintaan.

Edustajiston jäsenet

Ahokas Heini, Insinööriopiskelija ja suntio, Vantaa
 Ahokas Veera, Opiskelija ja arvopaperitoimihenkilö, Espoo (jäsen 1.1.2019 alkaen)
 Antturi Arto, Kirkkoherra, Helsinki
 Arstila Arttu, Diplomi-insinööri, IT-konsultti, Helsinki
 Eskelin Veera, manager, Keski-Uudenmaan Op
 Hagren Eero, toimitusjohtaja, Kainuun OP-liitto
 Hankamäki Kalle, maanviljelijä, Keski-Suomen OP-liitto
 Heinäluoma Eero, Kansanedustaja, Helsinki
 Hiidenheimo Pekka, maanviljelijä, Länsi-Uudenmaan Op
 Janhunen Markku, maaseutuyrittäjä, Suur-Savon OP-liitto
 Jansson Kjell, eläkeläinen, Sydkustens OP-förbund
 Johansson Markus, agrologi, Etelä-Suomen OP-liitto
 Kakkola Silla, Yhteisöpedagogi (AMK), Espoo
 Kauppi Mauri, Vice President, Lapin OP-liitto
 Kerola Hannele, Varatuomari, Espoo
 Keuru Sirkka, lehtori, Satakunnan OP-liitto
 Kontu Mauri, DI, Varsinais-Suomen OP-liitto
 Kämppe Tarmo, johtaja, Mäntsälän Op
 Niemistö Sirpa, varatuomari, Etelä-Pohjanmaan OP-liitto
 Niiranen Matti, talousneuvos, Pohjois-Savon OP-liitto
 Pietiläinen Kari, lääkäri, Itä-Uudenmaan Op
 Rissanen Laura, Eduskuntaryhmän pääsihteeri, VTM, Helsinki
 Santaharju Nina, Lakimies, Vantaa (31.12.2018 saakka)
 Simi Hannu, suunnittelija, Keski-Pohjanmaan OP-liitto
 Sotara Markku, Professori, Pirkanmaan OP-Liitto
 Söder Michael, Österbottens OP-förbund
 Talka Anu, kehittämispäällikkö, Kaakkois-Suomen OP-Liitto
 Tarvainen Pertti, taloustieteiden maisteri, Pohjois-Pohjanmaan OP-liitto
 Vanamo Laura, Rahoitusasiantuntija, talouskonsultti, Helsinki
 Vikstedt Tea, Maalari, Helsinki
 Väkeväinen Tarja, VTM, Pohjois-Karjalan OP-liitto

Uusi hallitus:

Puheenjohtaja
 Ritakallio Timo, s. 1962
 OP Ryhmän pääjohtaja, OP Osuuskunnan johtokunnan puheenjohtaja
 Oikeustieteen maisteri, MBA, tekniikan tohtori
 Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 19.3.2018
 Keskeinen aiempi työkokemus:
 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen: toimitusjohtaja 2015–2018
 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen: varatoimitusjohtaja 2008–2014
 Pohjola Pankki Oyj: varatoimitusjohtaja 2006–2008
 OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj: varatoimitusjohtaja 2001–2005
 OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj: johtokunnan jäsen, pankinjohtaja 1997–2001
 Opstock Pankkiiriliike Oyj: toimitusjohtaja 1993–1997
 Uudenkaupungin Seudun Osuuspankki: toimitusjohtaja 1991–1993
 Tampereen Seudun Osuuspankki: arvopaperiosaston päällikkö 1988–1991
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Suomen Olympiakomitea: hallituksen puheenjohtaja
 Outotec Oyj: hallituksen varapuheenjohtaja, palkitsemisvaliokunnan jäsen
 Arvopaperimarkkinayhdistys: hallituksen puheenjohtaja
 Paulon Säätiö: hallituksen puheenjohtaja
 Keskuskauppakamari: valtuuskunnan jäsen
 Helsingin seudun kauppakamari: valtuuskunnan jäsen
 Turun yliopistosäätiö: hallintoneuvoston jäsen
 Suunnistussäätiö: valtuuskunnan puheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Nummela Harri, s. 1968

OP Osuuskunnan johtokunnan jäsen, johtaja, Pankkitoiminnan henkilö- ja PK-yrittäjäsiakkaat
Oikeustieteen kandidaatti, eMBA

Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 13.12.2017

Keskeinen aiempi työkokemus:

OP Osuuskunta: Liiketoimintajohtaja, varallisuudenhoito 2014–2015

OP-Palvelut Oy: toimitusjohtaja 2011–2014

OP-Keskus osk: johtokunnan jäsen, Pankki- ja sijoituspalvelut -toiminnon johtaja 2007–2010,
osastonjohtaja 1998–2006

OP-Rahastoyhtiö Oy: toimitusjohtaja 1997–2006

Tampereen Seudun Osuuspankki: osastopäällikkö 1992–1997

Keskeiset luottamustehtävät:

Palvelualueiden työnantajat Palta ry: elinkeinopoliittisen valiokunnan jäsen

Suomen Jääkiekkoliitto ry: puheenjohtaja

Jäsen

Hulkkonen Jukka, s. 1955

Metsänhoitaja, eMBA, kauppaneuvos

OP Lounaismaa: toimitusjohtaja (31.3.2018 asti)

Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 19.3.2018

Keskeinen työkokemus:

Lounaismaan Osuuspankki: toimitusjohtaja 2013–31.3.2018 asti

Salon Osuuspankki: toimitusjohtaja 2009–2013

Salon Seudun Osuuspankki: toimitusjohtaja 1997–2009

Joensuun Osuuspankki: pankinjohtaja 1989–1996

Kainuun Osuuspankki: aluejohtaja 1984–1989

Oulun Osuuspankki: yritysasiainmies 1984

Suur-Helsingin Osuuspankki: konttorinjohtaja 1983

Osuuspankkien Keskusliitto: esimiesharjoittelija 1982

Keskeiset luottamustoimet:

Lounea Oy (ent. SSP Yhtiöt Oy): hallintoneuvoston jäsen 2006–2011, hallituksen puheenjohtaja

Salva ry, hallituksen jäsen

Jäsen

Leppäluoto Sirpa, s. 1970

Edita Publishing Oy: Business Manager, 2018-

Oikeustieteen kandidaatti, asianajajatutkinto

Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 19.3.2018

Keskeinen aiempi työkokemus:

Lexia Asianajotoimisto Oy: osakas, asianajaja 2007-2018

Talousjuristit Oy: Lakimies 1993-2007

Keskeiset luottamustehtävät:

Suomen Asianajajaliitto: valtuuskunnan jäsen 2013-2018

Suomen Asianajajaliitto: ammatillisen valiokunnan jäsen 2013-2018

Jäsen

Liukas Linda, s. 1986

Hello Ruby Oy: toimitusjohtaja, lastenkirjailija, ohjelmoija

Kunniatohtori, Tampereen yliopisto

Hallituksen jäsenyyden alkamispäivä: 19.3.2018

Keskeinen aiempi työkokemus:

Rails Girls, 9/2009 –

Keynote puhuja

Keskeiset luottamustehtävät:

Hive Helsinki säätiön hallituksen puheenjohtaja

Startup-säätiö: valtuuskunnan jäsen 2015–

Aalto yliopisto: Campaign Boardin jäsen 2015–2017

OP Helsinki: edustajiston jäsen 2016–2017

Vanha hallitus

OP Helsingin hallituksessa toimivat ajalla 13.12.2017- 19.3.2018:

Puheenjohtaja

Vepsäläinen Tony, s. 1959

OP Ryhmän Ryhmäpalveluiden johtaja, pääjohtajan varamies

OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 2006, varapuheenjohtaja

Oikeustieteen kandidaatti, eMBA

Keskeiset luottamustehtävät:

Osuuskunta Suomen Asuntomessut: hallintoneuvoston jäsen

Automatia Pankkiautomaatit Oy: hallituksen varapuheenjohtaja

Varapuheenjohtaja

Nummela Harri, s. 1968

Johtaja, digitaalinen liiketoiminta ja uudet liiketoiminnot

OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 2014 ja aiemmin vuosina 2007-2010

Oikeustieteen kandidaatti, eMBA

Keskeiset luottamustehtävät:

Palvelualuejen työnantajat Palta ry: elinkeinopoliittisen valiokunnan jäsen

Suomen Jääkiekkoliitto ry: puheenjohtaja

Jäsen

Luhtala Harri, s. 1965

OP Ryhmän talousjohtaja

OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 2007

Kauppätieteiden maisteri

Keskeiset luottamustehtävät:

VTS-rahasto: hallituksen puheenjohtaja

Rahoitusvakausrahoisto: hallituksen jäsen

Jäsen

Geber-Teir Carina, s. 1972

Johtaja, Asiakaskokemus ja viestintä

OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 2009

Valtiotieteiden maisteri

Keskeiset luottamustehtävät:

Yle: hallituksen jäsen

Unico Banking Group: viestintätoimikunnan jäsen

Jäsen

Tuovinen Tiia, s. 1964

Lakiasiaintoiminnan johtaja OP Ryhmä (Lakiasiat ja edunvalvonta)

OTK, LL.M Eur. (with merits)

Keskeiset luottamustehtävät:

Kekkilä Oy: hallituksen jäsen

Toimitusjohtaja

Pölönen Jouko, s. 1970, toimitusjohtaja 1.10.2014 – 30.4.2018

Liiketoimintajohtaja, Pankkitoiminta

OP Ryhmän johtokunnassa vuodesta 2014

KTM, eMBA

Keskeiset luottamustehtävät:

Unico Banking Group, hallituksen jäsen

Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy, hallituksen puheenjohtaja

OP-Korttiryhti Oy, hallituksen puheenjohtaja

OP Ryhmän tutkimussäätiö, hallituksen jäsen

Kyösti Haatajan säätiö, hallituksen jäsen

OP Ryhmän Taidesäätiö, hallituksen jäsen

Seesam Insurance AS, hallintoneuvoston jäsen
 OP Finance AS, hallintoneuvoston puheenjohtaja
 OP Finance SIA, hallintoneuvoston puheenjohtaja
 UAB OP Finance, hallintoneuvoston puheenjohtaja

Jääskeläinen Päivi, s. 1963, vt. toimitusjohtaja 1.5.-7.11.2018
 Operatiivinen johtaja
 FM, eMBA
 OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2017 (OP Ryhmässä vuodesta 1991)
 Johtoryhmän jäsen vuodesta 2017
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Kiinteistö Oy Kaisaniemenkatu 1, hallituksen jäsen

Viitanen Jarmo, s. 1960, toimitusjohtaja 8.11.2018 alkaen
 Maatalous-metsätieteiden maisteri, eMBA
 Keskeinen aiempi työkokemus:
 Länsi-Uudenmaan Osuuspankki, toimitusjohtaja 2007-2018
 OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj, Yrityspankiliiketoiminta-alueen johtaja 2006-2007
 OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj, Johtokunnan varajäsen 2001-2006
 OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj, Yrityspankin osastonjohtaja 1992-2001
 OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj, Yrityspankin jaostopäällikkö 1990-1992
 OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj, Yrityspankin rahoituspäällikkö 1988-1990
 Imatran Seudun Osuuspankki, yritysasiainjohtaja, yrityspankkiiri 1986-1988
 Osuuspankkien Keskusliitto, esimiesharjoittelija 1985-1986
 Keskeiset luottamustehtävät:
 OP Yrityspankki, hallituksen jäsen
 Helsingin Kiinteistökeskus Oy, hallituksen puheenjohtaja

Toimitusjohtajan sijainen
 Lehtilä Olli, s. 1962
 Liiketoimintajohtaja, Vahinkovakuutus
 OP Osuuskunnan johtokunnassa vuodesta 2014
 MMM, eMBA
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Helsingin Seudun Kauppakamari, valtuuskunnan jäsen
 Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen, hallituksen jäsen
 Pellervon taloustutkimus PTT, hallituksen jäsen
 Unico Banking Group, Bancassurance Committee, jäsen

Johtoryhmän kokoonpano

Viitanen Jarmo 8.11.2018 alkaen
 Toimitusjohtaja

Jääskeläinen Päivi, s. 1963 (7.11.2018 saakka)
 Operatiivinen johtaja
 FM, eMBA
 OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2017 (OP Ryhmässä vuodesta 1991)
 Johtoryhmän jäsen vuodesta 2017
 Keskeiset luottamustehtävät:
 Kiinteistö Oy Kaisaniemenkatu 1, hallituksen jäsen

Jeskanen Erno, s. 1980
 Sijoitusjohtaja
 KTM
 OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2005
 Johtoryhmän jäsen vuodesta 2017

Smolsky Emmi, s. 1979
 Vakuutuspalvelujohtaja
 Restonomi

OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2018 (OP Ryhmässä vuodesta 2013)
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2018

Toivonen Lassi, s. 1985
Aluejohtaja
KTM
OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2017
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2017

Veenkivi Saija, s. 1977
Aluejohtaja
OTM
OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2016
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2016

Loukkola Ari, s. 1964
Johtaja, Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy
KTM
OP Helsingin palveluksessa vuodesta 2018 (OP Ryhmässä vuodesta 2009)
Johtoryhmän jäsen vuodesta 2017

Tilintarkastajat

Tilintarkastajana toimii tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab Helsingistä, jonka nimeämänä päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Raija-Leena Hankonen.

Muu tarkastustoiminta

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on avustaa Helsingin Seudun Osuuspankin hallitusta ja yhtiön toimivaa johtoa toiminnan ohjauksessa, valvonnassa ja varmistamisessa suorittamalla toimintaan kohdistuvaa sisäistä tarkastusta. Sisäisestä tarkastuksesta vastaa pankin emoyhteisön OP Osuuskunnan Sisäinen tarkastus. Sisäinen tarkastus on liiketoiminnoista riippumaton toiminto, joka tarkastaa koko OP Ryhmän sisäisen valvontajärjestelmän, riskienhallinnan sekä johtamis- ja hallintoprosessien riittävyttä ja tehokkuutta.

Keskusyhteisön hallintoneuvoston tarkastusvaliokunta vahvistaa Sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman ja Helsingin Seudun Osuuspankin hallitus toimintasuunnitelman yhtiön kohdistuvan osuuden. Pankkia koskevat tarkastukset raportoidaan yhtiön hallitukselle ja toimivalle johdolle. Lisäksi Sisäinen tarkastus raportoi pankkia koskevista tarkastuksista Keskusyhteisön johtokunnalle ja tarkastusvaliokunnalle. Sisäinen tarkastus noudattaa tarkastustyössään hallintoneuvoston kesäkuussa 2018 vahvistamia Sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteita ja IIA:n (Institute of Internal Auditors) vahvistamia kansainvälisiä sisäisen tarkastuksen ammattistandardeja.

Hallituksen vahvistama Sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelma vuodelle 2018 sisälsi Helsingin Seudun Osuuspankkiin kohdennettuja tarkastuksia. Sisäistä tarkastusta on lisäksi suoritettu välillisesti osana OP Ryhmän keskitettyihin toimintoihin sekä osuuspankkeihin kohdistuvaa tarkastusta. Sisäinen tarkastus arvioi tarkastuksissaan esimerkiksi Ryhmän keskitettyjen tietojärjestelmien ja toimintaprosessien kontrollien ja sisäisen valvonnan toimivuutta sekä riskienhallinnan ja riskienhallintamenettelyjen asianmukaisuutta.

Tulevaisuuden näkymät

Suhdannenäkymät ovat vaimenemassa, ja epävarmuus on lisääntynyt selvästi. Suurimmat riskit liittyvät kansainväliseen talouteen ja politiikkaan. Korkonäkymät ovat vakaat. EKP on ilmoittanut pitävänsä ohjauskorkonsa nykytasolla ainakin kesän 2019 ajan.

Hallituksen ehdotus ylijäämän käyttämisestä

Konsernin jakokelpoinen ylijäämä 31.12.2018 oli 52 477 341,00 euroa. Pankin jakokelpoinen ylijäämä oli 54 826 409,70 euroa, josta tilikauden ylijäämä oli 42 709 782,46 euroa.

Taseen osoittama ylijäämä ehdotetaan käytettäväksi siten, että Tuotto-osuudelle maksetaan korkoa 3,25 prosenttia, eli yhteensä 19 743 809,71 euroa. Jakokelpoisesta ylijäämästä jää 34 752 413,99 euroa edellisten tilikausien voittovarojen tilille.

Pankin taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Pankin maksukyky on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan pankin maksukykyä.

HELSINGIN SEUDUN OSUUSPANKKI KONSERNI

1.1.-31.12.2018

1.1.-31.12.2017

KONSERNITILINPÄÄTÖS
TULOSLASKELMA

KORKOTUOTOT	77 839 248,28	77 122 386,12
KORKOKULUT	-5 086 916,29	-7 791 102,78
KORKOKATE	72 752 331,99	69 331 283,34
TUOTOT OMAN PÄÄOMAN EHTOISISTA SIIJOITUKSISTA	285 747,47	671 690,69
Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä	0,00	0,00
Omistusyhteisyrietyksissä	0,00	0,00
Muista yrityksistä	285 747,47	671 690,69
PALKKIOTUOTOT	58 038 883,34	58 933 575,88
PALKKIOKULUT	-4 544 174,23	-5 848 988,99
ARVOPAPERIKAUPAN JA VALUUTTATOIMINNAN NETTOTUOTOT	-243 767,01	49 932,16
Arvopaperikaupan nettotuotot	-243 294,85	79 224,53
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-472,16	-29 292,37
MYYTÄVISSÄ OLEVIEN RAHOITUSVAROJEN NETTOTUOTOT	0,00	-10 250,52
KÄYPÄÄN ARVOON KÄYVÄN ARVON RAHASTON KAUTTA KIRJATTUJEN RAHOITUSVAROJEN NETTOTUOTOT	0,00	0,00
SIIJOITUSKIINTEISTÖJEN NETTOTUOTOT	134 079,69	727 697,40
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	1 236 503,90	5 380 063,32
HALLINTOKULUT	-71 838 686,19	-67 463 183,47
Henkilöstökulut	-21 589 410,78	-23 215 896,88
Palkat ja palkkiot	-20 232 554,20	-19 390 008,61
Henkilösivukulut	-1 356 856,58	-3 825 888,27
Eläkekulut	-513 514,21	-3 160 653,52
Muut henkilösivukulut	-843 342,37	-665 234,75
Muut hallintokulut	-50 249 275,41	-44 247 286,59
POISTOT JA ARVONALENTUMISET KONSERNILIIKEARVOSTA	0,00	0,00
POISTOT JA ARVONALENTUMISET AINEELLISISTA JA AINEETOMISTA HYÖDYKKEISTÄ	-45 011,26	-7 051 589,17
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-12 745 932,40	-12 154 193,92
ARVONALENTUMISTAPPIOT LUOTOISTA JA MUISTA SITOUMUKSISTA	0,00	-1 109 859,43
ODOTETTAVISSA OLEVAT LUOTTOTAPPIOT JAKSOTETTUUN HANKINTAMENOON KIRJATUISTA RAHOITUSVAROISTA	-13 939 416,51	0,00
OSUUS OSAKKUUSYRITYSTEN TULOKSESTA	-244 353,30	-151 779,05
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	28 846 205,49	41 304 398,24
TULOVEROT	-5 832 832,80	-9 175 699,72
Tilikauden verot	-10 363 612,12	-1 134 965,76
Aikaisempien tilikausien verot	-102 476,65	-19 050,55
Laskennallinen vero	4 633 255,97	-8 021 683,41
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	23 013 372,69	32 128 698,52
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (-TAPPIO) VÄHEMMISTÖN OSUUDEN JÄLKEEN	23 013 372,69	32 128 698,52
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	23 013 372,69	32 128 698,52

HELSINGIN SEUDUN OSUUSPANKKI KONSERNI

31.12.2018

31.12.2017

TASE		
VASTAAVAA		
KÄTEISET VARAT	1 650 864,83	2 324 889,68
SAAMISET LUOTTOLAITOKSILTA	2 103 236 064,41	1 298 353 182,96
Vaadittaessa maksettavat	50 305 898,31	50 931 704,06
Muut	2 052 930 166,10	1 247 421 478,90
SAAMISET YLEISÖLTÄ JA JULKISYHTEISÖILTÄ	7 931 998 844,56	7 096 267 612,15
Muut	7 931 998 844,56	7 096 267 612,15
SAAMISTODISTUKSET	70 691,60	73 062,50
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Muilta	70 691,60	73 062,50
OSAKKEET JA OSUUDET	1 942 956,00	2 195 891,36
OSAKKEET JA OSUUDET SAMAN KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ	2 524,67	2 524,67
FVPL/ JOHDANNAISSOPIMUKSET	8 644 758,66	11 727 636,80
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	1 529 351,99	1 855 381,99
Muut pitkävaikutteiset menot	1 529 351,99	1 855 381,99
AINEELLISET HYÖDYKKEET	19 649 219,19	24 639 594,29
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	1 659 182,24	442 289,24
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet	15 672 113,49	21 032 568,39
Muut aineelliset hyödykkeet	2 317 923,46	3 164 736,66
OSAKE-, SIOJITUSOSUUSANTI- JA KANTARAHASTOANTISAAMISET	0,00	0,00
MUUT VARAT	6 241 114,42	30 676 299,39
SIIRTOSAAMISET JA MAKSETUT ENNAKOT	12 128 054,61	17 997 250,50
LASKENNALLISET VEROSAAMISET	3 275 260,08	2 756 794,21
VASTAAVAA YHTEENSÄ	10 090 369 705,02	8 488 870 120,50

HELSINGIN SEUDUN OSUUSPANKKI KONSERNI

31.12.2018

31.12.2017

VASTATTAVAA

VIERAS PÄÄOMA	9 333 246 082,44	7 809 562 849,63
VELAT LUOTTOLAITOKSILLE	3 240 932 873,20	2 285 308 672,66
Luottolaitoksille	3 240 932 873,20	2 285 308 672,66
Vaadittaessa maksettavat	167 952 873,20	300 908 672,66
Muut	3 072 980 000,00	1 984 400 000,00
VELAT YLEISÖLLE JA JULKISYHTEISÖILLE	5 965 654 633,09	5 392 926 723,44
Talletukset	5 965 641 619,37	5 392 915 329,32
Vaadittaessa maksettavat	5 865 609 884,49	5 284 814 490,01
Muut	100 031 734,88	108 100 839,31
Muut velat	13 013,72	11 394,12
Vaadittaessa maksettavat	13 013,72	11 394,12
JOHDANNAISSOPIMUKSET JA MUUT KAUPANKÄYNTITARKOITUKSESSA PIDETTÄVÄT VELAT	14 808 262,41	8 739 161,22
MUUT VELAT	7 656 783,96	9 666 965,62
Muut velat	6 801 863,43	8 950 206,62
Pakolliset varaukset	854 920,53	716 759,00
SIIRTOVELAT JA SAADUT ENNAKOT	36 638 284,66	40 355 625,37
VELAT, JOILLA ON HUONOMPI ETUOIKEUS KUIN MUILLA VELOILLA	59 611 769,52	59 611 769,52
Muut	59 611 769,52	59 611 769,52
LASKENNALLISET VEROVELAT	7 943 475,60	12 953 931,80
OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS	757 123 622,58	679 307 270,87
Osake- ja osuus pääoma	669 748 638,07	593 565 571,89
Osakepääoma	0,00	0,00
Jäsenosuudet	20 301 804,54	18 882 638,36
Lisäosuudet	0,00	0,00
Tuotto-osuudet	649 446 833,53	574 682 933,53
Ylikurssirahasto	0,00	0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00	0,00
Muut sidotut rahastot	2 957 175,11	4 426 826,84
Käyvän arvon rahasto	2 957 175,11	4 426 826,84
Rahavirran suojausrahasto	3 696 468,90	5 533 533,57
Laskennalliset verot rahavirran suojauksesta	-739 293,79	-1 106 706,73
Yhtiöjärjestyksen / sääntöjen mukaiset rahastot	0,00	0,00
Muut rahastot	0,00	0,00
Muut rahastot	0,00	0,00
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	61 404 436,71	49 186 173,62
Tilikauden voitto tai tappio	23 013 372,69	32 128 698,52
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	10 090 369 705,02	8 488 870 120,50

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET

ASIAKKAAN PUOLESTA KOLMANNEN HYVÄKSI ANNETUT SITOUKUKSET	22 652 458,14	30 183 694,69
Takaukset ja pantit	22 652 458,14	30 183 694,69
ASIAKKAAN HYVÄKSI ANNETUT PERUUTTAMATTOMAT SITOUKUKSET	1 416 238 942,60	1 250 644 192,76
Muut	1 416 238 942,60	1 250 644 192,76
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET YHTEENSÄ	1 438 891 400,74	1 280 827 887,45

HELSINGIN SEUDUN OSUUSPANKKI

OSUUSPANKIN TULOSLASKELMA	1.1. - 31.12.2018	1.1. - 31.12.2017
Korkotuotot	77 839 124,13	77 122 300,69
Korkokulut	5 071 211,22	7 764 438,54
KORKOKATE	72 767 912,91	69 357 862,15
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	285 747,47	662 131,79
Muista yrityksistä	285 747,47	662 131,79
Palkkiotuotot	54 013 988,64	54 914 308,37
Palkkiokulut	4 541 466,47	5 846 287,53
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	-243 767,01	49 932,16
Arvopaperikaupan nettotuotot	-243 292,97	80 890,70
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-474,04	-30 958,54
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	0,00	-11 230,92
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	134 827,69	745 375,30
Liiketoiminnan muut tuotot	1 286 820,08	5 335 627,66
Hallintokulut	69 075 812,79	64 541 898,01
Henkilöstökulut	19 483 342,49	20 998 931,37
Palkat ja palkkiot	18 371 960,35	17 538 228,93
Henkilösivukulut	1 111 382,14	3 460 702,44
Eläkekulut	381 254,01	2 842 695,26
Muut henkilösivukulut	730 128,13	618 007,18
Muut hallintokulut	49 592 470,30	43 542 966,64
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-21 522,74	8 166 650,54
Liiketoiminnan muut kulut	11 990 844,29	11 173 976,47
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	0,00	1 109 859,43
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatui- rahoitusvaroista	13 939 291,51	0,00
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	28 719 637,46	40 215 334,53
Tilinpäätössiirrot	-25 000 000,00	42 700 000,00
Tuloverot	10 843 289,00	646 697,52
Tilikauden verot	10 363 612,12	1 134 965,76
Aikaisempien tilikausien verot	102 476,65	19 050,55
Laskennallinen vero	377 200,23	-507 318,79
VARSINAISEN TOIMINNAN VOITTO (TAPPIO) VEROJEN JÄLKEEN	42 876 348,46	-3 131 362,99
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	42 876 348,46	-3 131 362,99

HELSINGIN SEUDUN OSUUSPANKKI

OSUUSPANKIN TASE	31.12.2018	31.12.2017
VASTAAVAA		
Käteiset varat	1 650 864,83	2 324 889,68
Saamiset luottolaitoksilta	2 103 236 064,41	1 298 353 182,96
Vaadittaessa maksettavat	50 305 898,31	50 931 704,06
Muut	2 052 930 166,10	1 247 421 478,90
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 931 998 844,56	7 096 267 612,15
Muut	7 931 998 844,56	7 096 267 612,15
Saamistodistukset	70 691,60	73 062,50
Muilta	70 691,60	73 062,50
Osakkeet ja osuudet	1 942 956,00	2 195 891,36
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	1 980 686,56	1 980 686,56
Johdannaissopimukset	8 644 758,66	11 727 636,80
Aineettomat hyödykkeet	1 529 351,99	1 855 381,99
Aineelliset hyödykkeet	22 747 562,86	26 446 714,80
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	1 659 182,24	442 289,24
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	18 833 240,49	22 968 006,23
Muut aineelliset hyödykkeet	2 255 140,13	3 036 419,33
Muut varat	6 156 948,53	30 620 440,40
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	12 127 315,93	17 997 379,89
Laskennalliset verosaamiset	3 275 260,08	2 756 794,21
VASTAAVAA YHTEENSÄ	10 095 361 306,01	8 492 599 673,30
VASTATTAVAA		
VIERAS PÄÄOMA		
Velat luottolaitoksille	3 240 932 873,20	2 285 308 672,66
Luottolaitoksille	3 240 932 873,20	2 285 308 672,66
Vaadittaessa maksettavat	167 952 873,20	300 908 672,66
Muut	3 072 980 000,00	1 984 400 000,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 967 677 198,99	5 394 588 741,54
Talletukset	5 967 664 185,27	5 394 577 347,42
Vaadittaessa maksettavat	5 867 632 450,39	5 286 476 508,11
Muut	100 031 734,88	108 100 839,31
Muut velat	13 013,72	11 394,12
Vaadittaessa maksettavat	13 013,72	11 394,12
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	14 808 262,41	8 739 161,22
Muut velat	7 482 386,84	9 497 861,96
Muut velat	6 627 466,31	8 781 102,96
Pakolliset varaukset	854 920,53	716 759,00
Siirtovelat ja saadut ennakot	36 285 274,81	41 135 838,50
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	59 611 769,52	59 611 769,52
Muut	59 611 769,52	59 611 769,52
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	9 326 797 765,77	7 798 882 045,40
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ	39 700 000,00	64 700 000,00
Verotusperusteiset varaukset	39 700 000,00	64 700 000,00
OMA PÄÄOMA		
Osuuspääoma	669 748 638,07	593 565 571,89
Jäsenosuudet	20 301 804,54	18 882 638,36
Tuotto-osuudet	649 446 833,53	574 682 933,53
Arvonkorotusrahasto	1 164 751,36	
Muut sidotut rahastot	2 957 175,11	4 426 826,84
Käyvän arvon rahasto	2 957 175,11	4 426 826,84
Edellisten tilikausien voitto (tappio)	12 116 627,24	34 156 592,16
Tilikauden voitto (tappio)	42 876 348,46	-3 131 362,99
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	728 863 540,24	629 017 627,90
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	10 095 361 306,01	8 492 599 673,30
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET		
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	22 652 458,14	30 183 694,69
Takaukset ja pantit	22 652 458,14	30 183 694,69
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	1 416 238 942,60	1 250 644 192,76
Muut	1 416 238 942,60	1 250 644 192,76
TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKUKSET YHTEENSÄ	1 438 891 400,74	1 280 827 887,45

HELSINGIN SEUDUN OSUUSPANKKI
Konsernin rahoituslaskelma

2018

2017

LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA

Kauden voitto	23 013 372,69	32 128 698,52
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	20 726 026,44	18 079 113,12

LIIKETOIMINNAN VAROJEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)**-1 626 629 883,44** **-1 382 401 698,54**

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	-805 508 687,20	-894 168 264,94
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-845 324 748,50	-462 340 575,14
Leasingkohteet	0,00	0,00
Saamistodistukset	0,00	-30 775,00
Osakkeet ja osuudet	155 351,61	936 433,31
Johdannaissopimukset	0,00	0,00
Sijoituskiinteistöt	-1 191 146,00	170 878,93
Muut varat	25 239 346,65	-26 969 395,70

LIIKETOIMINNAN VELKOJEN LISÄYS (+) TAI VÄHENNYS (-)**1 527 582 535,64** **1 149 591 225,72**

Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	955 624 200,54	952 603 076,22
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	572 727 909,65	196 935 432,73
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	0,00	0,00
Muut velat	-769 574,55	52 716,77
Maksetut tuloverot	-4 237 442,36	-469 361,78
Saadut osingot	285 747,47	671 690,69

A. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA YHTEENSÄ**-59 259 643,56** **-182 400 332,27****INVESTOINTIEN RAHAVIRTA**

Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit	0,00	0,00
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1 567 809,96	-1 498 593,05
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	0,00	7 090,00

B. INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ**-1 567 809,96** **-1 491 503,05****RAHOITUKSEN RAHAVIRRA**

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	0,00	0,00
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	84 846 468,18	106 343 070,45
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-8 663 402,00	-81 100,00
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-16 654 957,14	-9 326 707,76
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset vähennykset	0,00	0,00

C. RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ**59 528 109,04** **96 935 262,69****D. VALUUTTAKURSSIEN MUUTOSTEN VAIKUTUS RAHAVAROIHIIN****-486,12** **-28 852,93****RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C+D)****-1 299 830,60** **-86 985 425,56****RAHAVARAT TILIKAUDEN ALUSSA****53 256 593,74** **140 242 019,30****RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA****51 956 763,14** **53 256 593,74****RAHAVAROJEN MUUTOS****-1 299 830,60** **-86 985 425,56**

Saadut korot	77 416 890,81	75 605 175,04
Maksetut korot	5 406 550,68	8 240 687,29

Kauden voittoon tehdyt oikaisut

Erät joihin ei liity maksutapahtumaa		
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	99 954,65	-537,06
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	486,12	28 852,93
Sijoitusomaisuuden käyvän arvon muutos	0,00	23 714,29
Poistot, poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	45 011,26	7 051 589,17
Maksuohjelmamuutosten voitot ja tappiot luotoista	0,00	0,00
Saamisten arvonalentumiset	14 126 530,93	1 258 616,57
Muut	6 454 043,48	9 716 877,22
, josta laskennallisten verovelkojen muutos	-4 779 450,22	8 937 810,53
	20 726 026,44	18 079 113,12
<u>Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa</u>		
Myyntivoitot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	0,00
Myyntitappiot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	0,00
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
	0,00	0,00
Oikaisut yhteensä	20 726 026,44	18 079 113,12
Rahavarat		
Käteiset varat	1 650 864,83	2 324 889,68
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	50 305 898,31	50 931 704,06
Rahavarat yhteensä	51 956 763,14	53 256 593,74

HELSINGIN SEUDUN OSUUSPANKKI
Rahoituslaskelma

2018

2017

LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA

Kauden voitto	42 876 348,46	-3 131 362,99
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	425 470,34	53 222 952,14

LIIKETOIMINNAN VAROJEN LISÄYS (-) TAI VÄHENNYS (+)**-1 625 414 334,47 -1 382 755 893,32**

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	-805 508 687,20	-894 168 264,94
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	-845 324 623,50	-462 340 575,14
Leasingkohteet	0,00	0,00
Saamistodistukset	0,00	-30 775,00
Osakkeet ja osuudet	155 351,61	936 433,31
Johdannaissopimukset	0,00	0,00
Sijoituskiinteistöt	-4 897,00	170 878,93
Muut varat	25 268 521,62	-27 323 590,48

LIIKETOIMINNAN VELKOJEN LISÄYS (+) TAI VÄHENNYS (-)**1 526 804 567,00 1 150 064 335,26**

Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	955 624 200,54	952 603 076,22
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	573 088 457,45	197 104 509,10
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	0,00	0,00
Muut velat	-1 908 090,99	356 749,94
Maksetut tuloverot	-4 237 442,36	-469 361,78
Saadut osingot	285 747,47	662 131,79

A. LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA YHTEENSÄ**-59 259 643,56 -182 407 198,90****INVESTOINTIEN RAHAVIRTA**

Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat	0,00	0,00
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit	0,00	0,00
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-1 567 809,96	-1 491 726,42
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	0,00	7 090,00

B. INVESTOINTIEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ**-1 567 809,96 -1 484 636,42****RAHOITUKSEN RAHAVIRRAT**

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	0,00	0,00
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	0,00	0,00
Osuus- ja osakepääoma, lisäykset	84 846 468,18	106 343 070,45
Osuus- ja osakepääoma, vähennykset	-8 663 402,00	-81 100,00
Maksetut osingot ja osuuspääoman korot	-16 654 957,14	-9 326 707,76
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	0,00	0,00
Muut oman pääoman erien rahamääräiset vähennykset	0,00	0,00

C. RAHOITUKSEN RAHAVIRTA YHTEENSÄ**59 528 109,04 96 935 262,69****D. VALUUTTAKURSSIEN MUUTOSTEN VAIKUTUS RAHAVAROIHIIN****-486,12 -28 852,93****RAHAVAROJEN NETTOMUUTOS (A+B+C+D)****-1 299 830,60 -86 985 425,56****RAHAVARAT TILIKAUDEN ALUSSA****53 256 593,74 140 242 019,30****RAHAVARAT TILIKAUDEN LOPUSSA****51 956 763,14 53 256 593,74****RAHAVAROJEN MUUTOS****-1 299 830,60 -86 985 425,56**

Saadut korot	77 416 766,66	75 605 089,61
Maksetut korot	5 390 845,61	8 214 023,05

Kauden voittoon tehdyt oikaisut

Erät joihin ei liity maksutapahtumaa		
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	99 954,65	-537,06
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	486,12	28 852,93
Sijoitusomaisuuden käyvän arvon muutos	0,00	23 714,29
Poistot, poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	-25 021 522,74	50 866 650,54
Maksuohjelmamuutosten voitot ja tappiot luotoista	0,00	0,00
Saamisten arvonalentumiset	14 126 405,93	1 258 616,57
Muut	11 220 146,38	1 045 654,87
	<u>425 470,34</u>	<u>53 222 952,14</u>

Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa

Myyntivoitot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	0,00
Myyntitappiot , investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0,00	0,00
Maksetut bonukset omistajajäsenille	0,00	0,00
	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>

Oikaisut yhteensä **425 470,34** **53 222 952,14**

Rahavarat

Käteiset varat	1 650 864,83	2 324 889,68
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	50 305 898,31	50 931 704,06
Rahavarat yhteensä	<u>51 956 763,14</u>	<u>53 256 593,74</u>

OSUUSPANKIN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

1.1 YLEISTÄ

Osuuspankki on jäsentensä omistama osuuskuntamuotoinen talletuspankki, joka harjoittaa toimialueellaan paikallista vähittäispankkitoimintaa.

Osuuspankki on osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunnan jäsenluottolaitos. OP Osuuskunta toimii koko OP Ryhmän strategisena omistusyhteisönä ja ryhmäohjauksesta ja valvonnasta vastaavana keskusyhteisönä.

Seuraavassa esitetään tilinpäätöksessä sovelletut keskeiset laatimisperiaatteet. Niitä on noudatettu johdonmukaisesti kaikilla esitettävillä tilikausilla, ellei muuta mainita.

1.2 KESKINÄINEN VASTUU JA OP RYHMÄ

Pankki- ja vakuutustoimintaa harjoittava osuuspankkien yhteenliittymä (jäljempänä OP Ryhmä) on osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetuissa laeissa määritelty taloudellinen kokonaisuus, jossa OP Osuuskunta ja sen jäsenluottolaitokset vastaavat viime kädessä yhteisvastuullisesti toistensa veloista ja sitoumuksista. Osuuspankki yhdistellään OP Ryhmän tilinpäätökseen. Laissa talletuspankkien yhteenliittymästä määrätään, että OP Ryhmän tilinpäätös on laadittava keskusyhteisö OP Osuuskunnan ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä. OP Osuuskunnalla ja sen jäsenosuuspankeilla ei ole toisiinsa nähden yleisten konsernilaskentaperiaatteiden tarkoittamaa määräysvaltaa, minkä vuoksi OP Ryhmälle on määritelty tekninen emoyhtiö. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta. OP Ryhmän osuuspääoma muodostuu osuuspankkien jäsenten sellaisista osuismaksuista, joita pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä lunastamasta.

Jäljennös OP Ryhmän tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.op.fi tai ryhmän toimitiloista käyntiosoitteesta Gebhardinaukio 1, 00510, Helsinki.

1.3 LAATIMISPERUSTA

Osuuspankin tilinpäätös laaditaan ja esitetään luottolaitostoiminnasta annetun lain, valtiovarainministeriön luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöstä, konsernitilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan asetuksen, kirjanpitolain ja Finanssivalvonnan rahoitussektorin kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevan määräys- ja ohjekokoelman mukaisesti. Osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP Osuuskunta antaa lisäksi ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi ja tilinpäätöksen laatimiseksi. Jäljempänä kuvatut tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ovat yhteneväiset kaikille OP Osuuskunnan jäsenosuuspankeille. Kuitenkaan jäsenosuuspankilla ei välttämättä ole kaikkia laatimisperiaatteissa lueteltuja eriä.

Osuuspankki otti käyttöön 1.1.2018 Finanssivalvonnan määräyksiin ja ohjeisiin (2/2016) sisältyvät kohdat IFRS 9 -standardista "Rahoitusinstrumentit" sekä muut IFRS 9 -standardin voimaantulosta 1.1.2018 johtuvat muutokset. Rahoitusinstrumenttien laatimisperiaatteet on esitetty vertailuvuodelta 2017 kohdassa 1.5.2 ja IFRS 9 -standardin mukaisesti vuodelta 2018 kohdissa 1.5.3-1.5.7.

1.4 YHDISTELYPERIAATTEET

1.4.1 Konsernitilinpäätöksen laajuus

Osuuspankin konsernin muodostaa emo-osuuspankki ja sen tytäryritykset. Tytäryritykset ovat yrityksiä, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet äänivallasta tai sillä on muutoin määräysvalta. Tytäryritysten tilinpäätökset yhdistellään hankintamenetelmällä. Osakkuusyrietykset, joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä. Huomattava vaikutusvalta

toteutuu, kun konserni omistaa 20 – 50 prosenttia yrityksen äänivallasta, tai kun konsernilla on muutoin huomattava vaikutusvalta, muttei määräysvaltaa.

Merkitykseltään vähäiset tytär- ja osakkuusyrietykset jätetään yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen. Tällaisia ovat tytär- ja osakkuusyrietykset, joiden taseen loppusumma on vähemmän kuin yksi prosentti emoyrityksen taseen loppusummasta ja vähemmän kuin 10 miljoonaa euroa. Jos konsernin tällaisen tytär- tai osakkuusyrietyksen taseen loppusumma laskettuna yhteen muiden sellaisten konserniin kuuluvien tytär- ja osakkuusyrietysten taseiden loppusummien kanssa on vähintään viisi prosenttia konsernitaseen loppusummasta, yhdistellään se konsernitilinpäätökseen.

Tilikauden aikana hankitut tytär- ja osakkuusyrietykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen hankintahetkestä lähtien. Tilikauden aikana myydyt tytär- ja osakkuusyrietykset yhdistellään myyntihetkeen asti.

1.4.2 Konsolidointi

Tytäryritysten hankintamenot eliminoidaan hankintahetken taseen mukaisia omia pääomia vastaan. Hankintahetken oman pääoman määrän ylittävä tai allittava osuus hankintamenosta esitetään taseessa konserniliikearvona tai konsernireservinä siltä osin kuin niitä ei ole kohdistettu omaisuus- tai velkaerien lisäykseksi tai vähennykseksi. Konserniliikearvo poistetaan pääsääntöisesti viiden vuoden kuluessa suunnitelman mukaan.

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa eliminoidaan konsernin sisäiset liiketapahtumat, sisäiset katteet, sisäinen voitonjako sekä keskinäiset saamiset ja velat. Vähemmistön osuus erotetaan tuloksesta ja omasta pääomasta ja esitetään omana eränään tuloslaskelmassa ja taseessa omassa pääomassa. Vähemmistön osuus tytäryhtiön kiinteistöistä esitetään muissa kiinteistöissä.

Osakkuusyrietyksistä konsernituloslaskelmaan sisällytetään konsernin omistusosuutta vastaava osuus näiden yritysten tilikauden voitosta tai tappiosta ja esitetään tuloslaskelmassa omana eränään rivillä Osuus osakkuusyrietyksen tuloksesta. Tuloksessa huomioidaan myös osakkuusyrietyksen poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos laskennallisella verovelalla vähennettynä. Konsernitaseessa osakkuusyrietyksen hankintameno ja konsernin edellisen tilikauden tulokseen ja tilikauden tulokseen lisätään tai vähennetään konsernin osuus hankinnan jälkeisistä muutoksista nettovarallisuudesta.

Konserniin kuuluva kiinteistöyhtiö voi jättää erillistilinpäätöksessään tekemättä suunnitelman mukaiset poistot. Konsernitilinpäätöksessä poistot oikaistaan suunnitelman mukaisiksi.

1.5 RAHOITUSINSTRUMENTIT

1.5.1 Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on se hinta, joka saataisiin omaisuuserän myynnistä tai maksettaisiin velan siirtämisestä markkinaosapuolten välillä arvostuspäivänä toteutuvassa tavanmukaisessa liiketoimessa.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita. Rahoitusvarojen noteerattuna markkinahintana käytetään senhetkistä ostokurssia.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja mallin käyttämien syöttötietojen markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten menetelmien kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään viimeaikaisten toteutuneiden markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää, sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri hierarkiatasoon sen mukaan, miten käypä arvo on määritelty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka on määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot on määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3).

Se käypien arvojen hierarkian taso, jolle tietty käypään arvoon arvostettu erä on kokonaisuudessaan luokiteltu, on määritetty koko kyseisen käypään arvoon arvostetun erän kannalta merkittävän alimmalla tasolla olevan syöttötiedon perusteella. Syöttötiedon merkittävyys on arvioitu kyseisen käypään arvoon arvostetun erän suhteen kokonaisuudessaan.

1.5.2 Luokittelu ja arvostaminen vertailuvuonna 2017

Rahoitusinstrumentit luokitellaan neljään ryhmään: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset sekä myytävissä olevat rahoitusvarat. Luokittelu riippuu siitä, mihin tarkoitukseen kyseiset rahoitusvarat ja -velat on hankittu. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat voivat jakaantua kahteen alaryhmään, jotka ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat sekä alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja -velat.

Rahoitusvarojen kirjaamisperusteena käytetään kaupantekopäivää. Rahoitusvaroihin kuuluva erä kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin on lakannut.

Saamisen hankintamenoksi kirjataan käypä arvo, joka pääsääntöisesti on se määrä, joka siitä on hankintahetkellä maksettu. Hankintamenoon sisällytetään transaktiomenot, jotka kohdistuvat lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin ja myytävissä oleviin rahoitusvaroihin. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen transaktiomenot kirjataan kuluksi hankintahetkellä.

1.5.2.1 Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat ja -velat vertailuvuonna 2017

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin varoihin luokitellaan saamistodistukset sekä osakkeet ja osuudet, jotka on hankittu tarkoituksena hyötyä lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävinä käsitellään myös kaikki johdannaissopimukset, paitsi tehokkaaseen suojaussuhteeseen määritetyt johdannaiset ja takaussopimusjohdannaiset.

1.5.2.2 Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja -velat vertailuvuonna 2017

Tilinpäätökseen voidaan tietyn edellytyksin merkitä käypään arvoon myös muita tietyt ehdot täyttäviä rahoitusvaroja ja -velkoja, jos päätös näiden erien pysyvistä käypään arvoon merkitsemisestä tehdään tällaista erää ensimmäistä kertaa kirjanpitoon merkittäessä. Osuuspankissa tähän erään voidaan merkitä vain sellainen rahoitusvaroihin kuuluva instrumentti, johon liittyy yksi tai useampi sellainen kytketty johdannainen, joka kirjanpidossa muutoin pitäisi esittää erillään tästä instrumentista ja arvostaa käypään arvoon.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja -velat arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset sekä myyntitulokset kirjataan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot.

1.5.2.3 Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset vertailuvuonna 2017

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksusuoritukset ovat kiinteitä tai määritettävissä, jotka erääntyvät määrättynä päivänä ja jotka on hankittu aikomuksella ja kyvyllä pitää eräpäivään saakka. Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset kirjataan alun perin käypään arvoon, johon lisätään transaktiomenot. Myöhemmin ne arvostetaan kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle. Vastaerä kirjataan arvopaperin kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumista tarkastellaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin lainojen ja saamisten arvonalentumista. Saamistodistuksen arvonalentumisena kirjataan sen kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

Mikäli on olemassa objektiivista näyttöä siitä, että eräpäivään pidettäviin rahoitusvaroihin kuuluvan joukkovelkakirjan arvo on alentunut, kirjataan arvonalentumistappio tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

1.5.2.4 Lainat ja muut saamiset vertailuvuonna 2017

Lainoiksi ja muiksi saamisiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka ovat osuuspankin myöntämiä luottoja ja niihin rinnastettavia rahoitussopimuksia sekä noteeraamattomia saamistodistuksia.

Lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä. Jos lainan tai saamisen arvo on tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta alhaisempi kuin jaksotettu hankintamenu, arvostetaan se arvonalentumistappiolla vähennettyyn jaksotettuun hankintamenuon.

Lainoista ja muista saamisista kirjataan saamiskohtaisia ja saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia. Arvonalentuminen kirjataan silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä siitä, että saamista ei saada perityksi täysimääräisesti.

Saamisen arvo on alentunut, jos sen arvioitujen vastaisten rahavirtojen nykyarvo – vakuus huomioon otettuna – ovat pienemmät kuin luoton pääoman ja maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä efektiivisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttauskorkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa. Tulosvaikutteisesti kirjattavan arvonalentumistappion suuruus on lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman vastaisten rahavirtojen nykyarvon erotus.

Arvonalentumisen arviointiprosessi on kaksivaiheinen. Arvonalentumista arvioidaan saamiskohtaisesti yksittäin merkittävistä lainoista ja saamisista. Jos lainoja ja muita saamisista ei tarkastella saamiskohtaisesti, ne tulevat saamisryhmäkohtaisen arvonalennuslaskennan piiriin. Ryhmäkohtaisena arvonalentumisena kirjataan syntyneet mutta ei vielä raportoidut tappiot, joita ei vielä voida kohdistaa tietyille asiakaslainalle. Ryhmäkohtainen arvonalentuminen perustuu taloudellisen pääomavaateen laskennassa käytettävään tilastolliseen malliin. Mallissa saamiset ryhmitellään luottoriskiominaisuuksiltaan samankaltaisiin ryhmiin. Ryhmäkohtaisen arvonalentuminen lasketaan odotetun tappion perusteella, jonka lisäksi laskennassa huomioidaan vakuuksien diskonttatut nykyarvot. Lisäksi mallissa arvioidaan tappion synnyttävän tapahtuman ajankohtaa ns. havainnointiviiveen avulla.

Jos luoton maksusuunnitelmaa muutetaan, muutoksen syy ja vakavuusaste luokitellaan sisäisellä asteikolla. Osa maksusuunnitelmien muutoksista tehdään asiakassuhteiden hoidon perusteella eivätkä ne johdu asiakkaan maksukyvyyn heikkenemisestä. Nämä muutokset eivät vaikuta arvonalentumisen kirjaamiseen. Joissakin tapauksissa asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä johtuen annetaan myönnytys lainaehtoihin esim. lyhennysvapaa rajoitetuksi ajaksi tai muu luoton uudelleenjärjestely, jolla pyritään turvaamaan asiakkaan maksukyky ja rajoittamaan vastuiden luottoriskiä. Maksusuunnitelman muutokset, jotka johtuvat asiakkaan heikentyneestä maksukyvyistä vaikuttavat yhdessä muiden kriteerien kanssa asiakkaan luottoluokitusta heikentävästi ja siten lisäävät ryhmäkohtaisen arvonalennuksen määrää. Korkeimman vakavuusasteen maksusuunnitelman muutoksella on vaikutus myös luoton ohjautumiseen saamiskohtaisen

arvonalentumistestauksen piiriin. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Arvonalentumiset kirjataan luottojen tase-erän vähennykseksi ja tuloslaskelmassa erään Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista. Arvonalentumisen kirjaamisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle.

Laina poistetaan taseesta, kun kaikki perintätoimet on suoritettu loppuun, tai taseesta poiskirjaamisesta on tehty muutoin erillinen päätös. Taseesta poiskirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi.

Mikäli on saatu objektiivista näyttöä saamiskohtaisen arvonalentumisen testauksessa aiemmin mukana olleen asiakkaan maksukyyn palautumisesta, arvonalentumisen määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyyn parantumisesta aiheutuneet muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

1.5.2.5 Myytävissä olevat rahoitusvarat vertailuvuonna 2017

Myytävässä olevat rahoitusvarat ovat rahoitusvaroja, joita ei sisällytetä edellä mainittuihin rahoitusvarojen ryhmiin. Myytävissä olevat rahoitusvarat muodostuvat pääasiassa saamistodistuksista, pitkäaikaisista osakesijoituksista ja muista toiminnalle välttämättömistä osakkeista ja osuuksista. Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan ostohetkellä taseeseen hankintamenoon, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisättyä hankintaan suoraan kohdistettavilla transaktiomenoilla. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon. Silloin kun käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, toiminnalle välttämättömät osakkeet ja osuudet sekä muut noteeraamattomat osakkeet ja osuudet arvostetaan hankintamenoon. Käyvän arvon muutokset kirjataan oman pääoman Käyvän arvon rahastoon, josta ne kirjataan tuloslaskelman erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot, kun omaisuuserä myydään, saamistodistus eräänntyy tai sen arvon on todettu alentuneen. Samaan tuloslaskelman erään kirjataan myös näiden rahoitusvarojen myyntitulokset.

Myytävässä olevien rahoitusvarojen kohdalla objektiiviseksi näytöksi katsotaan saamistodistusten osalta esimerkiksi liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksen huomattava negatiivinen muutos tai oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta sen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen aleneminen alle sen hankintamennon. Arvonalentumistappio kirjataan tulosvaikutteisesti tuloslaskelman erään Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokiteltujen rahoitusvarojen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti todeta liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan.

1.5.2.6 Muut rahoitusvelat vertailuvuonna 2017

Muut rahoitusvelat luokkaan sisällytetään muut kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvelat. Velka merkitään taseeseen arvoon, joka siitä on hankintahetkellä saatu. Velan nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan korkokuluksi efektiivisen koron menetelmällä sopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle. Vastaa kirjataan velan kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Osuuspankki voi osallistua OP-Asuntoluottopankki Oyj:n väliluottomalliin, jossa osuuspankki saa rahoitusvelkoihin merkittävän väliluoton OP-Asuntoluottopankki Oyj:ltä, kun osuuspankin taseessa olevia asuntovakuudellisia luottoja merkitään OP-Asuntoluottopankki Oyj:n joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi.

1.5.3 Arvostusmenetelmät vuonna 2018

1.5.3.1 Jaksotettu hankintameno

Jaksotettu hankintameno on se määrä, johon rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka on arvostettu alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä, vähennettynä lyhennyksillä, lisättyä tai vähennettynä alkuperäisen määrän ja eräänntyvän määrän välisen erotuksen kertyneillä, efektiivisen koron menetelmää käyttäen lasketuilla jaksotuksilla ja, kun on kyse rahoitusvaroista, oikaistuna tappiota koskevalla vähennyserällä.

Efektiivisen koron menetelmää käyttäen rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvelan odotettavissa olevana voimassaoloaikana saatavaksi tai suoritettavaksi arvioidut maksut tulevat diskontatuiksi täsmälleen rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräisen kirjanpitoarvon tai rahoitusvelan jaksotetun hankintamenon suuruiseksi. Efektiivistä korkoa laskettaessa rahavirrat arvioidaan ottamalla huomioon rahoitusinstrumentin kaikki sopimusehdot ilman odotettavissa olevia luottotappioita ("ECL"). Laskelma sisältää kaikki sellaiset sopimusapuolten välillä suoritettavat tai saatavat palkkiot ja korkopisteet, jotka ovat kiinteä osa efektiivistä korkoa, transaktiomenot sekä kaikki muut yli- tai alikurssit. Palkkioita, jotka ovat kiinteä osa rahoitusinstrumentin korkoa, ovat esim. lainan nostoon liittyvät toimisto- ja järjestelypalkkiot, ja ne jaksotetaan rahoitusinstrumentin odotettavissa olevalle juoksuajalle tai lyhyemmälle ajanjaksolle, jos se on asianmukaista. Palkkioita, jotka eivät ole kiinteä osa rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa, käsitellään kirjanpitolain mukaisesti ja näitä ovat esim. lainan hoitoon liittyvät maksut.

Arvioituihin rahavirtoihin sisällytetään odotettavissa olevat luottotappiot, kun lasketaan luottoriskillä oikaistua efektiivistä korkoa rahoitusvaroilta, joiden katsotaan alkuperäisenä kirjaamisajankohtana olevan luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja (ns. "POCI").

Korkotuotot

Korkotuotot on laskettu soveltamalla efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräiseen kirjanpitoarvoon, paitsi silloin kun kyseessä ovat:

- a) ostetut tai alun perin myönnetyt luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneet rahoitusvarat, joiden osalta sovelletaan luottoriskillä oikaistua efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän jaksotettuun hankintamenuon
- b) rahoitusvarat, jotka eivät ole ostettuja tai alun perin myönnettyjä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja, mutta joista on myöhemmin tullut luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja (tai jotka ovat vaiheessa 3). Näiden rahoitusvarojen osalta sovelletaan efektiivistä korkoa rahoitusvaroihin kuuluvan erän jaksotettuun hankintamenuon (eli nettomääräiseen kirjanpitoarvoon odotettavissa olevan luottotappion vähentämisen jälkeen).

1.5.3.2 Alkuperäinen kirjaaminen ja arvostaminen

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä arvostetaan rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka käypään arvoon, ja jos kyseessä on muu kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattava rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka, siihen lisätään tai siitä vähennetään rahoitusvaroihin kuuluvan erän tai rahoitusvelan hankkimisesta tai liikkeeseenlaskusta välittömästi johtuvat transaktiomenot. Välittömästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen rahoitusvarasta kirjataan odotettavissa olevia luottotappioita koskeva vähennyserä, jos rahoitusvara arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon tai käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta. Tämä aiheuttaa tuloslaskelmaan kirjanpidollisen tappion äskettäin myönnettyistä tai äskettäin ostetuista rahoitusvaroista.

1.5.4 Rahoitusvarojen luokittelu ja myöhempi arvostaminen

Osuuspankki on luokitellut 1.1.2018 alkaen rahoitusvarat seuraaviin ryhmiin:

- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat
- Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat
- Jaksotettuun hankintamenuon kirjattavat.

1.5.4.1 Luotot ja saamistodistukset

Luottojen ja saamistodistusten luokittelu ja myöhempi arvostaminen riippuvat seuraavista tekijöistä:

- a) Osuuspankin liiketoimintamallista rahoitusvarojen hallinnoinnissa
- b) rahoitusvaroihin kuuluvan erän sopimukseen perustuvista rahavirtaominaisuuksista.

Näiden tekijöiden perusteella Osuuspankki luokittelee luotot ja saamistodistukset kolmeen seuraavaan arvostusryhmään:

- 1) Jaksotettuun hankintamenuon arvostettavia rahoitusvaroja pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on rahoitusvarojen hallussapito sopimukseen perustuvien rahavirtojen

keräämiseksi, ja jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Erän kirjanpitoarvo sisältää odotettavissa olevien luottotappioiden vähennyserän ja korkotuotot kirjataan efektiivisen koron menetelmällä korkotuottoihin.

- 2) Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavia rahoitusvaroja pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoite saavutetaan keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja ja myymällä rahoitusvaroja. Lisäksi sopimusehdoissa määrätään tietyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua. Muutokset käyvässä arvossa kirjataan käyvän arvon rahastoon. Arvon alentumisvoitot tai -tappiot sekä valuuttakurssivoitot tai -tappiot kirjataan tulosvaikutteisesti. Kun rahoitusvaroihin kuuluva erä kirjataan pois taseesta, siirretään käyvän arvon rahastoon kertynyt voitto tai tappio luokittelun muutoksesta johtuvana oikaisuna omasta pääomasta tulosvaikutteiseksi eräksi käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuottoihin. Efektiivisen koron menetelmää käyttäen laskettu korko kirjataan korkotuottoihin.
- 3) Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavia rahoitusvaroja pidetään kaupankäyntitarkoituksessa tai kun rahoitusvara ei täytä jaksotettuun hankintahintaan tai käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavien kriteereitä. Voitot ja tappiot kirjataan arvopaperikaupan nettotuottoihin.

Liiketoimintamalli

Liiketoimintamallilla tarkoitetaan sitä, miten Osuuspankki hallinnoi rahoitusvarojaan rahavirtojen kerryttämiseksi. Osuuspankissa liiketoimintamallin ratkaisee, syntyvätkö rahavirrat pelkästään sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä vai sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämisestä sekä rahavirroista, jotka saadaan myymällä rahoitusvara, vai onko kyseessä kaupankäynti. Kaupankäyntiliiketoimintamalliin kuuluvat rahoitusvarat arvostetaan tulosvaikutteisesti. Liiketoimintamallia arvioidessaan Osuuspankki ottaa huomioon tulevat toimenpiteet liiketoimintamallin tavoitteen saavuttamiseksi. Arviointiin kuuluu aikaisempi kokemus rahavirtojen keräämisestä, kuinka liiketoimintamallin ja sen mukaisesti hallussa pidettävien rahoitusvarojen tuloksellisuutta arvioidaan ja kuinka siitä raportoidaan yhteisön johtoon kuuluville avainhenkilöille, kuinka riskejä hallitaan ja kuinka liiketoiminnan johtajia palkitaan. Esimerkiksi Osuuspankin myöntämiä asuntoluottoja pidetään hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi.

Rahavirtaominaisuudet

Silloin kun Osuuspankin liiketoimintamalli on muu kuin kaupankäynti, Osuuspankki arvioi, ovatko sopimukseen perustuvat rahavirrat yhdenmukaisia perustyyppisen lainanantojärjestelyn kanssa. Perustyyppisessä lainanhoitojärjestelyssä sopimukseen perustuvat rahavirrat ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua ("SPPI"), jossa koron merkittävimmät osatekijät ovat korvaus rahan aika-arvosta, luottoriskistä, lainanantoon liittyvistä riskeistä ja voittomarginaalista. Valtaosa Osuuspankin rahoitusvaroista on perustyyppisiä lainanantojärjestelyjä.

Osuuspankin kaikki henkilöasiakkaille myönnettyt luotot ja osa yritysasiakkaiden luotoista sisältävät mahdollisuuden ennaikaiseen takaisinmaksuun. Ehdot ovat kuitenkin yhdenmukaisia perustyyppisen lainanantojärjestelyn kanssa, koska ennen eräpäivää maksettava määrä vastaa sopimuksen mukaista nimellismäärää ja kertynyttä (mutta maksamatonta) sopimuksen mukaista korkoa, joka voi sisältää lisäkorvauksen sopimuksen ennaikaisesta päättämisestä.

Saamistodistusten rahavirtaominaisuudet testataan Bloombergin SPPI-työkalulla, jonka antaman palautteen pohjalta joko hyväksytään tai hylätään SPPI testi. Menetelmä tunnistaa sopimusehdoista useita eri elementtejä jotka vaikuttavat siihen täyttyykö SPPI-määrittely.

Silloin kun sopimukseen perustuvat rahavirrat ovat alttiina esim. osakkeiden hintojen tai lainanottajan taloudellisen tuloksen muutoksille, ei kyseessä ole perustyyppinen lainanantojärjestely, ja tällaiset rahoitusvarat arvostetaan tulosvaikutteisesti. Tyypillisesti tällaisia ovat erilaiset rahastosijoitukset, jotka eivät täytä oman pääoman määritelmää IAS 32:n mukaisesti liikkeeseenlaskijan tilinpäätöksessä.

Rahoitusvaroihin sisältyviä kytkettyjä johdannaisia ei eroteta pääsopimuksesta vaan ne huomioidaan sopimukseen perustuvien rahavirtojen kokonaisarviointissa.

Jos rahoitusvarojen hallinnoinnissa noudatettua liiketoimintamallia muutetaan, voidaan rahoitusvaroja joutua uudelleenluokittelemaan. Uudelleenluokittelua sovelletaan ei-takautuvasti luokittelun muutospäivästä lähtien. Tällaisia muutoksia odotetaan tapahtuvan hyvin harvoin.

1.5.4.2 Oman pääoman ehtoiset instrumentit

Oman pääoman ehtoiset instrumentit ovat instrumentteja, jotka osoittavat oikeutta osuuteen yhtiön varoista sen kaikkien velkojen vähentämisen jälkeen. Tyypillisesti tällaisia ovat osakesijoitukset.

Oman pääoman ehtoiset instrumentit arvostetaan myöhemmin käypään arvoon tulosvaikutteisesti, paitsi silloin kun Osuuspankki on tehnyt alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattoman valinnan, jonka mukaan tietyt kaupankäyntiliiketoimintaan kuulumattomat sijoitukset oman pääoman ehtoisiin instrumentteihin, jotka muutoin arvostettaisiin käypään arvoon tulosvaikutteisesti, käsitellään siten, että käyvän arvon myöhemmät muutokset esitetään käyvän arvon rahastossa. Tällaisia sijoituksia ovat osuuspankin strategiset sijoitukset osuuspankkien keskusyhteisö OP Osuuskunnan osuuspääomaan (lisäosuudet ja jäsenosuudet), joiden nimellisarvo vastaa käypää arvoa. Näiden sijoituksista ei muodostu myyntivoittoja tai tappioita. Osuuspääoman korot kirjataan tuottoihin oman pääoman ehtoisista sijoituksista. Maksettavan koron määrä vahvistetaan vuosittain OP Osuuskunnan Osuuskuntakokouksessa. Osingot kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä oman pääoman ehtoisista sijoituksista kirjataan myös tuloslaskelman erään tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista.

1.5.4.3 Sopimukseen perustuvien rahavirtojen muuttaminen

Maksusuunnitelman muutoksia tehdään normaaliin asiakassuhteen hoitoon kuuluvana toimenpiteenä, mutta myös tilanteissa, joissa asiakkaan maksukyky on heikentynyt. Tällöin heikentyneestä maksukyvystä joudutaan antamaan myönnytys lainaehtoihin – esimerkiksi lyhennysvapaa – rajoitetuksi ajaksi. Yleensä näissä tilanteissa lainan sopimukseen perustuvat rahavirrat neuvotellaan uudelleen tai niihin tehdään muutoin muutoksia, eivätkä ne johda kyseisen lainan taseesta pois kirjaamiseen. Maksusuunnitelmien muutosten kehitystä raportoidaan säännöllisesti johdolle asiakkaiden maksukykyä ennakoivana mittarina.

Jos lainaehtoihin tehtävät muutokset ovat merkittäviä tai laina muutoin neuvotellaan uudelleen, Osuuspankki kirjaa alkuperäisen lainan pois taseesta ja kirjaa samalla taseeseen muutetun uuden lainan. Tällöin muutoksen tekemisajankohta on lainan alkuperäinen kirjaamisajankohta, kun muutettuun lainaan sovelletaan arvon alentumista koskevia vaatimuksia. Tyypillisesti tämä tarkoittaa, että tappiota koskevan vähennyserän määrä vastaa 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita. Osuuspankki luokittelee muutoksen syyt ja vakavuusasteet sisäisellä luokituksella, jolla seurataan, onko taseesta pois kirjaamiseen yhteydessä ollut näyttöä siitä, että muutettu laina on alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä luottoriskin johdosta arvoltaan alentunut. Tällöin se kirjataan alun perin myönnettynä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneena rahoitusvaroihin kuuluvana eränä. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi tilanteessa, jossa ongelmalliseen omaisuuserään on tehty huomattava muutos.

Muutoin rahoitusvaroihin kuuluvat erät kirjataan pois taseesta silloin, kun sopimukseen perustuvat oikeudet rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaavat olemasta voimassa tai kun Osuuspankki siirtää rahoitusvaroihin kuuluvan erän toiselle osapuolelle ja siirto täyttää taseesta pois kirjaamisen edellytykset.

1.5.5 Arvon alentuminen

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan kaikista jaksotettuun hankintamenuun arvostettavista ja käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavista tase-eristä (muut kuin oman pääoman ehtoiset instrumentit) sekä taseen ulkopuolisista luottositoumuksista ja takaussopimuksista. Odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan jokaisena raportointipäivänä ja ne kuvastavat:

- a) vinoutumatonta ja todennäköisyyksillä painotettua rahamäärää, joka määritetään arvioimalla mahdollisten tulevien vaihtelualue;
- b) rahan aika-arvoa ja
- c) järkevää ja perusteltavissa olevaa informaatiota, joka on raportointipäivänä saatavissa ilman kohtuuttomia kustannuksia tai ponnisteluja ja joka koskee toteutuneita tapahtumia, vallitsevia olosuhteita ja ennusteita tulevista taloudellisista olosuhteista.

1.5.5.1 Sopimusten luokittelu kolmeen arvonalentumisvaiheeseen

Sopimukset luokitellaan kolmeen eri vaiheeseen. Eri vaiheet kuvastavat luoton laadun heikkenemistä alkuperäisen kirjaamisen jälkeen.

- Vaihe 1: sopimukset, joiden luottoriski ei ole kasvanut merkittävästi alkuperäisestä ja joille lasketaan 12 kuukauden ECL.
- Vaihe 2: sopimukset, joiden luottoriski on kasvanut merkittävästi alkuperäisestä ja joille lasketaan koko voimassaoloajan ECL.
- Vaihe 3: maksukyvyttömät sopimukset, joille lasketaan myös koko voimassaoloajan ECL.

Lisäksi sopimukset, jotka on alun perin myönnetty arvoltaan alentuneina, ovat aina koko voimassaoloajan odotetun tappion laskennan piirissä (POCI).

Maksukyvyttömyyden (default) määritelmä

Osuuspankissa sovelletaan IFRS 9 -standardin mukaisessa laskennassa samaa maksukyvyttömyyden määritelmää kuin sisäisissä luottoriskimalleissa (IRB). Maksukyvyttömyyttä arvioidaan OP Ryhmän sisäisellä maksukäyttämiseen perustuvalla luokittelujärjestelmällä. Henkilöasiakkaissa maksukyvyttömyyden määritelmää sovelletaan sopimuskohtaisesti, kun taas yritysasiakkaissa tarkastellaan asiakaskokonaisuutta. Asiakas luokitellaan maksukyvyttömäksi, kun on todennäköistä, ettei asiakas maksa luottovelvoitteitaan täysimääräisesti ilman, että Osuuspankki turvautuu toimiin (esim. vakuuden realisointiin), tai viimeistään silloin, kun rahoitusvaroihin kuuluvaan erään liittyvä maksu on viivästynyt yli 90 päivää.

Maksukyvyttömyyden määritelmä perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen EU N:o 575/2013 (CRR) artiklaan 178.

Asiakkaan maksukyvyttömyys päättyy, kun se ei enää täytä maksukyvyttömyyden määritelmää. Tämän jälkeen maksukäyttämisen luokka palautuu 6 kuukauden viiveellä.

Luottoriskin merkittävä lisääntyminen

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan sopimuskohtaisesti joko 12 kuukaudelle tai koko voimassaoloajalle riippuen siitä, onko instrumentin luottoriski lisääntynyt raportointipäivänä merkittävästi alkuperäisestä. Luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan sekä laadullisilla että määrällisillä kriteereillä. Lainanhoitojousto pidetään laadullisena kriteerinä. Muut laadulliset tekijät koostuvat erilaisista luottoriskin mittareista (esim. kovenanttirikkomuksista), ja ne huomioidaan luokittelumalleissa tai maksukäyttämisen luokan arvioinnissa.

Osuuspankki on sisällyttänyt suhteellisia ja absoluuttisia kynnysarvoja luottoriskin merkittävän luottoriskin määrällisen lisääntymisen määrittämiseen ottaen huomioon kaikki järkevä ja perusteltavissa oleva informaatio.

Määrällinen muutos arvioidaan koko voimassaoloajan PD lukujen (PD-käyrä) suhteellisen muutoksen perusteella. Alkuperäinen koko voimassaoloajan PD-käyrä lasketaan luoton myöntöhetkellä huomioiden makroekonomiset tekijät. Seuraavaksi määritellään luonnollinen hyväksyttävä vaihteluväli sille, milloin luottoriskin ei katsota lisääntyneen merkittävästi lainan jäljellä olevan maturiteetin aikana. Hyväksyttävä vaihteluväli on mallinnettu erikseen henkilö- yritysasiakkailla. Tuloksena saadaan ns. kynnysarvokäyrä, johon kunakin raportointipäivänä verrataan sen hetkistä jäljellä olevaa koko voimassaoloajan PD-käyrää; jos kynnysarvo ylittyy, luottoriski on kasvanut merkittävästi ja luotosta kirjataan koko luoton juoksujalle laskettu luottotappio. Tämän suhteellisen muutoksen rajan lisäksi edellytetään, että luottoluokassa on tapahtunut heikennys alkuperäisestä, jotta siirtyminen koko voimassaoloajan ECL- lasketaan ei tapahdu vain ajan kulumisen perusteella. Lisäksi heikoimpiin luottoluokkiin sovelletaan absoluuttista luottoluokan rajaa.

Edellä mainittujen kriteerien lisäksi rahoitusvaroihin kuuluvaan erään liittyvä luottoriski on lisääntynyt merkittävästi alkuperäisen kirjaamisen jälkeen, jos sopimukseen perustuvat maksut ovat viivästyneet yli 30 päivää.

Osuuspankki ei ole soveltanut luottoriskin merkittävän lisääntymisen arvioinnissa IFRS 9 -standardin sallimaa siirtymäsääntöä alhaisen luottoriskin olettamasta niille sopimuksille, joille ei ilman kohtuuttomia kustannuksia ja työmäärää saada laskettua alkuperäistä koko voimassaoloajan PD:tä.

Osuuspankki seuraa säännöllisesti, miten tehokkaasti edellä mainitut kriteerit havaitsevat luottoriskin merkittävän lisääntymisen ennen kuin sopimukseen perustuvat maksut ovat erääntyneet yli 30 päivää, ja että sopimukset

eivät yleensä siirry arvonalentumisvaiheesta 1 suoraan arvonalentumisvaiheeseen 3, ja tekee suhteellisen muutoksen laskutapaan tarvittavat kalibroinnit.

1.5.5.2 Laskentamenetelmät

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan pääosin järjestelmäperusteisesti maksukyvyttömyyden todennäköisyys/tappio-osuus -menetelmällä (PD/LGD -menetelmä) sopimuskohtaisesti kaikille henkilö- ja yritysasiakkaiden vastuille. Tämän lisäksi suurimmille vaiheessa 3 oleville yritys vastuille käytetään asiantuntija-arvioon perustuvaa kassavirtaperusteista ECL laskentamenetelmää.

1.5.5.2.1 PD/LGD – menetelmä

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan käyttäen mallinnettuja riskiparametreja ja kaavalla $\text{probability of default (PD)} \times \text{loss given default (LGD)} \times \text{exposure at default (EAD)}$ kaikille portfolioille sopimuskohtaisesti, ja ne kuvastavat odotuksia tulevasta luottotappioista raportointipäivänä. PD kuvaa maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä alla kuvatun maksukyvyttömyyden määritelmän mukaisesti. LGD kuvaa tappio-osuutta maksukyvyttömyyshetkellä, ja siihen vaikuttaa mm. vakuuksien ja erilaisten takauksien määrä ja tyyppi. EAD kuvaa vastuun määrää maksukyvyttömyyshetkellä sisältäen taseessa olevan vastuun (pääoman ja kertyneen koron) sekä odotetun käytön taseen ulkopuolisista eristä maksukyvyttömyyshetkellä.

ECL-laskenta perustuu kolmeen eri skenaarioon. Riskiparametrit PD, LGD ja EAD lasketaan vuosikohtaisesti kussakin skenaariossa. Vuosittaiset ECL-luvut diskontataan raportointipäivään, ja eri skenaarioiden luvuista lasketaan todennäköisyyksillä painotettu ECL. Diskonttaustekijänä käytetään sopimuksen efektiivistä korkoa tai sen arviota. Sopimuksen jäljellä oleva maturiteetti on rajoitettu laskennassa maksimissaan 30 vuoteen.

Sopimuksen koko voimassaoloajan maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (lifetime PD) mallit on tehty erikseen henkilöasiakkaille ja yritysasiakkaille. PD-malleihin vaikuttaa keskeisesti sopimuksen luottoluokka, luoton ikä (henkilöasiakkaat) sekä mallin alasegmentti, joka määäräytyy yritysasiakkaille luokittelumallin perusteella ja henkilöasiakkaille tuotetyypin perusteella. Lisäksi PD-estimaatit ovat riippuvaisia makrotaloudellisista tekijöistä ja niiden ennusteista kussakin skenaariossa.

Sopimuksen koko voimassaoloajan tappio-osuusmalli (lifetime LGD) koostuu kolmesta komponentista: 1) maksukyvyttömyystilasta toipumisen todennäköisyydestä, 2) vakuudellisesta palautusosuudesta ja 3) vakuudettomasta palautusosuudesta. Eri komponenttien arvot riippuvat keskeisesti tuotetyypistä, toimialasta (yritykset) ja vakuustyyppistä. Makrotaloudelliset tekijät ja niiden ennusteet vaikuttavat kahteen ensimmäiseen komponenttiin.

Sopimuksen koko voimassaoloajan vastuu maksukyvyttömyyshetkellä (lifetime EAD) perustuu tuotetyypistä riippuen sopimuksen mukaisiin kassavirtoihin, odotettuun käyttöasteeseen, ennenaikaisen takaisinmaksun todennäköisyyteen ja maturiteettimalliin.

Sopimuksen voimassaoloajan määrittäminen

Sopimuksen voimassaoloaika on velkakirjalainoilla sopimuksen mukainen maturiteetti, joka ottaa huomioon maksusuunnitelman mukaiset lainan lyhennykset. Ennenaikaisen takaisinmaksun mallia sovelletaan vakuudellisiin velkakirjalainoihin (pl. maksukyvyttömät) mutta se ei lyhennä sopimuksen maturiteettia vaan se huomioidaan osana sopimuksen EAD:tä.

Valmiusluotot ovat toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia ja niille on mallinnettu odotettu maturiteetti. Mallinnettu maturiteetti riippuu tuotetyypistä ja luottoluokasta ja se on keskimäärin n. 15 vuotta.

Tulevaisuuteen suuntautuva informaatio

Laskentamalliin sisällytetään tulevaisuuteen suuntautuvaa informaatiota ja makroekonomisia skenaarioita. OP Ryhmän ekonomistit päivittävät makroekonomiset skenaariot neljännesvuosittain, ja ne ovat samoja, joita muutoinkin käytetään Osuuspankin taloudellisessa vuosisuunnittelussa. Makroekonomiset ennusteet kattavat 5 vuotta, ja ne on ekstrapoloitu 30 vuoteen asti tuotantofunktiota käyttäen. Käytetyt makroekonomiset tekijät ovat: BKT:n kasvu, työttömyysaste, investointien kasvu, inflaatio, ansiotason muutos ja 12 kk Euribor -korko. Lisäksi asuntojen hintaindeksiä käytetään LGD-malleissa. Käytettäviä skenaarioita on kolme: perus, vahva ja heikko. Skenaarioille on myös arvioitu toteutumisen todennäköisyydet.

Makroekonomisten ennusteiden laatiminen ja niiden heijastaminen tulevaisuuteen aina 30 vuoteen saakka sisältää suuren määrän epävarmuutta, ja siten toteutuneet tulokset voivat merkittävästi poiketa ennustetusta. Osuuspankki on analysoinut, että ECL-laskennassa käytettävien riskiparametrien komponenttien ja makroekonomisten tekijöiden muutoksen suhde ei ole lineaarinen. Näin ollen makroekonomiset ennusteet edustavat Osuuspankin parasta näkemystä mahdollisista skenaarioista ja lopputulemista.

1.5.5.2 Asiakaskohtainen asiantuntija-arvioon perustuva kassavirtaperusteinen ECL menetelmä

Suurimmille R-rating mallin piirissä oleville vaiheessa 3 oleville yritysvaluutoille lasketaan ECL asiantuntija-arviona asiakaskohtaisesti kassavirtaperusteisella menetelmällä. Asiantuntija-arvio laaditaan rating- tai luottopäätöksen yhteydessä.

Laskennassa hyödynnettävä eteenpäin katsova informaatio on osa luottoanalytiikan laatimaa yrityksen luottokelpoisuusarviota ja ratingsitystä, jossa otetaan kantaa liiketoiminnan, markkinoiden, kilpailutilanteen sekä ennustetun kassavirran kehitykseen. Laskennassa otetaan huomioon myös makrotaloudellisten muuttujien vaikutusta kuvaavat skenaariot (vahva, perus ja heikko) ja niiden perusteella lasketaan asiakkaan painotettu odotettu luottotappio. Skenaarioiden määrittelyssä hyödynnetään PD/LGD mallissa käytettyjä skenaarioita.

Kun asiakaskohtaisessa asiantuntija-arvioon perustuvassa ECL laskennan piirissä oleva asiakas ei enää täytä maksukyvyttömyksen kriteereitä ja se on ratingprosessin yhteydessä tunnistettu ja luokiteltu ”terveeksi” vastapuoleksi, se poistuu tämän menetelmän piiristä ja palautuu normaalin PD/LGD mallin mukaiseen odotetun luottotappion laskennan piiriin kolmen kuukauden koeajan jälkeen.

1.5.5.3 Saamistodistusten arvonalentuminen

Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavien saamistodistusten odotettu tappio kirjataan tulosvaikutteisesti ja vähentämään käyvän arvon rahastoa.

Osuuspankki käyttää saamistodistusten odotetun tappion laskennassa kahta toisistaan erillistä mallia. Ensisijaisena mallina käytetään Bloombergin mallia. Bloombergin malli ei kuitenkaan tue kaikkia joukkovelkakirjoja vuoden 2018 alusta, joten niille joukkovelkakirjalainoille, joita Bloombergin malli ei ECL:n kullakin määrittelyshetkellä tue, käytetään OP:n omaa luottoluokitustietoihin pohjautuvaa mallia.

1.5.5.3.1 Bloombergin malli

Odotettavissa olevat luottotappiot lasketaan kaavalla $PD \times LGD \times EAD$ kaikille portfolioille ostoeräkohtaisesti, ja ne kuvastavat odotuksia tulevasta luottotappioista raportointipäivänä.

Maksukyvyttömyyden todennäköisyyden (PD) pohjana käytetään pörssinoteerattujen yhtiöiden tapauksessa Mertonin distance-to-default (DD) -mallia, jonka antama tulos muunnetaan PD-arvoksi mallin historiallisen toteuman perusteella. Lukua oikaistaan yhtiöiden tilinpäätöstiedoista poimituilla taseen vahvuutta, likviditeettiriskiä ja tuloksenteekokykyä kuvaavilla tunnusluvuilla. Näitä tunnuslukuja puolestaan on normalisoitu taseen ulkopuolisten erien arvioitun vaikutuksen mukaan.

Yksityisten yhtiöiden tapauksessa PD-mallinnus perustuu yhtiön saatavilla olevista tilinpäätöstiedoista kerättyihin tunnuslukuihin ja sektorille mallinnettuun keskimääräiseen riskiin.

Maksukyvyttömyyden määritelmä on yhtenevä kansainvälisten valvojen edellyttämän maksukyvyttömyyden määritelmän kanssa ja käsittää konkurssit, maksujen suorittamatta jättämisen, ongelmalliset uudelleenjärjestelyt ja valtion pakkolunastukset.

LGD-mallin toipumisosuus perustuu maksukyvyttömyiden saamisen historiallisiin toipumisosuuksiin. Toipumisosuus määritellään maksukyvyttömyiden saamisen kauppahinnasta, ja siinä huomioidaan etuoikeus maksuihin, liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuus, toimialan luonne, suhdannesykli, vakuustyyppi, alue jne.

OP Ryhmän sisäisille saamistodistuksille ei muodostu odotettavissa olevaa luottotappiota, koska OP Ryhmän sisäisten saamistodistusten PD on nolla.

1.5.5.3.2 Luottoluokitustietoihin pohjautuva malli

Mallissa haetaan ostoerille sekä hankintahetken että raportointihetken luottoluokitukset ja konvertoidaan ne PD-luvuiksi. Ensisijaisesti käytetään ulkoisien luottoluokitusten keskiarvoja, toissijaisesti sisäistä luottoluokitusta mikäli ulkoisia luokituksia ei ole.

PD:t vastaavat historiallisia toteutuneita maksukyvyttömyyksiä luottoluokitusluokittain kullekin luottoluokitusluokittain kullekin aikavälille luottoluokituksen antohetkestä. Historiadata johon määritetty vastaavuus pohjautuu, on kattava ja pitkältä aikaväliltä. LGD:t vastaavat myös tutkittuja historiallisia toteumia sijoitus/vakuuslajeittain (senioriteetti, covered bond-status) eikä niitä erikseen arvioida liikkeeseenlaskija -tai sijoituskohtaisesti. Koska ulkoiset luottoluokitukset mittaavat PD:n sijaan kokonaisluottoriskiä (ECL), vaikuttaa niiden tapauksessa LGD ainoastaan ECL:n jakautumiseen PD -ja LGD-komponenttien välillä.

1.5.5.3.3 Saamistodistusten luokittelu arvonalentumisvaiheisiin

Molemmissa laskentamalleissa luottoriskin merkittävä lisääntyminen todetaan yhdenmukaisin kriteerein, samoin siirrot vaiheeseen 3.

Vaiheeseen 2 siirretään sellaiset sijoitukset, joiden yhden vuoden PD on kaksinkertaistunut siten että prosenttiyksiköissä muutos on vähintään 0,2%, sijoitukseen on myönnetty lainanhoitajousto tai sen maksut ovat yli 30 päivää erääntyneet. Vaiheeseen 3 luokitellaan maksukyvyttömyään liikkeeseenlaskijaan liittyvät sijoitukset, jos sen maksut ovat erääntyneet yli 90 päivää tai jos asiakas on ongelma-asiakas.

1.5.5.4 Taseen ulkopuolisten erien arvonalentuminen

Useisiin Osuuspankin tarjoamiin tuotteisiin kuuluu vakiona tai jossain elinkaaren vaiheessa nostovara, limiitti tai muu taseen ulkopuolinen luottositoumus. Esimerkiksi valmiusluottoihin, kuten luottokortteihin ja luotollisiin tileihin, sisältyy sekä laina että sitoutuminen nostamattomaan osuuteen. Lisäksi Osuuspankki on myyjäosapuolena erilaisissa takauksissa kuten rahoitustakauksissa sekä muissa kaupallisissa tai viranomaistakauksissa, joihin kaikkiin sovelletaan IFRS 9 -standardin arvonalentumisen sääntöjä. Luottositoumusten ja takaussopimusten osalta alkuperäisen kirjaamisen katsotaan arvonalentumista koskevia vaatimuksia sovellettaessa tapahtuneen päivänä, jona Osuuspankki tulee peruuttamattoman sitoumuksen osapuoli. Näin ollen odotetun tappion laskennassa huomioidaan vain Osuuspankkia sitovat erät.

Näille erille lasketaan odotettu tappio samoilla periaatteilla kuin luotoille. Samoin luottoriskin merkittävää lisääntymistä arvioidaan samoin perustein. Tällaisille tuotteille mallinnetaan EAD, joka ennustaa vastuiden määrää maksukyvyttömyyshetkellä. Se sisältää sekä käyttöasteen että luottovasta-arvokertoimen. Lisäksi toistaiseksi voimassa oleville sopimuksille sovelletaan maturiteettimallia. Mallissa huomioidaan tilanteet, jossa Osuuspankilla on sopimukseen perustuva mahdollisuus vaatia takaisinmaksua ja peruuttaa nostamatonta osuutta koskeva sitoumus, mutta se ei rajoita altistumista luottotappioille sopimuksen mukaisena irtisanomisaikana.

1.5.5.5 Odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaaminen

Pääsääntöisesti odotettavissa olevia luottotappioita varten kirjataan tappiota koskeva vähennyserä lainan kirjanpitoarvon vähennykseksi erilliselle tilille. Kun on kyse luottositoumuksista ja takaussopimuksista, tappiota koskeva vähennyserä kirjataan varaukseksi. Niihin tuotteisiin, joihin sisältyy sekä lainasaaminen (ts. rahoitusvaroihin kuuluva erä) että sitoumus nostamattomaan osuuteen (ts. luottositoumus), eikä Osuuspankilla ole mahdollista yksilöidä nostamatonta osuutta koskevaan sitoumuksen liittyviä odotettavissa olevia luottotappioita erillään rahoitusvaroja koskevasta komponentista, luottositoumuksen liittyvät odotettavissa olevat luottotappiot kirjataan yhdessä rahoitusvaroihin kuuluvan erän tappiota koskevan vähennyserän kanssa.

1.5.5.6 Lopullisen luottotappion kirjaaminen

Lopullisen luottotappion kirjaaminen on taseesta pois kirjaamiseen johtava tapahtuma. Silloin kun rahoitusvaroihin kuuluvaa erää ei voida kohtuudella odottaa saavan perityksi kokonaan tai osaksi, kirjataan lopullinen luottotappio pienentämään suoraan rahoitusvaroihin kuuluvan erän bruttomääräistä kirjanpitoarvoa.

Laina kirjataan pois taseesta, kun vakuudet on realisoitu tai kun konkurssipesän loppukokous on pidetty, velkajärjestely tai yrityssaneeraus on päättynyt tai kun perintä on lopetettu. Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuksi.

1.5.6 Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta.

1.5.7 Rahoitusvelkojen luokittelu ja myöhempi arvostaminen

Rahoitusvelkoja ovat talletukset ja muut velat luottolaitoksille ja asiakkaille sekä liikkeeseen lasketut velkakirjat ja muut rahoitusvelat.

Rahoitusvelat luokitellaan jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä lukuun ottamatta johdannaisvelkoja, jotka arvostetaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti. Kaupankäyntivelkoihin luokitellaan myös veloitteet toimittaa vastapuolelle arvopapereita, jotka on myyty, mutta jotka eivät ole omistuksessa myyntihetkellä (lyhyeksi myynti).

Osuuspankki ei ole alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä nimenomaisesti luokitellut rahoitusvelkoja käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavaksi.

Rahoitusvelat (tai rahoitusvelan osa) poistetaan taseesta silloin, kun velka on lakannut olemasta olemassa – toisin sanoen, kun sopimuksessa yksilöity velvoite on täytetty tai kumottu tai sen voimassaolo on lakannut.

Jos Osuuspankki vaihtaa rahoitusvelkoja alkuperäisten lainanantajien kanssa ja jos niiden ehdot poikkeavat huomattavasti toisistaan, vaihtoa on käsiteltävä alkuperäisen rahoitusvelan kuoletuksena. Tällöin syntyneet menot tai palkkiot kirjataan osana kuolettamisesta johtuvaa voittoa tai tappiota. Jos vaihtoa tai muutosta ei käsitellä kirjanpidossa kuoletuksena, lasketaan muutetun rahoitusvelan jaksotettu hankintamenu uudelleen diskonttaamalla muutetut sopimusperusteiset rahavirrat käyttämällä alkuperäistä efektiivistä korkokantaa. Rahoitusvelan jaksotetun hankintamenuon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Syntyneillä menoilla tai palkkioilla oikaistaan velan kirjanpitoarvoa, ja ne kirjataan kuluiksi ehdoiltaan muuttuneen velan jäljellä olevana juoksuaikana. Osuuspankki ei ole tehnyt rahoitusvelkojen vaihtoja olemassa oleviin rahoitusvelkoihin.

Osuuspankki voi osallistua OP-Asuntoluottopankki Oyj:n väliluottomalliin, jossa osuuspankki saa rahoitusvelkoihin merkittävän väliluoton OP-Asuntoluottopankki Oyj:ltä, kun osuuspankin taseessa olevia asuntovakuudellisia luottoja merkitään OP-Asuntoluottopankki Oyj:n joukkovelkakirjalainojen vakuudeksi.

1.5.8 Pitkäaikaissäätämissopimukset

Osuuspankit, jotka tarjoavat PS-palveluja, vastaanottavat asiakkaan suorittamat maksut tarkoitusta varten avatulle talletussuojan piiriin kuuluvalla säästämistilille. Jos säästövarat jätetään säästämistilille tai sijoitetaan osuuspankin tarjoamalle muulle talletustilille, merkitään säästövarat pankin taseessa talletusvelkoihin. Jos säästövarat sijoitetaan sopimuksen mukaisesti muihin sijoituskohteisiin, kirjataan sijoitetut varat pois säästämistililtä ja pankki kirjaa ne taseen ulkopuoliseen säästämissopimuskohtaiseen reskontraan.

Säästövarojen sijoittamisesta saadut korot, osingot ja muut tuotot sekä sijoituskohteiden ja niihin liittyvien oikeuksien luovutuksesta ja pääoman takaisinmaksusta kertyvät varat kirjataan taseessa olevalle säästämistilille, jollei varoja välittömästi sijoiteta uudelleen. Säästämissopimuksen mukaiset kulut ja palkkiot kirjataan tulosvaikutteisesti säästämistiliä veloittaen.

1.5.9 Arvopapereiden osto- ja myyntisopimukset

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinmyyntiehdoin ostettujen arvopapereiden ostohinta merkitään taseeseen saamiseksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Ostohinnan ja takaisinmyyntihinnan erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen voimassaoloajalle.

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinostoehdoin myytyjen arvopapereiden myyntihinta kirjataan rahoitusvelaksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Myyntihinnan ja takaisinostohinnan erotus jaksotetaan korkokuluksi sopimuksen voimassaoloajalle. Takaisinostovelvollisuuksin mydyt arvopaperit sisällytetään alkuperäiseen tase-erään luovutuksesta huolimatta.

1.5.10 Johdannaissopimukset

Osuuspankki voi tehdä johdannaissopimuksia suojaustarkoituksessa joko taloudellisina suojina tai kirjanpidollisen suojauslaskennan säännöin. Suojauksessa käytetään korkojohdannaisia. Osuuspankki noudattaa IAS 39 -standardin mukaista suojauslaskentaa.

Osuuspankilla ei ole johdannaissopimuksia joiden vastapuoli olisi osuuspankkien yhteenliittymän (eli OP Ryhmän) ulkopuolinen yhtiö. Sopimusvastapuolena on aina OP Yritys pankki Oyj. Jos OP Yritys pankki olisi maksukyvytön, niin silloin osuuspankkien yhteenliittymän muut yhtiöt takaisivat OP Yritys pankin vastuut.

Johdannaiset kirjataan alun perin käypään arvoon ja sen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon. Tästä syntyvän voiton tai tappion kirjaaminen riippuu siitä, onko johdannainen määritelty suojaustarkoitukseen ja minkä luonteista erää se suojaa.

Johdannaissopimuksista taseeseen merkityt positiiviset arvomuutokset kirjataan taseen vastaavaa -puolen erään Johdannaissopimukset ja negatiiviset taseen vastattavaa -puolen erään Johdannaissopimukset. Koronvaihtosopimusten vaihdettavat korot jaksotetaan ajan kulumisen perusteella taseen siirtosaamisiin ja siirtovelkoihin sekä vastaerät nettona tuloslaskelman korkoihin.

1.5.10.1 Taloudelliset suojat

Taloudellisessa suojaamisessa suojataan tiettyä tase-erää, positiota tai kassavirtaa tulevaisuuden arvomuutoksia vastaan sovellettavan riskienhallintastrategian mukaisesti. Koska suojauksen tehokkuutta ei ole tarkoituksenmukaista todentaa suojauslaskennan säännöillä, suojaustapaa kutsutaan muutoin suojaavaksi. Taloudellisessa suojauksessa johdannaissopimuksen käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan arvopaperikaupan nettotuottoihin.

Enimmäis- ja vähimmäiskorkoehtoisten yritysluottojen korkoriski suojataan luottokohtaisesti ostamalla sovitulle korkoputkiehdolle vastakkaismerkkinen johdannaispari. Kytkeytyt johdannaiset ja niitä kattavat korkokatto- ja lattiajohdannaiset arvostetaan käypään arvoon. Arvostustulokset kirjataan korkoihin.

1.5.10.2 Suojauslaskenta

Suojauslaskenta tarkoittaa tehokkaaksi todennetun suojaussuhteen kirjanpidollista laskentakäytäntöä, jossa suojaavan instrumentin käyvän arvon muutokset kumoavat suojatun kohteen käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kokonaan tai osittain.

Suojauslaskenta käsittää korkoriskin suojauksen soveltamalla käyvän arvon tai rahavirran suojausta.

Osuuspankeilla voi olla suojauslaskennan piirissä sekä rahoitusvaroja että rahoitusvelkoja, kuten lainat ja saamiset –ryhmään sisältyvä yksittäinen luotto tai luottokanta, myytävissä olevien arvostusryhmään kuuluva saamistodistus sekä muiden rahoitusvelkojen yksilöity määräaikaistalletuserä tai liikkeeseen laskettu emissio. Osuuspankit käyttävät korkosuojaukseen sekä perinteisiä koronvaihtosopimuksia että OTC swap-johdannaisia. Vastapuolena on aina OP Yritys pankki Oyj.

Suojaukseen käytettyjen johdannaisten ja suojauksen kohteet yksilöidään suojausta aloitettaessa. Samoin dokumentoidaan suojaussuunnitelma ja suojauksen tavoitteet. Lisäksi jokaisena tilinpäätöspäivänä osoitetaan suojauksen tehokkuus.

1.5.10.3 Käyvän arvon suojauslaskenta

Käyvän arvon suojausta sovelletaan kiinteäkorkoisten lainojen korkoriskiltä suojautumiseen. Suojaavan johdannaisinstrumentin ja suojattavan kohteen korkoriskistä johtuvat käyvän arvon muutokset kirjataan suojauslaskennan nettotuottoihin.

1.5.10.4 Rahavirran suojauslaskenta

Euribor –sidonnaisen luottokannan tulevien korkovirtojen korkomuutosta suojaavat koronvaihtosopimukset, jotka on dokumentoitu rahavirtaa suojaaviksi ja jotka ovat suojauksessa tehokkaita, kuuluvat rahavirran suojauslaskennan piiriin.

Rahavirran suojauksessa euribor-sidonnaisen luottokannan tulevaa korkovirtaa vaihdetaan koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.

Koronvaihtosopimuksista jaksotettavat siirtyvät korot kirjataan suoriteperusteisesti. Korkokertymät esitetään taseen siirtosaamisissa tai siirtoveloissa. Molempien vastaerä kirjataan nettona korkokatteen Korkotuotot johdannaissopimuksista –erään. Nettokorko on joko korkotuotto tai korkotuoton oikaisu.

Rahoitusjohdannaisena käytettävät koronvaihtosopimukset arvostetaan käypään arvoon sopimuskohtaisesti. Käyvän arvon muutosten tehokas osuus kirjataan suoraan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon laskennallisella verovelalla vähennettynä. Tehoton osuus kirjataan tuloslaskelmaan.

1.6 TILINPÄÄTÖSERIEN NETOTTAMINEN

Tuloslaskelmassa ilmoitetaan tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Milloin osuuspankilla on saaminen siltä, jolle pankki itse on velkaa, esitetään saaminen ja velka taseessa erikseen, jollei pankilla ole lakisääteistä oikeutta kuittaamiseen ja jollei pankki aio käyttää oikeuttaan kuittaukseen.

1.7 ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaan rahan määräinen omaisuus, velat ja muut sitoumukset muutetaan Suomen rahaksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurseja. Ulkomaan rahan määräisten erien muuttamisesta Suomen rahaksi syntyvät kurssierot kirjataan tuloslaskelman erään Valuuttatoiminnan nettotuotot.

1.8 OSAKKEET JA OSUUDET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ JA SAMAN KONSERNIIN KUULUVISSA YRITYKSISSÄ

Osakkeet ja osuudet sekä muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset omistusyhteisyrytyksiin sekä samaan konserniin kuuluviin yrityksiin merkitään hankintamenoon, tai jos erän arvon todetaan tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta olevan alempi kuin hankintameno, arvonalentumistappiolla vähennettyyn hankintamenoon. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

1.9 AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Kirjanpitolain 5 luvun 5 a §:n mukaiset aineettomaan omaisuuteen kuuluvien vastikkeellisesti hankittujen oikeuksien ja varojen hankintameno aktivoidaan ja poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Myös mahdollisesti aktivoidut muut pitkävaikutteiset menot poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan.

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan alun perin hankintameno. Jos aineettoman hyödykkeen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi alhaisempi kuin sen poistamaton hankintameno, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi.

Kirjanpitolain 5 luvun 8 §:n mukaiset kehittämismenot aktivoidaan, jos niiden odotetaan tuottavan tuloa useampana tilikautena. Aktivoidut kehittämismenot poistetaan suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Mikäli vaikutusaikaa ei voida arvioida luotettavalla tavalla, kehittämismenot poistetaan enintään kymmenessä vuodessa.

Aineettomien hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

1.10 AINEELLISET HYÖDYKKEET

1.10.1 Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistöjä omistetaan vuokratuottojen, omaisuuden arvonnousujen tai molempien hankkimiseksi. Sijoituskiinteistöiksi luetaan myös sellaiset kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat vuokrattavien tilojen hallintaan sekä maksamatta jääneen saamisen sijaan tulevat kiinteistöt. Jos suorassa omistuksessa olevasta kiinteistöstä osa vuokrataan ja oman käytön osuus on vähäinen (alle viisi prosenttia pinta-alasta), luokitellaan se sijoituskiinteistöksi. Jos osa tavallisen kiinteistöyhtiön omistamista tiloista on sijoituskäytössä ja oman käytön osuus on vähäinen (alle viisi prosenttia kiinteistöyhtiön omistamien tilojen pinta-alasta), luokitellaan osakkeet sijoituskiinteistöiksi.

Rakennukset merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintameno. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet sekä maa-, vesi- ja metsäalueet merkitään hankintameno. Kiinteistöihin voi kohdistua arvonorotuksia, joiden vastaerä on kirjattu arvonorotusrahastoon. Arvonorotuksista ei tehdä poistoja. Kiinteistöjen peruseränmenot aktivoidaan ja kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi.

Mikäli sijoituskiinteistön todennäköinen luovutushinta on pysyvästi alempi kuin kirjanpitoarvo, kirjanpitoarvon ja todennäköisen luovutushinnan erotus poistetaan sinä tilikautena, jolloin arvonalennus todetaan.

Sijoituskiinteistöiksi luokiteltujen liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo määritellään pääasiassa suoraan pääomituksen perustuvalla tuottoarvomenetelmällä. Maa-, vesi- ja metsäalueiden sekä asuntojen käypä arvo arvioidaan pääasiassa kauppahintamenetelmällä. Arvonalennusten kirjaaminen perustuu niiden pysyvyyteen ja olennaisuuteen.

Sijoituskiinteistöjen tuotot, kulut, myyntivoitot ja –tappiot, suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Sijoituskiinteistöksi rakennettavat uudet kiinteistöt (tai kiinteistöyhteisöosakkeet) kirjataan ennen valmistumista IAS 40-standardin mukaisesti keskeneräiseksi käyttöomaisuushyödykkeeksi sijoituskiinteistöjen ryhmään ja otetaan huomioon sijoituskiinteistöjen käyvän arvon määrittelyssä jo ennen valmistumista.

1.10.2 Muut kiinteistöt

Muilla kiinteistöillä tarkoitetaan omassa käytössä olevia kiinteistöjä, jotka ovat pankin omassa käytössä konttori-, varasto- tai muina sellaisina tiloina taikka henkilökunnan asumis-, virkistys- tai muussa sellaisessa käytössä, sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet, jotka oikeuttavat tällaisten tilojen hallintaan. Omassa käytössä oleviksi kiinteistöiksi luetaan myös sellaiset suorassa omistuksessa olevat kiinteistöt, joista osa on vuokrattu, mutta vuokrattujen tilojen osuutta ei voida myydä erikseen, ja oman käytön osuus tällaisissa tiloissa on yli viisi prosenttia pinta-alasta. Tavallisen kiinteistöyhtiön osakkeet luetaan omassa käytössä oleviksi, jos yhtiön omistamista tiloista yli viisi prosenttia on omassa käytössä.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen tasearvoa määritettäessä otetaan lähtökohdaksi hyödykkeen arvo varsinaisen liiketoiminnan tulonodotuksiin. Rakennukset merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennettyyn hankintamenuon. Kiinteistöyhteisöjen osakkeet sekä maa-, vesi- ja metsäalueet merkitään hankintamenuon.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen osalta arvioidaan jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä, onko mitään viitteitä siitä, että jonkin kiinteistön arvo on alentunut. Viitteitä arvon alentumisesta ovat merkittävät markkina-arvon alentumien, todisteet epäkuranttiudesta tai fyysisestä vahingoittumisesta. Jos omassa käytössä olevan kiinteistön todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämän tulon arvioidaan olevan pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenua pienempi, erotus kirjataan arvonalennuksena kuluksi.

Kiinteistöihin voi kohdistua arvonorotuksia, joiden vastaerä on kirjattu arvonorotusrahastoon. Arvonorotuksista ei tehdä poistoja. Kiinteistöjen perusparannusmenot aktivoidaan ja kirjataan suunnitelman mukaisin poistoin kuluksi.

Omassa käytössä olevien kiinteistöjen tuotot ja myyntivoitot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot sekä kulut ja myyntitappiot tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut. Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

Konsernitilinpäätöksessä vähemmistön osuus tytäryhtiön kiinteistöistä esitetään muissa kiinteistöissä ja niihin kohdistuvat tuotot esitetään tuloslaskelman erässä Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut erässä Liiketoiminnan muut kulut.

1.10.2.1 Arvonorotusten periaatteet ja niiden kohteiden arvonnäyritysmenetelmät

Arvonorotuksia voidaan tehdä maa-alueisiin ja kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin, joiden todennäköinen luovutushinta tilinpäätöspäivänä on pysyvästi alkuperäistä hankintamenua olennaisesti suurempi. Arvonorotusten kohteena olevien maa-alueiden ja kiinteistöyhteisöjen osakkeiden arvot perustuvat arviokirjoihin.

1.10.2.2 Taseesta pois kirjaaminen

Sijoituskiinteistö tai omassa käytössä oleva kiinteistö kirjataan pois taseesta, kun se luovutetaan tai kun kiinteistö poistetaan pysyvästi käytöstä eikä sen luovuttamisesta ole odotettavissa vastaista taloudellista hyötyä.

1.10.2.3 Muut aineelliset hyödykkeet

Muut aineelliset hyödykkeet merkitään taseeseen hankintamenuon ja kirjataan vaikutusaikaan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Jos hyödykkeen tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi alhaisempi kuin sen poistamaton hankintamenu, kirjataan erotus arvonalennuksena kuluksi.

Hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

1.10.3 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Rakennusten ja muiden kuluvien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenu poistetaan vaikutusaikanaan hyödykkeen taloudellisen pitoajan perusteella ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaan tasapoistoin. Maa-alueista ja kiinteistöyhteisöjen osakkeista ei tehdä poistoja. Poistojen tekeminen aloitetaan sen jälkeen kun kohde on hankittu tai kun se on valmistunut ja otettu käyttöön.

Taloudelliset vaikutusajat ovat pääsääntöisesti seuraavat:

Rakennukset	30 – 40 vuotta
Koneet ja kalusto	3 – 6 vuotta

Muut aineelliset hyödykkeet ja
aineettomat hyödykkeet

3 – 10 vuotta

1.11 VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralle ottajalle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus. Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana.

Rahoitusleasingsopimuksin tai muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä, ja vuokratuotot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot. Sijoituskiinteistöjen vuokratuotot kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Rahoitusleasingsopimuksin vuokralle otettuja hyödykkeitä ei merkitä taseeseen. Vuokrat merkitään kuluksi tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

1.12 PAKOLLISET VARAUKSET

Tuotoista vähennetään velvoitteista vastaisuudessa aiheutuvat menot ja menetykset, kun ne kohdistuvat päätyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen, niiden toteutumista pidetään tilinpäätöstä laadittaessa varmana tai todennäköisenä, niitä vastaava tulo ei ole varma eikä todennäköinen ja perustuvat lakiin ja sitoumukseen sivullista kohtaan. Kun menon tai menetyksen täsmällistä määrää tai toteutumisajankohtaa ei tiedetä, merkitään se taseen pakollisiin varauksiin enintään sen todennäköiseen määrään. Jos määrä ja toteutumisajankohta on tiedossa, merkitään se siirtovelaksi.

1.13 OMA PÄÄOMA

Osuuspankin omaan pääoman sisältyvät osuuspankkien omistaja-asiakkaiden jäsenosuusmaksut sekä omistaja-asiakkaiden tekemät sijoitukset Tuotto-osuuksiin. Osuuspankilla on ehdoton oikeus erillisellä päätöksellä kieltäytyä sekä jäsenosuuden että Tuotto-osuuden palauttamisesta. Normaalitylanteessa osuuspääomia voidaan kuitenkin vuosittain palauttaa viranomaisen antamissa rajoissa.

Jäsenosuusmaksu ja siitä seuraava omistaja-asiakkuus antaa mahdollisuuden osallistua osuuspankin päätöksentekoon. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä jäsenosuuden palauttamisesta. Jäsenosuudelle ei makseta korkoa.

Tuotto-osuudella ei ole äänivaltaa. Osuuspankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä Tuotto-osuuden pääoman ja koron maksusta. Tuotto-osuuksille mahdollisesti maksettava korko on kaikille Tuotto-osuuksille saman suuruinen. Korko kirjataan velaksi ja vähennetään omasta pääomasta, kun päätös maksusta on tehty.

1.14 TILINPÄÄTÖSSIIRROT

Konserniyritysten erillistilinpäätöksissä taseen tilinpäätössiirtojen kertymän poistoero sisältää tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertyneen erotuksen. Veroperusteiset varaukset sisältää tehdyt vapaaehtoiset tilinpäätössiirrot, jotka ovat verolain sallimia tilinpäätössiirtoja. Tällainen on mm. elinkeinoverolain talletuspankeille sallima luottotappiovaraus. Lain mukaan talletuspankki saa vähentää verovuonna tehdyt luottotappiovarauksen, jonka määrä on enintään 0,6 prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä. Verovuonna ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien luottotappiovarausten yhteismäärä saa olla enintään 5 prosenttia verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä.

Tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen sekä veroperusteisten varausten lisäykset ja vähennykset merkitään tuloslaskelman tilinpäätössiirtoihin. Tuloslaskelmassa ja taseessa tilinpäätössiirrot sisältävät myös laskennallisen verovelan. Veroperusteisten varausten määrä ja niiden muutos eivät kuvaa osuuspankin ennakoituja riskejä.

Konsernitaseessa veroperusteiset varaukset jaetaan omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Konsernituloslaskelmassa niiden muutos merkitään jaettuna laskennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen.

1.15 TYÖSUHDE-ETUUDET

1.15.1 Eläke-etuudet

Työntekijöiden lakisääteinen eläketurva on hoidettu OP- Eläkekassassa ja lisäeläketurva OP- Eläkesäätiössä. Eläkesäätiö on suljettu uusilta työntekijöiltä 1.7.1991 lukien. Eläkevastuut on kokonaisuudessaan katettu.

Osuuspankin henkilöstön lakisääteistä työeläketurvaa hoitavan OP-Eläkekassan edustajisto päätti vuonna 2018 eläkevastuun siirtämisestä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hoidettavaksi. Siirto toteutui vuoden 2018 lopussa. Ylimääräisen vakavaraisuuspääoman palautus esitetään vuoden 2018 tuloslaskelman henkilöstökulujen eläkekuluissa.

1.15.2 Henkilöstörahasto

Osuuspankki voi kuulua OP Ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen OP Ryhmän tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot, vastaerä kirjataan siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.15.3 Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajakso on enintään kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön.

Palkkiomaksimit on porrastettu tehtävän vaativuuden perusteella. Palkitseminen perustuu pankkitasoihin yhteisiin ja henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Mittaristossa näkyy vahvasti mm. asiakaskokemus, myynti sekä strategiasta johdetut kasvun ja digitaalisuuden tavoitteet. Palkkion maksun edellytyksenä on, että pankin asiakasliiketoiminta on voitollista.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP Ryhmän tasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Johdon pitkän aikavälin järjestelmässä ja henkilöstörahastossa on samat mittarit.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajaksoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ansaintajakson 2014 -2016 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2018 - 2020. Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2017 - 2019 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan neljässä tasaerässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2020 - 2023.

Ansaintajakson 2014-2016 palkkio maksetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tai sen nimeämän palkitsemisvaliokunnan päättämään viiteinstrumenttiin sidottuna. Ansaintajakson 2017-2019 palkkio maksetaan rahana, ellei henkilöön sovelleta sääntelyn mukaista lykkäysmenettelyä.

Palkkion arvoa jaksotetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

1.16 TULOVEROT

Tuloslaskelman tuloverot muodostuvat verotettavaan tuloon perustuvasta verosta, aikaisempien tilikausien veroista ja laskennallisten verovelkojen ja -saamisten muutoksesta.

Laskennallinen verovelka lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista.

Laskennallinen verosaaminen lasketaan ja merkitään taseeseen kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista jaksotuseroista ja muista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistetuista tappioista, jos on todennäköistä, että vähennyskelpoiset väliaikaiset erot ja verotukselliset tappiot voidaan verotettavan tulon kertymisen ansioista hyödyntää.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyin verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa. Mikäli laskennallinen vero aiheutuu tase-eristä, joiden muutokset eivät vaikuta tuloslaskelmaan, kirjataan erään liittyvän laskennallisen verovelan tai -saamisen muutos omaan pääomaan.

Konsernin tuloslaskelmaan merkittävä laskennallisen veron muutos muodostuu tilinpäätössiirtoihin, yhdistelytoimenpiteisiin ja konserniyritysten omiin tuloslaskelmiin perustuvista eristä.

1.17 TULOUTUSPERIAATTEET

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaisista kertamaksullisista palkkioista, jotka koskevat useita vuosia ja joita mahdollisesti joudutaan palauttamaan myöhemmin, tuloutetaan vain tilikaudelle kuuluva osuus. Osingot tuloutetaan pääsääntöisesti silloin kun osinkoa jakavan yhtiön yhtiökokous on tehnyt päätöksen osingon jaosta.

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Luottojen viivästyskorot tuloutetaan maksuperusteisesti. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin.

1.18 TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKSET

Taseen ulkopuolisina sitoumuksina käsitellään asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annettuja sitoumuksia, joita ovat mm. takaukset ja erilaiset takuusitoumukset, sekä asiakkaan hyväksi annettuja peruuttamattomia sitoumuksia, joita ovat mm. sitovat lisäluottojärjestelyt, luottolupaukset, käyttämättömät luottolimiitit ja arvopapereiden merkintäsitoumukset.

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset merkitään taseen ulkopuolisiksi sitoumuksiksi sen määräisinä, mitä takaus kulloinkin enintään vastaa. Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset merkitään sen määräisinä, mitä niiden perusteella enintään voidaan joutua maksamaan.

1.19 VIRANOMAISMAKSUT

Osuuspankki maksaa eri viranomaisille maksuja. Talletussuojasta vastaa Rahoitusvakuusvirasto. Pankkivalvonnasta vastaa Euroopan keskuspankki. Menettelytapa- ja makrovalvonnasta vastaa Finanssivalvonta. Kriisinratkaisusta vastaa EU:n kriisinratkaisuneuvosto (Single Resolution Board, SRB). Viranomaismaksut kirjataan suoriteperusteella liiketoiminnan muihin kuluihin.

1.19.1 Vakausmaksu

Vakausmaksuja kerätään euroalueen kriisinratkaisurahastoon (Single Resolution Fund, SRF) vuoteen 2023 asti siten, että rahaston tavoitetaso, vähintään 1 prosenttia korvattavien talletusten määrästä, saavutetaan. Kriisinratkaisurahastoa hallinnoi EU:n kriisinratkaisuneuvosto, joka päättää myös vakausmaksujen määrästä.

SRF varmistaa, että rahoitussektori rahoittaa rahoitusjärjestelmän vakauttamisen. Vakausmaksu määräytyy pankin merkittävyyden ja riskiprofiilin perusteella.

1.19.2 Talletussuojamaksu

Vanhaan talletussuojarahastoon kerätyt varat ylittävät tällä hetkellä talletussuojan tasoa koskevat EU vaatimukset. Sääntöjensä nojalla vanha talletussuojarahasto huolehtii jäsenpankilleen määrättävistä talletussuojamaksuista uuteen talletussuojarahastoon siinä suhteessa kun kukin jäsenpankki on vuosien kuluessa kartuttanut vanhaa talletussuojarahastoa. Rahoitusvakausrahasto määrää maksun jokaiselle jäsenpankille mutta laskuttaa sen suoraan vanhalta talletussuojarahastolta. Talletussuojamaksusta ei tullut osuuspankille kuluvaikutusta vuonna 2018.

1.19.3 Rahoitusvakausviraston hallintomaksu

Rahoitusvakausviraston hallintomaksu perustuu samaan laskentamenetelmään kuin Finanssivalvonnan valvontamaksu.

1.19.4 Finanssivalvonnan valvontamaksu

Finanssivalvonnan valvontamaksu koostuu suhteellisesta valvontamaksusta, joka perustuu taseen loppusummaan, sekä kiinteästä perusmaksusta.

1.19.5 Euroopan keskuspankin valvontamaksu

Osana OP Ryhmää osuuspankki on Euroopan keskuspankin (EKP) valvonnassa. EKP:n valvontamaksu määräytyy pankin merkittävyyden ja riskiprofiilin perusteella, EKP määrää valvontamaksun OP Ryhmän keskusyhteisölle, joka jakaa sen OP Ryhmän jäsenpankeille.

1.20 IFRS 9- STANDARDIN KÄYTTÖÖNOTTO 1.1.2018

Helsingin Seudun Osuuspankki otti käyttöön 1.1.2018 Finanssivalvonnan määräyksiin ja ohjeisiin (2/2016) sisältyvät kohdat IFRS 9 -standardista ”Rahoitusinstrumentit” sekä muut IFRS 9 -standardin voimaantulosta 1.1.2018 johtuvat muutokset. Osuuspankin kannalta merkittävin muutos oli, että myönnetyistä luotoista kirjataan aiempaa etupainotteisemmin arvonalentumisia perustuen odotettavissa oleviin luottotappioihin. IFRS 9 -standardi aiheutti muutoksia myös laatimisperiaatteisiin, oikaisuja taseeseen aiemmin kirjattujen saamisten määriin ja rahoitusinstrumenttien luokitteluun. Kirjanpitoarvoihin tehdyt oikaisut kirjattiin siirtymäpäivänä 1.1.2018 avaavan taseen kertyneisiin voittovaroihin. Osuuspankki jatkoi IAS 39 -standardin mukaista suojauslaskentaa IFRS 9 -standardiin siirtymän jälkeen.

Osuuspankki siirtyi saamiskohtaisesta arvonalentumislaskennasta IFRS 9 -standardin malleilla laskettavaan odotetun luottotappion laskentaan. Tämän johdosta aikaisemmat IAS 39 -standardin mukaiset saamis- ja saamisryhmäkohtaiset arvonalentumiset peruttiin ja tilalle kirjattiin IFRS 9 -standardin mukaiset odotettavissa olevat luottotappiot.

Taulukko saamisten arvonalentumisten muutoksista 1.1.2018

Taseen erät, milj. €	Saamisten arvonalentumiset (IAS 39) 31.12.2017	Uudelleen- arvostus	Odotettavissa olevat luottotappiot (IFRS 9) 1.1.2018
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	9,8		9,9
Taseen ulkopuoliset erät			

Luottolupaukset		2,6
Rahoitustakaukset		0,1
Yhteensä	9,8	12,6

Oman pääoman ehtoiset instrumentit ja rahastosijoitukset luokiteltiin aiemmin myytävissä oleviin tai arvopaperikaupan sijoituksiin. Siirtymässä 1.1.2018 sijoitukset OP Osuuskunnan osuuspääoman eriin luokiteltiin IFRS 9 -standardin kohdan 4.1.4 mukaisesti siten, että käyvän arvon muutokset kirjattiin käyvän arvon rahastoon. Muut oman pääoman ehtoiset instrumentit luokiteltiin IFRS 9 -standardin mukaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi. Aikaisemmin käyvän arvon rahastoon kirjatut myytävissä olevien sijoitusten arvostusvoitot/tappiot siirretään 1.1.2018 kertyneisiin voittovaroihin. IFRS 9 -standardin siirtymästä johtuneiden luokittelumuutosten vaikutus Osuuspankin kertyneisiin voittovaroihin 1.1.2018 oli 0,0 miljoonaa euroa.

Seuraavassa taulukossa esitetään IFRS 9 -standardiin siirtymän vaikutukset omaan pääomaan:

Oman pääoman muutokset, milj. €	Osuuspääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voittovarot	Yhteensä
Oma pääoma 31.12.2017	593,6	4,4		31,0	629,0
Aiemman IAS 39 arvonalentumisvarauksen purku				9,8	
Uusi IFRS 9 mukainen ECL				- 12,6	
IFRS 9 luokittelumuutosten vaikutus				0,0	
Laskennalliset verojen nettomuutos				0,5	
Oma pääoma 1.1.2018	593,6	4,4		28,8	626,8

Odotettavissa olevista luottotappiosta johtuva vähennys omaan pääomaan 1.1.2018 oli 12,6 miljoonaa euroa. Saamiskohtaiset ja ryhmäkohtaiset saamisten arvonalentumiset 31.12.2017, 9,8 miljoonaa euroa, purettiin kertyneisiin voittovaroihin. Lisäksi oman pääomaan määrään 1.1.2018 vaikutti rahoitusvarojen uudelleenluokittelusta johtuvat arvostuserot ja laskennallisista veroista johtuva muutos.

Odotettavissa olevien luottotappioiden määrä (ECL) 12,6 miljoonaa euroa jäi alle vakavaraisuudessa lasketun odotetun tappion (EL) 34,0 miljoonaa euroa, joten kirjanpidon odotettavissa olevien luottotappioiden määrällä ei ollut vaikutusta Osuuspankin CET1-tunnuslukuun 1.1.2018.

Muutos palkkiojaksotusten laatimisperiaatteisiin

IFRS 9 -standardiin siirtymän yhteydessä tapahtuneen järjestelmäkehityksen myötä Osuuspankki siirtyi henkilöasiakkaiden luottojen nostojen yhteydessä maksettujen toimisto- ja järjestelypalkkioiden jaksottamiseen efektiivisen koron menetelmällä luoton juoksuajalle. Koska täysin takautuva soveltaminen ei ollut teknisesti mahdollista, oikaistiin vain vertailuvuoden 2017 palkkiot tuloslaskelmasta. Muutos pienensi vertailuvuoden 2017 palkkiotuottoja 5,4 miljoonaa euroa, kasvatti korkokatetta 0,8 miljoonaa euroa ja pienensi tuloveroja 0,9 miljoonaa euroa. Edellä kerrotun seurauksena vertailuvuoden 2017 tulos laski 3,7 miljoonaa euroa verojen jälkeen. Taseessa olevat saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä pienensivät 4,6 miljoonaa euroa, verosaamiset kasvoivat 0,9 miljoonaa euroa ja oma pääoma pieneni 3,7 miljoonaa euroa 31.12.2017. Nämä palkkiot jaksotetaan tuleville vuosille henkilöasiakaslainojen keskimääräiselle juoksuajalle.

**HELSINGIN SEUDUN OP
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT 31.12.2018**

LUETTELO TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOISTA

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

- 1 Korkotuotot
- 2 Korkokulut
- 3 Leasingtoiminnan nettotuotot
- 4 Tuotot oman pääoman ehtoista sijoituksista
- 5 Palkkiotuotot ja -kulut
- 6 Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
- 7 Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot
- 8 Suojauslaskennan nettotulos
- 9 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
- 10 Liiketoiminnan muut tuotot
- 11 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
- 12 Liiketoiminnan muut kulut
- 13 Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenuun kirjatuista rahoitusvaroista, taseen ulkopuolisista eristä sekä muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot

Tasetta koskevat liitetiedot

- 14 Saamiset luottolaitoksilta
- 15 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- 16 Leasingkohteet
- 17 Saamistodistukset
- 18 Tappiota koskeva vähennyserä
- 19 Osakkeet ja osuudet
- 20 Johdannaissopimukset
- 21 Aineettomat hyödykkeet
- 22 Kiinteistöt
- 23 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
- 24 Muut varat
- 25 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
- 26 Laskennalliset verosaamiset ja -velat
- 27 Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- 28 Muut velat
- 29 Pakolliset varaukset
- 30 Siirtovelat ja saadut ennakot
- 31 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
- 32 Oma pääoma
- 33 Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät
- 34 Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2018
- 35a Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2018
- 35b Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2018
- 35c Rahoitusvarojen ja -velkojen IFRS 9- standardin mukainen luokittelu 31.12.2018

Muut liitetiedot

- 36 Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2018
- 37 Eläkevastuut
- 38 Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut
- 39 Taseen ulkopuoliset sitoumukset
- 40 Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä
- 41 Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri
- 42 Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2018
- 43 Konsernitilinpäätöksen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta
- 44 Notariaattitoiminta
- 45 Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2018
- 46 Pitkäaikaissäästämispalvelu
- 47 Konserniin kuuluvaa luottolaistosta koskevat tiedot

1. Korkotuotot

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Saamisista luottolaitoksilta	8 802 515,20	4 473 278,17	8 802 385,81	4 473 219,82
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	66 682 887,37	69 540 861,99	66 682 887,37	69 540 861,99
Saamistodistuksista	2 712,50	4 133,14	2 712,50	4 133,14
Johdannaissopimuksista	2 342 202,84	2 933 471,42	2 342 202,84	2 933 471,42
josta rahavirran suojaus	4 249 788,75	5 162 009,46	4 475 050,96	5 420 765,85
Muut korkotuotot	8 930,37	170 641,40	8 935,61	170 614,32
Yhteensä	77 839 248,28	77 122 386,12	77 839 124,13	77 122 300,69
josta arvonalentuneista saamisista kirjatut korkotuotot		133 553,60		133 553,60
josta korkotuotot vaiheeseen 3 kirjatuista rahoitusvaroista	307 011,25		307 011,25	

2. Korkokulut

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Veloista luottolaitoksille	-5 133 091,23	-3 243 580,33	-5 134 040,76	-3 244 221,16
Veloista yleisölle ja julkisyhteisöille	8 257 518,27	9 070 217,16	8 257 518,27	9 070 217,16
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimuksista ja muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista	0,00	0,00	0,00	0,00
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	1 937 552,50	1 937 552,50	1 937 552,50	1 937 552,50
Muut korkokulut	24 936,75	26 913,45	10 181,21	890,04
Yhteensä	5 086 916,29	7 791 102,78	5 071 211,22	7 764 438,54

Konserniyrityksiltä ja osakkuusyrityksiltä saadut korkotuotot ja niille suoritettut korkokulut

	2018		2017	
	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä	Tytäryrityksiltä	Osakkuus-yrityksiltä
Korkotuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Korkokulut	0,00	0,00	0,00	0,00

3. Leasingtoiminnan nettotuotot

	Pankki	
	2018	2017
Vuokratuotot	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Arvonalentumiset	0,00	0,00
Leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot (netto)	0,00	0,00
Palkkiotuotot	0,00	0,00
Muut välittömät tuotot	0,00	0,00
Muut välittömät kulut	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00

4. Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Osingot ja osuuspääoman korot				
Käypään arvoon tulosvaikuttavasti kirjattavat rahoitusvarat	284 347,47	9 558,90	284 347,47	0,00
josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusvaroista	284 347,47		284 347,47	
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta luokitellut	1 400,00		1 400,00	
Myytavissä olevista rahoitusvaroista		662 131,79		662 131,79
Samaan konserniin kuuluvalta yrityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Omistusyhteisyrityksiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	285 747,47	671 690,69	285 747,47	662 131,79

5. Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Luotonannosta	14 188 251,54	15 558 258,51	14 188 251,54	15 558 258,51
Talletuksista	249 669,35	444 699,41	249 669,35	444 699,41
Maksuliikenteestä	22 393 869,29	22 190 997,78	22 393 869,29	22 190 997,78
Rahastoista	4 395 158,38	4 199 025,07	4 395 158,38	4 199 025,07
Omaisuuenhoidosta	4 261 468,37	4 045 822,54	4 261 468,37	4 045 822,54
Lainopillisista tehtävistä	940 594,04	901 614,93	940 594,04	901 614,93
Arvopaperinvälityksestä	700 228,22	844 098,68	700 228,22	844 098,68
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta	0,00	0,00	0,00	0,00
Vakuutusten välityksestä	14 469 017,74	15 492 686,84	14 469 017,74	15 492 686,84
Takauksista	358 858,69	516 009,90	358 858,69	516 009,90
Palkkiot OP-Korttiyhtiöltä	3 441 360,79	3 282 203,81	3 441 360,79	3 282 203,81
Palkkiot johdannaiskaupasta Yrityspankilta	7 109 750,63	5 242 628,53	7 109 750,63	5 242 628,53
Pankkikorttipalkkiot	2 635 314,61	2 473 491,77	2 635 314,61	2 473 491,77
Myönnettyt bonukset	-23 747 737,85	-22 350 585,66	-23 747 737,85	-22 350 585,66
Muut	6 643 079,54	6 092 623,77	2 618 184,84	2 073 356,26
Yhteensä	58 038 883,34	58 933 575,88	54 013 988,64	54 914 308,37

Palkkiokulut	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Maksetut toimitusmaksut	2 429 798,81	3 632 528,39	2 427 091,05	3 629 826,93
Muut	2 114 375,42	2 216 460,60	2 114 375,42	2 216 460,60
Yhteensä	4 544 174,23	5 848 988,99	4 541 466,47	5 846 287,53

6. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Arvopaperikaupan myyntivoitot ja -tappiot				
Saamistodistuksista *	-7,21	-727,09	-7,21	-727,09
Osakkeista ja osuuksista	-305,62	0,00	-305,62	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	-312,83	-727,09	-312,83	-727,09
Arvopaperikaupan käyvän arvon muutoksesta johtuvat				
Saamistodistuksista *	-2 370,90	611,90	-2 370,90	611,90
Osakkeista ja osuuksista	-97 583,75	-74,84	-97 583,75	-74,84
Muista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	-99 954,65	537,06	-99 954,65	537,06
Johdannaisten nettotuotot	-143 025,49	-167 680,63	-143 025,49	-167 680,63
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	-243 292,97	-167 870,66	-243 292,97	-167 870,66
Nettotuotot jaksotettavaan hankintamenoön arvostettavista	0,00	248 761,36	0,00	248 761,36
Valuuttatoiminnan nettotuotot	-474,04	-30 958,54	-474,04	-30 958,54
Kaikki yhteensä	-243 767,01	49 932,16	-243 767,01	49 932,16

7. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2017	2017	2017	2017
Saamistodistuksista				
Myyntivoitot ja -tappiot	0,00		0,00	
Arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset	0,00		0,00	
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	0,00		0,00	
Yhteensä	0,00		0,00	
Osakkeista ja osuuksista				
Myyntivoitot ja -tappiot	13 463,77		12 483,37	
Arvonalentumistappiot	-23 714,29		-23 714,29	
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	0,00		0,00	
Yhteensä	-10 250,52		-11 230,92	
Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	-10 250,52		-11 230,92	

8. Suojauslaskennan nettotulos

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Suojausinstrumenttien nettotulos	-7 314 912,79	-2 423 289,36	-7 314 912,79	-2 423 289,36
Suojauskohteiden nettotulos	7 314 912,79	2 423 289,36	7 314 912,79	2 423 289,36
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

9. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokra- ja osinkotuotot	142 786,08	142 154,28	143 534,08	159 832,18
Muut tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00
Myyntivoitot	0,00	598 121,07	0,00	598 121,07
Vuokrakulut	0,00	0,00	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	-103,00	0,00
Myyntitappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Arvonalentumiset ja niiden peruutukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut kulut	-8 706,39	-12 577,95	-8 603,39	-12 577,95
Yhteensä	134 079,69	727 697,40	134 827,69	745 375,30

10. Liiketoiminnan muut tuotot

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokratuotot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	846 457,56	1 118 708,68	910 434,39	1 147 845,10
Myyntivoitot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0,00	0,00	0,00	0,00
Fuusiovoitot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	390 046,34	4 261 354,64	376 385,69	4 187 782,56
Yhteensä	1 236 503,90	5 380 063,32	1 286 820,08	5 335 627,66

Eläkevastuun siirtämisestä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hoidettavaksi vuoden 2018 lopussa syntyi tulosvaikutteinen erä, joka paransi tulosta 2 527 577,82 euroa. Erä vähentää tuloslaskelmalla henkilösivukulujen eläkekuluja.

11. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Suunnitelman mukaiset poistot	1 030 259,90	1 452 675,17	1 731 076,00	1 382 487,54
Arvonalentumiset (omassa käytössä olevista kiinteistöistä)	-985 248,64	5 598 914,00	-1 752 598,74	6 784 163,00
, josta pääkirjaan jaksotettu käyttöomaisuuden sulkeuduttua		5 598 914,00		6 784 163,00
, josta jaksotetun ja lopullisen arvonalennuksen ero			-767 350,10	
, josta arvonalennuksen palautus	-1 185 248,64		-1 185 248,64	
, josta arvonalennus	200 000,00		200 000,00	
Yhteensä	45 011,26	7 051 589,17	-21 522,74	8 166 650,54

12. Liiketoiminnan muut kulut

	Konserni		Pankki	
	2018	2017	2018	2017
Vuokratkulut	3 597 917,15	4 181 465,50	3 384 618,30	3 865 058,37
Kulut omassa käytössä olevista kiinteistöistä	1 494 478,92	1 549 898,18	1 481 293,63	1 536 278,62
Myyntitappiot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0,00	0,00	0,00	0,00
Fuusiotappiot	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut vakuutus- ja varmuuskulut	1 221 934,19	1 143 051,99	1 221 934,19	1 143 051,99
Valvonta-, tarkastus ja jäsenmaksut	4 104 775,23	2 101 682,97	4 104 775,23	2 101 682,97
Toimitilapalveluiden kulut	902 743,51	1 056 742,42	902 743,51	1 056 742,42
Muut	1 424 083,40	2 121 352,86	895 479,43	1 471 162,10
Yhteensä	12 745 932,40	12 154 193,92	11 990 844,29	11 173 976,47

13. Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjatuista rahoitusvaroista, taseen ulkopuolisista sitoumuksista sekä muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot

2018

Konserni

Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjattavista rahoitusvaroista sekä taseen ulkopuolisista eristä

Saamisista luottolaitoksilta	0,00	0,00	0,00
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	15 986 729,24	0,00	15 986 729,24
Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista	0,00	-2 397 728,55	-2 397 728,55
Muista	0,00	0,00	0,00
Lopulliset luottotappiot	537 042,04	0,00	537 042,04
Palautukset poistetuista saamisista	0,00	-186 626,22	-186 626,22
Yhteensä	16 523 771,28	-2 584 354,77	13 939 416,51

Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot

Tytär- ja omistusyhteisyrityksistä	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00

Odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä

	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
	0,00	0,00	0,00
	15 986 729,24	0,00	15 986 729,24
	0,00	-2 397 728,55	-2 397 728,55
	0,00	0,00	0,00
	537 042,04	0,00	537 042,04
	0,00	-186 626,22	-186 626,22
	16 523 771,28	-2 584 354,77	13 939 416,51
	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00
	16 523 771,28	-2 584 354,77	13 939 416,51

Pankki

Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoön kirjattavista rahoitusvaroista sekä taseen ulkopuolisista eristä

Saamisista luottolaitoksilta	0,00	0,00	0,00
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	15 986 729,24	0,00	15 986 729,24
Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista	0,00	-2 397 728,55	-2 397 728,55
Muista			0,00
Lopulliset luottotappiot	536 917,04		536 917,04
Palautukset poistetuista saamisista		-186 626,22	-186 626,22
Yhteensä	16 523 646,28	-2 584 354,77	13 939 291,51

Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot

Tytär- omistusyhteisyrityksistä	0,00	0,00	0,00
Muista	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00

Odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä

	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
	0,00	0,00	0,00
	15 986 729,24	0,00	15 986 729,24
	0,00	-2 397 728,55	-2 397 728,55
			0,00
	536 917,04		536 917,04
		-186 626,22	-186 626,22
	16 523 646,28	-2 584 354,77	13 939 291,51
	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00
	16 523 646,28	-2 584 354,77	13 939 291,51

HELSINGIN SEUDUN OP

14. Saamiset luottolaitoksilta

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Vaadittaessa maksettavat				
Talletukset	50 305 898,31	50 931 704,06	50 305 898,31	50 931 704,06
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	50 305 898,31	50 931 704,06	50 305 898,31	50 931 704,06
Muut kuin vaadittaessa maksettavat				
Keskuspankeilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Luottolaitoksilta				
Talletukset	2 052 930 166,10	1 247 421 478,90	2 052 930 166,10	1 247 421 478,90
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2 052 930 166,10	1 247 421 478,90	2 052 930 166,10	1 247 421 478,90
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	2 103 236 064,41	1 298 353 182,96	2 103 236 064,41	1 298 353 182,96
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00	0,00	0,00	

15. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä**Konserni****Luotonanto ja takaussaamiset sektoreittain**

Yritykset	2 285 601 840,23	22 635 423,38	2 128 942 731,07	0,00
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	11 984 711,71	42 055,95	21 253 845,87	0,00
Julkisyhteisöt	-3 347,66	3 347,66	0,00	0,00
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	78 281 315,39	1 050 568,81	90 106 590,36	0,00
Kotitaloudet	5 553 071 971,61	2 054 190,01	4 856 615 110,32	0,00
Ulkomaat	3 062 353,28	74 758,04	2 245 058,35	0,00
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	0,00	0,00	-2 895 723,82	0,00
Yhteensä	7 931 998 844,56	25 860 343,85	7 096 267 612,15	0,00
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00		0,00	

	31.12.2018	Tappioita koskeva vähennyserä 31.12.2018	31.12.2017	
	2 285 601 840,23	22 635 423,38	2 128 942 731,07	0,00
	11 984 711,71	42 055,95	21 253 845,87	0,00
	-3 347,66	3 347,66	0,00	0,00
	78 281 315,39	1 050 568,81	90 106 590,36	0,00
	5 553 071 971,61	2 054 190,01	4 856 615 110,32	0,00
	3 062 353,28	74 758,04	2 245 058,35	0,00
	0,00	0,00	-2 895 723,82	0,00
Yhteensä	7 931 998 844,56	25 860 343,85	7 096 267 612,15	0,00
	0,00		0,00	

Pankki**Luotonanto ja takaussaamiset sektoreittain**

Yritykset ja asuntoyhteisöt	2 285 601 840,23	22 635 423,38	2 128 942 731,07	
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	11 984 711,71	42 055,95	21 253 845,87	
Julkisyhteisöt	-3 347,66	3 347,66	0,00	
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	78 281 315,39	1 050 568,81	90 106 590,36	
Kotitaloudet	5 553 071 971,61	2 054 190,01	4 856 615 110,32	
Ulkomaat	3 062 353,28	74 758,04	2 245 058,35	
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset			-2 895 723,82	
Yhteensä	7 931 998 844,56	25 860 343,85	7 096 267 612,15	0,00
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	0,00			

	31.12.2018	Tappioita koskeva vähennyserä 31.12.2018	31.12.2017	
	2 285 601 840,23	22 635 423,38	2 128 942 731,07	
	11 984 711,71	42 055,95	21 253 845,87	
	-3 347,66	3 347,66	0,00	
	78 281 315,39	1 050 568,81	90 106 590,36	
	5 553 071 971,61	2 054 190,01	4 856 615 110,32	
	3 062 353,28	74 758,04	2 245 058,35	
			-2 895 723,82	
Yhteensä	7 931 998 844,56	25 860 343,85	7 096 267 612,15	0,00
	0,00			

Luottojen ja takaussaamisten arvonalentumiset

Arvonalentumiset tilikauden alussa	11 061 130,72	11 061 130,72
+ Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumiset	1 595 762,18	1 595 762,18
+/- Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	185 954,88	185 954,88
- Tilikaudella peruutetut saamiskohtaiset arvonalentumiset	-804 601,79	-804 601,79
- Tilikaudella kirjatut tot.arvonalentumistappiot, joista on aikaisemmin tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-2 129 873,97	-2 129 873,97
Arvonalentumiset tilikauden lopussa	9 908 372,02	9 908 372,02

Konserni**31.12.2017**

	11 061 130,72
	1 595 762,18
	185 954,88
	-804 601,79
	-2 129 873,97
	9 908 372,02

Pankki**31.12.2017**

	11 061 130,72
	1 595 762,18
	185 954,88
	-804 601,79
	-2 129 873,97
	9 908 372,02

16. Leasingkohteet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Ennakkomaksut	0,00	0,00	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	0,00	0,00	0,00	0,00
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu omaisuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

17. Saamistodistukset

Konserni

Saamistodistukset vaadetyypeittäin 31.12.2018

	31.12.2018		31.12.2017	
	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Saamistodistukset yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muilta	70 691,60	0,00	70 691,60	0,00
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	70 691,60	0,00	70 691,60	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	70 691,60	0,00	70 691,60	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	70 691,60	0,00	70 691,60	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut joukkovelkakirjat	70 691,60	0,00	70 691,60	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tai myöhemmin käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	70 691,60	0,00	70 691,60	73 062,50

Saamistodistukset vaadetyypeittäin 31.12.2018

31.12.2018

31.12.2017

Pankki

Julkisyhteisöiltä

Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat

Valtion joukkovelkakirjalainat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Valtion joukkovelkakirjalaiat

Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat

Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät

Valtion joukkovelkakirjalainat

Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat

Muilta

Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat

Pankkien sijoitustodistukset

Pankkien joukkovelkakirjat

Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat

Muut joukkovelkakirjat

Muut

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

Pankkien joukkovelkakirjat

Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat

Muut joukkovelkakirjat

Muut

Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät

Pankkien joukkovelkakirjat

Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat

Muut joukkovelkakirjat

Muut

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tai myöhemmin käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat

Pankkien joukkovelkakirjat

Muut

Yhteensä

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	Saamistodis- tukset yhteensä
Julkisyhteisöiltä	0,00	0,00	0,00	0,00
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalaiat	0,00	0,00	0,00	
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	
Muiden julkisyhteisöjen joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muilta	70 691,60	0,00	70 691,60	0,00
Jaksotettuun hankintamenoön arvostettavat	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	
Muut joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muut	0,00	0,00	0,00	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	70 691,60	0,00	70 691,60	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	
Muut joukkovelkakirjat	70 691,60	0,00	70 691,60	
Muut	0,00	0,00	0,00	
Josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	70 691,60	0,00	70 691,60	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muiden rahoitus- ja vakuutuslaitosten joukkovelat	0,00	0,00	0,00	
Muut joukkovelkakirjat	70 691,60	0,00	70 691,60	
Muut	0,00	0,00	0,00	
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tai myöhemmin käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	0,00
Pankkien joukkovelkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Muut	0,00	0,00	0,00	
Yhteensä	70 691,60	0,00	70 691,60	73 062,50

18. Tappioita koskeva vähennyserä

Konzerni

Tappioita koskeva vähennyserä 1.1.2018

Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2

Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3

Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1

Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3

Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2

Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1

Alkuperäisestä hankinnasta ja myöntämisestä johtuvat lisäykset.

Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset

Riskiparametreissä tapahtuneet muutokset

Arviointimodiikin päivityksestä johtuvat muutokset

Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennykset

Muut oikaisut

Nettotulosvaikutus yhteensä

Tappioita koskeva vähennyserä 31.12.2018

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset sitomukset			
Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
12 kk	Koko voimassaoloaika	Koko voimassaoloaika	
3 087 913,57	1 817 643,10	7 644 513,02	12 550 069,69
-52 417,87	1 154 820,30	0,00	1 102 402,43
-17 427,94	0,00	15 454 871,98	15 437 444,04
47 801,49	-705 273,10	0,00	-657 471,61
0,00	-23 618,89	220 865,14	197 246,25
0,00	82 778,34	-447 370,65	-364 592,31
15 192,37	0,00	-476 693,18	-461 500,81
490 198,49	178 788,18	91 553,27	760 539,94
-2 631 595,31	-452 967,60	-382 576,12	-3 467 139,03
-51 635,97	83 131,59	1 234 586,52	1 266 082,14
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	-224 010,35	-224 010,35
0,00	0,00	0,00	0,00
-2 199 884,74	317 658,82	15 471 226,61	13 589 000,69
888 028,83	2 135 301,92	23 115 739,63	26 139 070,38

Pankki

Tappiota koskeva vähennyserä 1.1.2018

Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 2	-52 417,87	1 154 820,30		1 102 402,43
Siirrot vaiheesta 1 vaiheeseen 3	-17 427,94		15 454 871,98	15 437 444,04
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 1	47 801,49	-705 273,10		-657 471,61
Siirrot vaiheesta 2 vaiheeseen 3		-23 618,89	220 865,14	197 246,25
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 2		82 778,34	-447 370,65	-364 592,31
Siirrot vaiheesta 3 vaiheeseen 1	15 192,37		-476 693,18	-461 500,81
Alkuperäisestä hankinnasta ja myöntämisestä johtuvat lisäykset.	490 198,49	178 788,18	91 553,27	760 539,94
Taseesta pois kirjaamisesta johtuvat vähennykset	-2 631 595,31	-452 967,60	-382 576,12	-3 467 139,03
Riskiparametreissä tapahtuneet muutokset	-51 635,97	83 131,59	1 234 586,52	1 266 082,14
Arviointimethodiikan päivityksestä johtuvat muutokset	0,00	0,00	0,00	0,00
Lopulliseksi luottotappioksi kirjaamisesta johtuvat vähennykset	0,00	0,00	-224 010,35	-224 010,35
Muut oikaisut	0,00	0,00	0,00	0,00
Nettotulosvaikutus yhteensä	-2 199 884,74	317 658,82	15 471 226,61	13 589 000,69
Tappiota koskeva vähennyserä 31.12.2018	888 028,83	2 135 301,92	23 115 739,63	26 139 070,38

Saamiset asiakkailta ja taseen ulkopuoliset sitomukset			
Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Yhteensä
12 kk	Koko voimassaoloaika	Koko voimassaoloaika	
3 087 913,57	1 817 643,10	7 644 513,02	12 550 069,69
-52 417,87	1 154 820,30		1 102 402,43
-17 427,94		15 454 871,98	15 437 444,04
47 801,49	-705 273,10		-657 471,61
	-23 618,89	220 865,14	197 246,25
	82 778,34	-447 370,65	-364 592,31
15 192,37		-476 693,18	-461 500,81
490 198,49	178 788,18	91 553,27	760 539,94
-2 631 595,31	-452 967,60	-382 576,12	-3 467 139,03
-51 635,97	83 131,59	1 234 586,52	1 266 082,14
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	-224 010,35	-224 010,35
0,00	0,00	0,00	0,00
-2 199 884,74	317 658,82	15 471 226,61	13 589 000,69
888 028,83	2 135 301,92	23 115 739,63	26 139 070,38

19. Osakkeet ja osuudet

31.12.2018

Konserni

Osakkeet ja osuudet

Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat	0,00	1 902 956,00	1 902 956,00	0,00
josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	0,00	1 902 956,00	1 902 956,00	0,00
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirj.	0,00	40 000,00	40 000,00	0,00
Omistusyhteyseriytysohakkeet		0,00	0,00	0,00
Tytäryritysohakkeet		2 524,67	2 524,67	0,00
Yhteensä	0,00	1 945 480,67	1 945 480,67	0,00

Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luottolaitoksissa
0,00	1 902 956,00	1 902 956,00	0,00
0,00	1 902 956,00	1 902 956,00	0,00
0,00	40 000,00	40 000,00	0,00
	0,00	0,00	0,00
	2 524,67	2 524,67	0,00
0,00	1 945 480,67	1 945 480,67	0,00

Pankki

Osakkeet ja osuudet

Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat	0,00	1 902 956,00	1 902 956,00	0,00
josta kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	0,00	1 902 956,00	1 902 956,00	0,00
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirj.	0,00	40 000,00	40 000,00	0,00
Omistusyhteyseriytysohakkeet	0,00	0,00	0,00	0,00
Tytäryritysohakkeet	0,00	1 980 686,56	1 980 686,56	0,00
Yhteensä	0,00	3 923 642,56	3 923 642,56	0,00

Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luottolaitoksissa
0,00	1 902 956,00	1 902 956,00	0,00
0,00	1 902 956,00	1 902 956,00	0,00
0,00	40 000,00	40 000,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	1 980 686,56	1 980 686,56	0,00
0,00	3 923 642,56	3 923 642,56	0,00

20. Johdannaissopimukset

Konserni

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2018

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	1 030 565 477,20	3 696 468,90	9 859 972,65
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	10 000 000,00	60 571,33	0,00
Ostetut	10 000 000,00	60 571,33	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	1 020 565 477,20	3 635 897,57	9 859 972,65
josta rahavirran suojaus	250 000 000,00	3 635 897,57	0,00
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 696 468,90	9 859 972,65

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				Yhteensä
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	
Korkojohdannaiset	848 528 275,34	81 291 759,75	100 698 242,11	47 200,00	1 030 565 477,20
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	10 000 000,00	0,00	0,00	0,00	10 000 000,00
Ostetut	10 000 000,00	0,00	0,00	0,00	10 000 000,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	838 528 275,34	81 291 759,75	100 698 242,11	47 200,00	1 020 565 477,20
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

HELSINGIN SEUDUN OP

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2018

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	94 764 956,70	0,00	4 948 289,76
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	94 764 956,70	0,00	4 948 289,76
Ostetut	94 764 956,70	0,00	4 948 289,76
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	4 948 289,76

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	2 235 466,24	54 541 028,33	37 988 462,13	0,00	94 764 956,70
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	2 235 466,24	54 541 028,33	37 988 462,13	0,00	94 764 956,70
Ostetut	2 235 466,24	54 541 028,33	37 988 462,13	0,00	94 764 956,70
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

HELSINGIN SEUDUN OP

Pankki

Suojamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2018

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	1 030 565 477,20	3 696 468,90	9 859 972,65
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	10 000 000,00	60 571,33	0,00
Ostetut	10 000 000,00	60 571,33	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	1 020 565 477,20	3 635 897,57	9 859 972,65
josta rahavirran suojaus	250 000 000,00	3 635 897,57	0,00
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		3 696 468,90	9 859 972,65

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	848 528 275,34	81 291 759,75	100 698 242,11	47 200,00	1 030 565 477,20
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	10 000 000,00	0,00	0,00	0,00	10 000 000,00
Ostetut	10 000 000,00	0,00	0,00	0,00	10 000 000,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	838 528 275,34	81 291 759,75	100 698 242,11	47 200,00	1 020 565 477,20
Muut swap sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

HELSINGIN SEUDUN OP

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2018

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	94 764 956,70	0,00	4 948 289,76
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	94 764 956,70	0,00	4 948 289,76
Ostetut	94 764 956,70	0,00	4 948 289,76
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	4 948 289,76

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	2 235 466,24	54 541 028,33	37 988 462,13	0,00	94 764 956,70
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	2 235 466,24	54 541 028,33	37 988 462,13	0,00	94 764 956,70
Ostetut	2 235 466,24	54 541 028,33	37 988 462,13	0,00	94 764 956,70
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

HELSINGIN SEUDUN OP

Konserni

Suojamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2017

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	759 801 905,06	6 210 541,64	3 222 066,06
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	20 000 000,00	281 997,24	0,00
Ostetut	20 000 000,00	281 997,24	0,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	739 801 905,06	5 928 544,40	3 222 066,06
josta rahavirran suojaus	280 000 000,00	5 928 544,40	677 006,20
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		6 210 541,64	3 222 066,06

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksuaika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	488 838 165,38	169 051 587,66	101 862 552,02	49 600,00	759 801 905,06
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00	20 000 000,00
Ostetut	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00	20 000 000,00
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset	478 838 165,38	159 051 587,66	101 862 552,02	49 600,00	739 801 905,06
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

HELSINGIN SEUDUN OP

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 31.12.2017

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	101 300 069,94	0,00	5 517 095,16
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	101 300 069,94	0,00	5 517 095,16
Ostetut	101 300 069,94	0,00	5 517 095,16
Asetetut	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	5 517 095,16

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	2 645 325,89	53 535 160,91	45 119 583,14	0,00	101 300 069,94
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	2 645 325,89	53 535 160,91	45 119 583,14	0,00	101 300 069,94
Ostetut	2 645 325,89	53 535 160,91	45 119 583,14	0,00	101 300 069,94
Asetetut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

HELSINGIN SEUDUN OP

Pankki

Suojamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 31.12.2017

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	759 801 905,06	6 210 541,64	3 222 066,06
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	20 000 000,00	281 997,24	0,00
Ostetut	20 000 000,00	281 997,24	0,00
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset	739 801 905,06	5 928 544,40	3 222 066,06
josta rahavirran suojaus	280 000 000,00	5 928 544,40	677 006,20
Muut swap -sopimukset	0,00	0,00	0,00
Valuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		6 210 541,64	3 222 066,06

HELSINGIN SEUDUN OP

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	488 838 165,38	169 051 587,66	101 862 552,02	49 600,00	759 801 905,06
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00	20 000 000,00
Ostetut	10 000 000,00	10 000 000,00	0,00	0,00	20 000 000,00
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset	478 838 165,38	159 051 587,66	101 862 552,02	49 600,00	739 801 905,06
Muut swap sopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Ei suojaamistarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset 31.12.2017

	Nimellisarvot	Käyvät arvot	
		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	101 300 069,94	0,00	5 517 095,16
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	101 300 069,94	0,00	5 517 095,16
Ostetut	101 300 069,94	0,00	5 517 095,16
Asetetut			
Koronvaihtosopimukset			
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00
Terminisopimukset			
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00
Ostetut			
Asetetut			
Johdannaiset yhteensä		0,00	5 517 095,16

HELSINGIN SEUDUN OP

	Nimellisarvot, jäljellä oleva juoksu-aika				
	alle 1 vuosi	1 - 5 vuotta	5 - 15 vuotta	yli 15 vuotta	Yhteensä
Korkojohdannaiset	2 645 325,89	53 535 160,91	45 119 583,14	0,00	101 300 069,94
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	2 645 325,89	53 535 160,91	45 119 583,14	0,00	101 300 069,94
Ostetut	2 645 325,89	53 535 160,91	45 119 583,14	0,00	101 300 069,94
Asetetut					0,00
Koronvaihtosopimukset					0,00
Valuuttajohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset					0,00
Osakejohdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00
Muut johdannaiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Termiinisopimukset					0,00
Optiosopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Ostetut					0,00
Asetetut					0,00

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä.

Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Kaikissa johdannaissopimuksissa vastapuolena on OP-Yrityspankki Oyj.

21. Aineettomat hyödykkeet

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
ICT- menot	166 566,00	253 470,00	166 566,00	253 470,00
Muut kehittämismenot	0,00	0,00	0,00	0,00
Liikearvo	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut aineettomat hyödykkeet	1 362 785,99	1 601 911,99	1 362 785,99	1 601 911,99
Yhteensä	1 529 351,99	1 855 381,99	1 529 351,99	1 855 381,99

Osakkuusyrittäjästä johtuvaa konserniliikearvoa ja konsernireserviä ei ole kirjattu taseeseen.

22. Kiinteistöt

31.12.2018

Konserni

Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
0,00	187 200,00	187 200,00
0,00	0,00	0,00
15 672 113,49	1 471 982,24	1 711 438,00
15 672 113,49	1 659 182,24	1 898 638,00

Pankki

Kiinteistöomistukset

Maa- ja vesialueet

Rakennukset

Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Yhteensä

Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
0,00	187 200,00	187 200,00
0,00	0,00	0,00
18 833 240,49	1 471 982,24	1 711 438,00
18 833 240,49	1 659 182,24	1 898 638,00

Sijoituskiinteistöjen käypä arvo perustuu niiden markkina-arvoon. Merkittävässä kohteissa käyvän arvon perusteena on käytetty riippumattoman asiantuntijan antamaa arviota. Muiden kohteiden arvot perustuvat joko johdon omiin arvioihin tai tuottoarvomenetelmään, jona käytetään suoran pääomituksen arviointimenetelmää perustuen kohteen nettotuottoon ja markkinatuottovaatimuksiin huomioiden kohteen sijainti, kunto ja käyttötarkoitus. Liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo on määritetty pääasiassa tuottoarvomenetelmällä. Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo on määritetty pääasiassa kauppahintamenetelmällä.

23. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

Konserni

Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
34 664 206,18	517 151,06	26 327 410,26	5 361 099,82
32 296,37	5 000,00	1 440 898,16	94 615,43
0,00	0,00	0,00	-48 671,20
0,00	2 819 609,38	-2 819 609,38	0,00
-358 326,37	-103,00	-496 855,00	-893 757,43
0,00	0,00	-5 031 564,26	0,00
0,00	-308,00	308,00	0,00
-32 808 824,19	0,00	-2 740 242,67	-2 195 363,16
0,00	-1 682 167,20	-1 008 231,62	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
1 529 351,99	1 659 182,24	15 672 113,49	2 317 923,46

Pankki

Hankintameno tilikauden alussa

+ lisäykset tilikautena

- vähennykset tilikautena

+/- siirrot erien välillä

- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot

-/+ tilikauden arvonalennukset ja niiden peruutukset

+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset tilikauden alussa

- kertyneet poistot tilikauden alussa

- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa

+ kertyneet arvonorotukset tilikauden alussa

+/- tilikauden arvonorotukset ja niiden peruutukset

= Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa

Aineettomat hyödykkeet	Sijoitus-kiinteistöt	Omassa käytössä olevat kiinteistöt	Muut aineelliset hyödykkeet
34 664 206,18	517 151,06	28 323 785,90	4 910 395,84
32 296,37	5 000,00	1 440 898,16	94 615,43
0,00	0,00	0,00	-48 671,20
0,00	2 819 609,38	-2 819 609,38	0,00
-358 326,37	-103,00	-496 855,00	-827 223,43
0,00	0,00	-5 031 564,26	0,00
0,00	-308,00	308,00	0,00
-32 808 824,19	0,00	-2 740 242,67	-1 873 976,51
0,00	-1 682 167,20	-1 008 231,62	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	1 164 751,36	0,00
1 529 351,99	1 659 182,24	18 833 240,49	2 255 140,13

HELSINGIN SEUDUN OP

24. Muut varat

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Arvopapereiden myyntisaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00
Maksujenvälityssaamiset	120 914,72	24 937 722,05	120 914,72	24 937 722,05
Muut	6 120 199,70	5 738 577,34	6 036 033,81	5 682 718,35
Yhteensä	6 241 114,42	30 676 299,39	6 156 948,53	30 620 440,40

25. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Korot				
Korkosaamiset	11 590 217,69	11 167 860,23	11 590 217,69	11 165 980,06
Maksetut korkoennakot	0,00	0,00	0,00	1 880,17
Yhteensä	11 590 217,69	11 167 860,23	11 590 217,69	11 167 860,23
Muut				
Muut maksetut ennakkomaksut	164 333,59	1 272 631,96	164 333,59	1 272 631,96
Muut siirtosaamiset	373 503,33	5 556 758,31	372 764,65	5 556 887,70
Yhteensä	537 836,92	6 829 390,27	537 098,24	6 829 519,66
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot yhteensä	12 128 054,61	17 997 250,50	12 127 315,93	17 997 379,89

26. Laskennalliset verosaamiset ja -velat

31.12.2018

Konserni**Jaksotuseroista**

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat

Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat

Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat

Laskennalliset verosaamiset

Laskennalliset verovelat

Netto

3 275 260,08
3 275 260,08

Muista väliaikaisista eroista

Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat

Konserniyritysten omiin taseisiin perustuvat

Laskennalliset verosaamiset

Laskennalliset verovelat

Netto

0,00
0,00

Yhteensä

Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat
	7 943 475,60
3 275 260,08	0,00
0,00	0,00
3 275 260,08	7 943 475,60

Konsernituloslaskelmaan merkitty laskennallisen verovelan muutos muodostuu seuraavista eristä:

Tilinpäätössiirtoihin perustuvat

Yhdistelytoimenpiteisiin perustuvat

Konserniyritysten omiin tuloslaskelmiin perustuvat

Yhteensä

5 010 456,20
0,00
-231 005,98
4 779 450,22

Konsernitaseessa kertynyt poistoero ja verotusperusteiset varaukset on jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Omaan pääomaan siirretty osuus on euroa.

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat omaan pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista eristä eli käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten arvostustuloksiin. Lisäksi muissa väliaikaisissa eroissa esitetään IFRS 9- siirtymästä 1.1.2018 aiheutuneet väliaikaiset erot.

HELSINGIN SEUDUN OP

Arvonkorotukset 31.12.2018

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

0,00

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

0,00

Pankki

Jaksotuseroista

Muista väliaikaisista eroista

Yhteensä

	Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat	Netto
Jaksotuseroista	3 275 260,08	0,00	3 275 260,08
Muista väliaikaisista eroista	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	3 275 260,08	0,00	3 275 260,08

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä 0,00 euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat perustuvat omaan pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista eristä eli käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen ja rahavirtaa suojaavien johdannaisten arvostustuloksiin. Lisäksi muissa väliaikaisissa eroissa esitetään IFRS 9- siirtymästä 1.1.2018 aiheutuneet väliaikaiset erot.

Arvonkorotukset 31.12.2018

Taseeseen sisältyy kiinteistöistä tehtyjä arvonkorotuksia

1 164 751,36

Arvonkorotukset eivät ole veronalaisia. Jos arvonkorotuksen kohteet myytäisiin, arvonkorotukset realisoituisivat myyntivoitoksi, josta tuloveron määrä olisi

232 950,27

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

Verotusperusteiset varaukset

Yhteensä

	Tasearvo	Lask. verovelka	Netto
Poistoero	0,00	0,00	0,00
Verotusperusteiset varaukset	39 700 000,00	7 940 000,00	31 760 000,00
Yhteensä	39 700 000,00	7 940 000,00	31 760 000,00

Poistoero ja verotusperusteiset varaukset on merkitty taseeseen laskennallisella verolla vähentämättömään määrään. Omien varojen laskelmassa poistoero ja veroperusteiset varaukset laskennallisella verolla vähennettynä on rinnastettu ensisijaisiin omiin varoihin.

27. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat**Konserni**

	Kirjanpitoarvo 31.12.2018	Nimellisarvo 31.12.2018	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Nimellisarvo 31.12.2017
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

Pankki

	Kirjanpitoarvo 31.12.2018	Nimellisarvo 31.12.2018	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Nimellisarvo 31.12.2017
Sijoitustodistukset	0,00	0,00	0,00	
Joukkovelkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	
Muut	0,00	0,00	0,00	
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00

28. Muut velat

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Arvopapereiden ostovelat	0,00	0,00	0,00	0,00
Maksujenvälitysvelat	1 147 228,42	4 111 538,04	1 147 228,42	4 111 538,04
Muut	5 654 635,01	4 838 668,58	5 480 237,89	4 669 564,92
Yhteensä	6 801 863,43	8 950 206,62	6 627 466,31	8 781 102,96

29. Pakolliset varaukset

31.12.2018

Konserni

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					716 759,00	716 759,00
+ varausten lisäys					278 726,53	278 726,53
- käytetyt varaukset					0,00	0,00
- peruutukset					140 565,00	140 565,00
Varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	854 920,53	854 920,53

Pankki

	Eläkevaraukset	Verovaraukset	Takausvastuut	Vuokravastuut	Muut	Yhteensä
Varaukset 1.1.					716 759,00	716 759,00
+ varausten lisäys					278 726,53	278 726,53
- käytetyt varaukset						0,00
- peruutukset					140 565,00	140 565,00
Varaukset 31.12.	0,00	0,00	0,00	0,00	854 920,53	854 920,53

30. Siirtovelat ja saadut ennakot**Korot**

	Konserni		Pankki	
	31.12.2018	31.12.2017	31.12.2018	31.12.2017
Korkovelat	11 124 873,38	11 473 336,07	11 124 873,38	11 473 336,07
Saadut korkoennakot	58 966,13	30 137,83	58 966,13	30 137,83
Yhteensä	11 183 839,51	11 503 473,90	11 183 839,51	11 503 473,90

Muut

Muut saadut ennakkomaksut	1 731,20	0,00	1 731,20	0,00
Muut siirtovelat	25 452 713,95	28 852 151,47	25 099 704,10	29 632 364,60
Yhteensä	25 454 445,15	28 852 151,47	25 101 435,30	29 632 364,60
Siirtovelat ja saadut ennakot yhteensä	36 638 284,66	40 355 625,37	36 285 274,81	41 135 838,50

31. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**Konserni****Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat
Muut
Yhteensä

31.12.2018

	0,00
	59 611 769,52
	59 611 769,52

Velkojen käsittelystä vakavaraisuuslaskennassa kerrotaan OP Yhteenliittymän vakavaraisuusraportin 2018 liitetiedossa 1. Pääomainstrumenttien keskeiset ominaisuudet

Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä**31.12.2018**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
Tuottodebenttuuri 1/2014	10 855 687,13	10 857 000,00	EUR	3,25	14.5.2024
Tuottodebenttuuri 2/2014	11 096 565,38	11 098 000,00	EUR	3,25	18.6.2024
Tuottodebenttuuri 3/2014	6 312 246,22	6 313 000,00	EUR	3,25	22.8.2024
Tuottodebenttuuri 4/2014	11 276 982,03	11 278 000,00	EUR	3,25	10.10.2024
Tuottodebenttuuri 5/2014	11 847 311,93	11 848 000,00	EUR	3,25	14.11.2024
Tuottodebenttuuri 6/2014	8 222 976,83	8 223 000,00	EUR	3,25	29.12.2024
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennenaikaista takaisinmaksua.

Pankki**Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla**

Pääomalainat
Muut
Yhteensä

31.12.2018

	0,00
	59 611 769,52
	59 611 769,52

Velkojen käsittelystä vakavaraisuuslaskennassa kerrotaan OP Yhteenliittymän vakavaraisuusraportin 2018 liitetiedossa 1. Pääomainstrumenttien keskeiset ominaisuudet

Yksittäiset velat, jotka ylittävät 10 prosenttia huonommalla etuoikeudella olevien velkojen yhteismäärästä**31.12.2018**

Velka	Kirjanpitoarvo	Nimellisarvo	Valuutta	Korko %	Lainan eräpäivä
Tuottodebenttuuri 1/2014	10 855 687,13	10 857 000,00	EUR	3,25	14.5.2024
Tuottodebenttuuri 2/2014	11 096 565,38	11 098 000,00	EUR	3,25	18.6.2024
Tuottodebenttuuri 3/2014	6 312 246,22	6 313 000,00	EUR	3,25	22.8.2024
Tuottodebenttuuri 4/2014	11 276 982,03	11 278 000,00	EUR	3,25	10.10.2024
Tuottodebenttuuri 5/2014	11 847 311,93	11 848 000,00	EUR	3,25	14.11.2024
Tuottodebenttuuri 6/2014	8 222 976,83	8 223 000,00	EUR	3,25	29.12.2024
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	
	0,00	0,00		0,00	

Liikkeeseenlaskijalla on oikeus lainan takaisinostoon vain Finanssivalvonnan luvalla. Velkojilla ei ole oikeutta vaatia ennenaikaista takaisinmaksua.

32. Oma pääoma**Konserni****Oma pääoma ja vähemmistön osuus yhteensä**

	Oma pääoma 31.12.2017	IFRS 9 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
	679 307 270,87		108 112 253,81	-28 042 257,31	0,00	757 123 622,58
Osuuspääoma	593 565 571,89		84 731 468,18	-8 548 402,00	0,00	669 748 638,07
Jäsenosuudet	18 882 638,36		1 627 168,18	-93 002,00	-115 000,00	20 301 804,54
Tuotto-osuudet	574 682 933,53		83 104 300,00	-8 455 400,00	115 000,00	649 446 833,53
Ylikurssirahasto	0,00		0,00	0,00		0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00		0,00	0,00		0,00
Muut sidotut rahastot	4 426 826,84		367 412,94	-1 837 064,67	0,00	2 957 175,11
Vararahasto	0,00		0,00	0,00		0,00
Käyvän arvon rahasto	4 426 826,84	0,00	367 412,94	-1 837 064,67		2 957 175,11
Sääntöjen muk. rahastot	0,00					0,00
Muut rahastot	0,00					0,00
Vapaat rahastot	0,00					0,00
Edellisten tilikausien voitto tai tap.	81 314 872,14	-2 253 644,79		-17 656 790,64		61 404 436,71
Tilikauden voitto tai tappio			23 013 372,69	0,00		23 013 372,69
Vähemmistön osuus pääomasta	0,00					0,00

Käyvän arvon rahaston muutokset

	31.12.2017	IFRS 9 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päätyessä
Saamistodistukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	4 426 826,84	0,00	367 412,94	1 837 064,67	-1,88	2 957 175,11
Rahavirran suojaus	5 533 533,57	0,00	0,00	1 837 064,67	-1,88	3 696 468,90
lask. verot	-1 106 706,73	0,00	367 412,94	0,00		-739 293,79
Yhteensä	4 426 826,84	0,00	367 412,94	1 837 064,67	-1,88	2 957 175,11

Pankki

	Oma pääoma 31.12.2017	IFRS 9 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma yhteensä	629 017 627,90		129 139 980,94	-27 040 423,81	0,00	728 863 540,24
Osuuspääoma	593 565 571,89		84 731 468,18	-8 548 402,00	0,00	669 748 638,07
Jäsenosuudet	18 882 638,36		1 627 168,18	-93 002,00	-115 000,00	20 301 804,54
Tuotto-osuudet	574 682 933,53		83 104 300,00	-8 455 400,00	115 000,00	649 446 833,53
Ylikurssirahasto	0,00					0,00
Arvonkorotusrahasto	0,00		1 164 751,36			1 164 751,36
Muut sidotut rahastot	4 426 826,84		367 412,94	-1 837 064,67	0,00	2 957 175,11
Vararahasto	0,00					0,00
Käyvän arvon rahasto	4 426 826,84	0,00	367 412,94	-1 837 064,67		2 957 175,11
Sääntöjen muk. rahastot	0,00					0,00
Muut rahastot	0,00					0,00
Vapaat rahastot	0,00					0,00
Edellisten tilikausien voitto tai tap.	31 025 229,17	-2 253 644,79		-16 654 957,14		12 116 627,24
Tilikauden voitto tai tappio			42 876 348,46	0,00		42 876 348,46

Käyvän arvon rahaston muutokset

	31.12.2017	IFRS 9 1.1.2018	Lisäykset	Vähennykset	Tuloslaskelmaan siirretty	Tilikauden päättyessä
Saamistodistukset	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	4 426 826,84		367 412,94	1 837 064,67	-1,88	2 957 175,11
Rahavirran suojaus	5 533 533,57		0,00	1 837 064,67	-1,88	3 696 468,90
laskennalliset verot	-1 106 706,73		367 412,94	0,00		-739 293,79
Yhteensä	4 426 826,84	0,00	367 412,94	1 837 064,67	-1,88	2 957 175,11

33. Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät

Oma pääoma 31.12.2018

Sidottu oma pääoma

Vapaa oma pääoma

Oma pääoma yhteensä

Konserni	Pankki
672 705 813,18	673 870 564,54
84 417 809,40	54 992 975,70
757 123 622,58	728 863 540,24

Voitonjakokelpoiset varat 31.12.2018

Vapaa oma pääoma

- aktivoidut kehittämismenot

- muut jakokelvottomat erät

Voitonjakokelpoiset varat

Konserni	Pankki
84 417 809,40	54 992 975,70
166 566,00	166 566,00
31 773 902,40	0,00
52 477 341,00	54 826 409,70

34. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2018

Konserni

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	108 236 064,41	0,00	300 000 000,00	1 695 000 000,00	0,00
	166 748 507,31	490 799 207,79	2 057 235 383,81	1 932 465 140,60	3 284 750 605,05
	0,00	70 691,60	0,00	0,00	0,00
	567 952 873,20	500 000 000,00	1 200 000 000,00	972 980 000,00	0,00
	5 868 371 584,48	2 936 280,25	2 962 469,69	0,00	91 384 298,67
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	59 611 769,52	0,00

Johdannaissopimusten maturiteettijakaumat esitetään liitetiedossa 20. Johdannaissopimukset

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteettiin luokkaan "alle 3 kk".

Pankki

Jäljellä oleva juoksuaika

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

Saamiset luottolaitoksilta

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Saamistodistukset

Velat luottolaitoksille

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

Velat, joilla huonompi etuoikeus

	alle 3 kk	3 - 12 kk	1 - 5 vuotta	5 - 10 vuotta	yli 10 vuotta
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	108 236 064,41	0,00	300 000 000,00	1 695 000 000,00	0,00
	166 748 507,31	490 799 207,79	2 057 235 383,81	1 932 465 140,60	3 284 750 605,05
	0,00	70 691,60	0,00	0,00	0,00
	567 952 873,20	500 000 000,00	1 200 000 000,00	972 980 000,00	0,00
	5 870 394 150,38	2 936 280,25	2 962 469,69	0,00	91 384 298,67
	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	59 611 769,52	0,00

Johdannaissopimusten maturiteettijakaumat esitetään liitetiedossa 20. Johdannaissopimukset

Muut kuin määräaikaiset talletukset sisältyvät maturiteettiin luokkaan "alle 3 kk".

HELSINGIN SEUDUN OP

35a. Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2018**Konserni**

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Konsernin saamiset osakkuusyrityksiltä ja velat osakkuusyrityksille
Saamiset luottolaitoksilta	2 052 930 195,15	50 305 869,26	2 103 236 064,41	
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 931 998 844,56	0,00	7 931 998 844,56	
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	70 691,60	0,00	70 691,60	
Johdannaissopimukset	8 644 758,66	0,00	8 644 758,66	
Muu omaisuus	46 336 711,34	82 634,45	46 419 345,79	
Velat luottolaitoksille	3 240 932 873,20	0,00	3 240 932 873,20	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 915 357 591,51	50 297 041,58	5 965 654 633,09	344 152,99
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	14 808 262,41	0,00	14 808 262,41	
Velat, joilla huonompi etuoikeus	59 611 769,52	0,00	59 611 769,52	
Muut velat	52 207 099,34	31 444,88	52 238 544,22	

Pankki

	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Josta	
				Tytäryrityksiltä	Osakkuusyrityksiltä
Saamiset luottolaitoksilta	2 052 930 195,15	50 305 869,26	2 103 236 064,41		
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 931 998 844,56	0,00	7 931 998 844,56		0,00
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset	70 691,60	0,00	70 691,60		
Johdannaissopimukset	8 644 758,66	0,00	8 644 758,66		
Muu omaisuus	51 328 312,33	82 634,45	51 410 946,78	1 980 686,56	3 171 379,74
Velat luottolaitoksille	3 240 932 873,20	0,00	3 240 932 873,20		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 917 380 157,41	50 297 041,58	5 967 677 198,99	2 022 565,90	344 152,99
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00		
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	14 808 262,41	0,00	14 808 262,41		
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	59 611 769,52	0,00	59 611 769,52		
Muut velat	43 736 216,77	31 444,88	43 767 661,65		

35b. Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypien arvojen hierarkia 31.12.2018

	Konserni		Pankki	
	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Rahoitusvarat				
Käteiset varat	1 650 864,83	1 650 864,83	1 650 864,83	1 650 864,83
Saamiset luottolaitoksilta	2 103 236 064,41	2 103 236 064,41	2 103 236 064,41	2 103 236 064,41
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 931 998 844,56	7 931 998 844,56	7 931 998 844,56	7 931 998 844,56
Saamistodistukset	70 691,60	70 691,60	70 691,60	70 691,60
Osakkeet ja osuudet	1 942 956,00	1 942 956,00	1 942 956,00	1 942 956,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	2 524,67	2 524,67	1 980 686,56	1 980 686,56
Johdannaissopimukset	8 644 758,66	8 644 758,66	8 644 758,66	8 644 758,66
Yhteensä	10 047 546 704,73	10 047 546 704,73	10 049 524 866,62	10 049 524 866,62
Rahoitusvelat				
Velat luottolaitoksille	3 240 932 873,20	3 240 932 873,20	3 240 932 873,20	3 240 932 873,20
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 965 654 633,09	5 965 654 633,09	5 967 677 198,99	5 967 677 198,99
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	14 808 262,41	14 808 262,41	14 808 262,41	14 808 262,41
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	59 611 769,52	59 611 769,52	59 611 769,52	59 611 769,52
Yhteensä	9 281 007 538,22	9 281 007 538,22	9 283 030 104,12	9 283 030 104,12

HELSINGIN SEUDUN OP

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit**Konserni**

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset	70 691,60	0,00	0,00	70 691,60
Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	1 942 956,00	1 942 956,00
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)	0,00	3 696 468,90	0,00	3 696 468,90
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)	0,00	14 808 262,41	0,00	14 808 262,41

Pankki

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Saamistodistukset	70 691,60			70 691,60
Osakkeet ja osuudet			1 942 956,00	1 942 956,00
Johdannaiset (positiiviset käyvät arvot)		3 696 468,90		3 696 468,90
Johdannaiset (negatiiviset käyvät arvot)		14 808 262,41		14 808 262,41

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta (Taso 3)

Avaava tase 1.1.2018	0,00
siirrot tasoon 3	0,00
siirrot tasosta 3	0,00
muu muutos	1 942 956,00
Päättävä tase 31.12.2018	1 942 956,00

Taso 1: Noteeratut markkinahinnat

Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat pörssiessä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy toimivilta markkinoilta saatavien noteerausten perusteella

Taso 2: Arvostusmenetelmät havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyväällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta, tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu suurin osa OP Yrityspankki -konsernin OTC-johdannaisista sekä yritysten, valtioiden ja rahoituslaitosten noteeratut velkapaperit, joita ei ole luokiteltu tasolle 1.

Taso 3: Arvostusmenetelmät ei havainnoitavissa olevia syöttötietoja käyttäen

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Lisäksi tasoon 3 luokitellaan velkapapereita, joille noteerauksia on markkinoilla arvostupäivänä vain vähän tai ei ollenkaan. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään sijoitukset OP Osuuskunnan jäsen- ja lisäosuuksiin. Tason 3 käypä arvo perustuu kolmannelta osapuolelta saatavaan hintatietoon.

35c.Rahoitusvarojen ja -velkojen IFRS 9- standardin mukainen luokittelu 31.12.2018

Konserni

	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	Kaupankäynti-tarkoituksessa pidettävät	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Suojaavat johdannaiset
Rahoitusvarat					
Käteiset varat	1 650 864,83	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	2 103 236 064,41	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 931 998 844,56	0,00	0,00	0,00	0,00
Kp.rah.oikeuttavat saamistod ja muut saamistodistukset	0,00	0,00	70 691,60	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	40 000,00	1 902 956,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyriksissä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet samaan kons. kuuluvissa yrityksissä.	2 524,67	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	8 644 758,66
Yhteensä	10 036 888 298,47	40 000,00	1 973 647,60	0,00	8 644 758,66
Rahoitusvelat					
Velat luottolaitoksille	3 240 932 873,20	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 965 654 633,09	0,00	0,00	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	14 808 262,41
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	59 611 769,52	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	9 266 199 275,81	0,00	0,00	0,00	14 808 262,41

Pankki

	Jaksotettu hankintameno	Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattavat	Kaupankäynti-tarkoituksessa pidettävät	On luokiteltava käypään arvoon tulosvaikutteisesti	Suojaavat johdannaiset
Rahoitusvarat					
Käteiset varat	1 650 864,83	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset luottolaitoksilta	2 103 236 064,41	0,00	0,00	0,00	0,00
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	7 931 998 844,56	0,00	0,00	0,00	0,00
Kp.rah.oikeuttavat saamistod ja muut saamistodistukset	0,00	0,00	70 691,60	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet	0,00	40 000,00	1 902 956,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyriksissä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Osakkeet ja osuudet samaan kons. kuuluvissa yrityksissä.	1 980 686,56	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	8 644 758,66
Yhteensä	10 038 866 460,36	40 000,00	1 973 647,60	0,00	8 644 758,66
Rahoitusvelat					
Velat luottolaitoksille	3 240 932 873,20	0,00	0,00	0,00	0,00
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	5 967 677 198,99	0,00	0,00	0,00	0,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Johdannaissopimukset	0,00	0,00	0,00	0,00	14 808 262,41
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	59 611 769,52	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	9 268 221 841,71	0,00	0,00	0,00	14 808 262,41

HELSINGIN SEUDUN OP

36. Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2018**Konserni****Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

	Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut omasta puolesta annetut vakuudet	0,00	0,00	0,00	0,00
Konserniyhtiön puolesta annetut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden puolesta annetut	0,00	0,00	1 380 033 960,29	1 380 033 960,29
joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle	0,00	0,00	0,00	0,00
Annetut vakuudet yhteensä	0,00	0,00	1 380 033 960,29	1 380 033 960,29

Pankki**Omien velkojen puolesta annetut vakuudet**

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Johdannaissop. ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Huonommalla etuoikeudella olevat velat
Yhteensä

	Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut omasta puolesta annetut vakuudet	0,00	0,00	0,00	0,00
Konserniyhtiön puolesta annetut	0,00	0,00	0,00	0,00
Muiden puolesta annetut	0,00	0,00	1 380 033 960,29	1 380 033 960,29
joista lähipiiriin kuuluvalla johdolle	0,00	0,00	0,00	0,00
Annetut vakuudet yhteensä	0,00	0,00	1 380 033 960,29	1 380 033 960,29

37. Eläkevastuut

31.12.2018

Konserni Pankki

Eläkesitoumuksista johtuva suora vastuu
Osuus eläkesäätiön eläkevastuun ja muiden velkojen ylikatteesta

0,00	0,00
0,00	0,00

Pankin henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassan kautta ja lisäeläketurva OP-Eläkesäätiön kautta.

Osuuspankin henkilöstön lakisääteistä työeläketurvaa hoitavan OP-Eläkekassan edustajisto päätti vuonna 2018 eläkevastuun

siirtämisestä Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarisen hoidettavaksi. Siirto toteutui vuoden 2018 lopussa.

Konserniyhtiöiden eläketurva on järjestetty eläkevakuutuksella.

38. Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut

31.12.2018

Konserni Pankki

Yhden vuoden kuluessa maksettavat
Yli vuoden kuluessa ja enintään 5 vuoden kuluessa maksettavat
Yli 5 vuoden kuluessa maksettavat
Yhteensä

2 736 810,99	2 646 350,41
6 434 020,37	6 302 242,73
463 706,87	463 706,87
9 634 538,23	9 412 300,01

Sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot

Merkittävin osa erästä koostuu pankin toimitilojen vuokravastuista. Vuokrasopimukset päättyvät v. 2019-2024.

39. Taseen ulkopuoliset sitoumukset Konserni

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2018	0,00	0,00	1 438 891 400,74	1 438 891 400,74
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annettut sitoumukset	0,00	0,00	22 652 458,14	22 652 458,14
Takaukset	0,00	0,00	22 652 458,14	22 652 458,14
Asiakkaan hyväksi annettut peruuttamattomat sitoumukset	0,00	0,00	1 416 238 942,60	1 416 238 942,60
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	1 416 238 942,60	1 416 238 942,60
josta luottolupaukset	0,00	0,00	1 416 127 825,61	1 416 127 825,61

Pankki

	Tytäryritysten puolesta	Osakkuusyri-tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteensä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2018	0,00	0,00	1 438 891 400,74	1 438 891 400,74
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annettut sitoumukset	0,00	0,00	22 652 458,14	22 652 458,14
Takaukset	0,00	0,00	22 652 458,14	22 652 458,14
Asiakkaan hyväksi annettut peruuttamattomat sitoumukset	0,00	0,00	1 416 238 942,60	1 416 238 942,60
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	1 416 238 942,60	1 416 238 942,60
josta luottolupaukset	0,00	0,00	1 416 127 825,61	1 416 127 825,61

40. Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä

31.12.2018

Pankki on velvollinen tarkistamaan vuonna 2010 ja sen jälkeen valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään alv-vähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee 10 vuoden tarkistusjakson aikana. Viimeiset tarkistusvuodet ovat 2019-2027 kiinteistöinvestoinnin valmistumisajankohdasta riippuen.

12 369,65
0,00
0,00
12 369,65

41. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri

	Konserni		Pankki	
	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana
Henkilöstön lukumäärä keskimäärin v. 2018				
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	437	-34	399	-33
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	3	1	3	1
Määräaikainen henkilöstö	88	26	88	26
Yhteensä	528	-7	490	-6

Toimielinten jäsenten palkat ja palkkiot v. 2018

Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa
josta toimitusjohtajalle ja vt. toimitusjohtajalle maksetut palkat ja palkkiot
sekä luontoisedut

	Konserni	Pankki
Palkat ja palkkiot	Palkat ja palkkiot	Palkat ja palkkiot
	187 404,00	187 404,00
	161 350,28	161 350,28
	7 675,00	7 675,00

HELSINGIN SEUDUN OP

Edustajiston kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan muille kuin keskusyhteisön nimeämille hallituksen jäsenille maksetaan palkkiota 475 euroa kuukaudessa, minkä lisäksi heille maksetaan kokouspalkkiota 500 euroa kokouksesta.

Toimitusjohtajan vanhuuseläkeikä on 63 vuotta. Eläke-etuudet määräytyvät muutoin eläkelainsäädännön ja OP:n omien eläkejärjestelmien mukaisesti. Toimitusjohtajan noudattama irtisanomisaika on 6 kuukautta. Työsuhteen päättyessä johtajasopimuksissa erikseen määritellyissä tilanteissa heille maksetaan irtisanomissajan palkan lisäksi enintään 6 kuukauden rahapalkkaa vastaava summa.

Osuuspankki liittyi OP Ryhmän henkilöstörahastoon vuonna 2005.

OP Ryhmän henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkioerä vuonna 2018 perustui seuraavien tavoitteiden saavuttamiselle: Kohtaamisten NPS (painolla 15%), bränditason NPS (painolla 5%), Digitaalinen asiointi (painolla 20%) sekä OP Ryhmän tulos ennen veroja (painolla 60%).

Henkilöstörahastoon tehtävän palkkiosirron määrä vuodelta 2018 on noin 1,7 % rahaston jäsenten palkkasummasta.

Vuonna 2018 kirjattiin palkkioita yhteensä 281 782,84 euroa

Palkitsemisjärjestelmät

OP Ryhmän palkitseminen jakautuu yrityskohtaiseen lyhyen aikavälin palkitsemiseen sekä ryhmätasoiseen pitkän aikavälin palkitsemiseen. Palkkioiden enimmäismäärät on kaikissa järjestelmissä rajattu.

Lyhyen aikavälin palkitsemisohjelmassa ansaintajako on enintään kalenterivuosi ja palkkio maksetaan lähtökohtaisesti rahana. Lyhyen aikavälin palkitsemisjärjestelmä kattaa koko henkilöstön. Palkkiomaksimit on porrastettu tehtävän vaativuuden perusteella. Palkitseminen perustuu pankkitasoisin yhteisiin ja henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Mittaristossa näkyy vahvasti mm. asiakaskokemus, myynti sekä strategiasta johdetut kasvun ja digitaalisuuden tavoitteet. Palkkion maksun edellytyksenä on, että pankin asiakasliiketoiminta on voitollista.

Pitkän aikavälin johdon palkkiojärjestelmän piiriin kuuluvat erikseen määritellyt johtajat ja avaintehtävissä toimivat henkilöt, jotka yhtiön hallitus on nimennyt. OP Osuuskunnan hallintoneuvosto päättää järjestelmän OP Ryhmän tasoiset ansaintamittarit ja niille asetettavat tavoitteet kullekin ansaintajaksolle erikseen. Johdon pitkän aikavälin järjestelmässä ja henkilöstörahastossa on samat mittarit.

Pitkän aikavälin järjestelmä koostuu peräkkäisistä kolmen vuoden pituisista ansaintajakoista. Palkkion määrä riippuu tavoitteiden saavuttamisesta ansaintajakson päätyttyä. Ansaintajakson 2014 - 2016 palkkio maksetaan lykkäysajan jälkeen kolmessa yhtä suuressa erässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2018 - 2020.

Palkitsemisjärjestelmän ansaintajakson 2017 - 2019 perusteella mahdollisesti maksettava palkkio maksetaan neljässä tasaerässä kesäkuun loppuun mennessä vuosina 2020 - 2023.

Ansaintajakson 2014-2016 palkkio maksetaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tai sen nimeämän palkitsemisvaliokunnan päättämään viiteinstrumenttiin sidottuna. Ansaintajakson 2017-2019 palkkio maksetaan rahana, ellei henkilöön sovelleta sääntelyn mukaista lykkäysmenettelyä.

Palkkion arvoa jaksetetaan ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Palkkio kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaerä siirtovelaksi, kunnes se maksetaan.

Palkkion maksamiseen liittyy OP Ryhmän vakavaraisuutta sekä työ- ja toimitusvoimassaoloa koskevia ehtoja.

Muuttuvan palkkion maksamisen lykkäytyminen

Muuttuvien palkkioiden maksamisesta on säädetty laissa Luottolaitostoiminnasta (610/2014). Jos henkilö on luokiteltu työtehtäviensä perusteella ryhmään, joiden ammatillisesta toiminnasta voi aiheutua yritykselle merkittävää riskiä ("riskiprofiiliin vaikuttava henkilö"), lykätään muuttuvan palkkion maksua tietyissä olosuhteissa kolmelle vuodelle.

Riskiprofiiliin vaikuttavaan henkilöryhmään sovelletaan muuttuvan palkkion maksamisen lykkäämistä mikäli henkilön muuttuva palkkio yhden vuoden ansaintajaksolta ylittää Finanssivalvonnan kannanoton mukaisen rajan 50.000 euroa. Henkilön muuttuva palkkio koostuu pitkän ja lyhyen aikavälin palkkioista.

Jos maksun viivästyminen eurorajaa ylittänyt, osa palkkiosta maksetaan heti ja loput palkkion maksusta lykätään. Lykkäystilanteessa viivästettävä palkkio maksetaan kolmen seuraavan vuoden aikana. Sanotussa lykkäystilanteessa muuttuvasta palkkiosta puolet maksetaan rahana ja puolet sidotaan OP Osuuskunnan hallintoneuvoston tai sen nimeämän palkitsemisvaliokunnan päättämään viiteinstrumentin arvoon. Viiteinstrumenttiin sidottu palkkio maksetaan henkilölle vuoden odotusajan jälkeen.

	Konserni	Pankki
Tilintarkastajille maksetut palkkiot toimeksiantoryhmittäin v. 2018	Tilintarkastus-palkkiot	Tilintarkastus-palkkiot
Tilintarkastuksesta	11 343,20	9 843,20
Tilintarkastajan muut lausunnot	3 691,20	3 691,20
Veroneuvonta	0,00	0,00
Muut palvelut	0,00	0,00
Yhteensä	15 034,40	13 534,40

Toimielinten jäsenten saamat luotot, takaukset ja vakuudet 31.12.2018

	Rahalainat 1.1.	Lisäykset	Vähennykset	Rahalainat 31.12.	Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset
Hallintoneuvoston jäsenet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	2 729 665,48	0,00	1 862 518,62	867 146,86	7 859,19
Yhteensä	2 729 665,48	0,00	1 862 518,62	867 146,86	7 859,19

Ilmoitetut luvut sisältävät luotot ja takaukset, jotka luottolaitos tai sen konserniin tai konsolidointiryhmään kuuluva yritys on antanut luottolaitoksen hallinto- ja valvontaelinten jäsenille. Toimielinten jäsenten antamat henkilötakaukset sisältyvät myös rahalainat erään.

Rahalainojen pääasialliset korkoehdot ja muut ehdot

Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten luottoehdoissa noudatetaan normaaleja pankin luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin. Lainoja lyhennetään sovitun lyhennyssuunnitelman mukaisesti ja niillä on normaalit vakuudet.

	Konserni	Pankki
Eläkesitoumukset	0,00	0,00
Hallintoneuvoston jäsenet		0,00
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa		0,00
Aikaisemmin toimielimiin kuuluneiden henkilöiden eläkesitoumukset	0,00	0,00
Hallintoneuvoston jäsenet		0,00
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa		0,00

Lähipiiri

	Tase-erä				Taseen ulkopuoliset sitoumukset
Lähipiiriin kuulumisperuste	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	Saamistodistukset	Osakkeet	Yhteensä	
Omistus	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hallinto henkilöt	2 287 647,21	0,00	103 000,00	2 390 647,21	22 937,62
Osakkuusyritys	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	2 287 647,21	0,00	103 000,00	2 390 647,21	22 937,62

Lähipiiriin tappioita koskeva vähennyserä ei ole olennainen.

Osuuspankin lähipiiriin kuuluvat pankin hallintoneuvoston jäsenet, hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen, tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja sekä näiden aviopuoliset tai avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt ja alaikäiset lapset. Lähipiiriin kuuluvat myös yhteisöt ja säätiöt, joissa edellä mainituilla henkilöillä on yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjanpitolaisissa tarkoitettu määräysvalta.

Lisäksi lähipiiriin kuuluu se, jolla omistuksen nojalla on vähintään 20 prosenttia osuuspankin osuuksista tai omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjalainan nojalla on tai voi olla vastaava omistus tai äänivalta pankin konserniin kuuluvassa yhteisössä, jollei omistuksen kohteena olevan yhtiön merkitys koko konsernin kannalta ole vähäinen. Näiden yritysten edellisessä kappaleessa mainitut vastaavat henkilöt kuuluvat samoin lähipiiriin.

Lähipiiriin kuuluu myös osuuspankin konsernitiilinpäätökseen yhdistelty osakkuusyhtiö.

HELSINGIN SEUDUN OP

Osuuspankin kanssa yhteisen määräysvallan alaiset yhteisöt kuuluvat myös osuuspankin lähipiiriin (sisaryitykset).

Lähipiiritapahtumat koostuvat maksetuista palkoista ja palkkioista sekä tavanomaisista liiketapahtumista OP Ryhmään kuuluvien yhteisöjen kanssa.

42. Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2018

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Tytäryritykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen				
Yrityksen nimi:	Helsingin OP-Kiinteistökeskus Oy	100,00 %	1 638 246,24	423 202,33
Kotipaikka:	Helsinki			
Tytäryritykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta				
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Piispankalliontie 3	100,00 %	1 035 634,55	-1 837,99
Kotipaikka:	Espoo			

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Osakkuusyrietykset, jotka yhdistellään konsernitilinpäätökseen				
Yrityksen nimi:	Oy Kaisaniemenkatu 1	22,40 %	15 496 422,26	-413 313,14
Kotipaikka:	Helsinki			

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Osakkuusyrietykset, joita ei yhdistellä konsernitilinpäätökseen vähäisen merkityksen johdosta				
Yrityksen nimi:	Kiinteistö Oy Korson Shoppi	41,14 %	-520 542,59	1 588,22
Kotipaikka:	Vantaa			
Yrityksen nimi:	Asunto Oy Raitinlinna	29,20 %	3 572 105,73	24 709,83
Kotipaikka:	Espoo			

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyritykset

Yrityksen nimi ja kotipaikka	Selostus yhteisestä vaikutusvallasta ja henkilöstö keskimäärin

Yritykset, joissa luottolaitoksella on rajoittamaton vastuu

		Omistusosuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Yrityksen nimi:				
Kotipaikka:				
Yritysmuoto:				

43. Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset, joiden tilikausi päättynyt ennen tai jälkeen emoyrityksen tilikautta

Konsernilla ei ole tässä liitetiedossa ilmoitettavia tietoja.

44. Notariaattitoiminta

Osuuspankki tarjoaa arvopaperivälitystä sekä säilytys- ja hoitopalvelua samoin kuin muita asiakkaan omaisuuden hoitoon liittyviä palveluja, kuten lainhuudatus- ja kiinnitysasiat, yhteisöjen perustamiset ja uudelleenjärjestelyt, saatavien perimistehtävät, asiakkaan omaisuuden säilytys, perunkirjoitus- ja pesänselvitystoimet, asiakkaan oikeudellinen neuvonta omaisuuden hoitoon ja varojen sijoittamiseen liittyvissä asioissa. Lisäksi pankki tarjoaa toimeksiantoon perustuvia omaisuuden hoitoon liittyviä liikeyritysten, kiinteistö- ja asunto-osaakeyhteisöjen osakkeiden ja osuuksien ostoa ja myyntiä, sekä kiinteistöjen ja asuntojen vuokrausta.

Osuuspankin sellaisten omissa nimissään asiakkaan lukuun hallitsemien varojen kokonaismäärä, joita sijoituspalvelulain 9. luvun mukaan ei merkitä varoiksi osuuspankin taseeseen

--

45. Osuuspankin jäsenten lukumäärä sekä maksamatta olevat ja irtisanotut osuusmaksut 31.12.2018

Jäsenten lukumäärä	199 162
Maksamatta olevat osuusmaksut	5 895,46
Irtisanotut jäsenosuusmaksut	391 200,00
Irtisanotut tuotto-osuusmaksut	39 530 800,00

Irtisanotun osuuspääoman takaisinmaksun edellytykset ja ajankohta

Osuuspankkien omaan pääomaan sisältyy osuuspankkien jäsenten jäsenosuusmaksut sekä jäsenten tekemät sijoitukset tuotto-osuuksiin, joiden koron maksusta ja pääoman palauttamisesta pankilla on ehdoton oikeus kieltäytyä. Jäsenen on jäseneksi liittymisen yhteydessä hankittava yksi jäsenosuus ja maksettava yksi siihen liittyvä jäsenosuusmaksu. Osuuspankin jäsenyys (omistaja-asiakkuus) antaa äänioikeuden osuuskunnan kokouksessa/edustajiston vaaleissa. Jokaisella osuuspankin jäsenellä on yksi ääni. Tuotto-osuus ei tuota äänivaltaa. Vuosille 2018-2019 tavoitellaan tuotto-osuuksille 3,25 %:n korkoa ja maksettava korko vahvistetaan vuosittain jälkikäteen. Tuottotavoite voi muuttua vuosittain.

Mikäli osuuspankki ei ole kieltäytynyt palauttamisesta, jäsenosuusmaksu ja tuotto-osuusmaksu voidaan palauttaa 12 kuukauden kuluttua sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana jäsenyys on päättynyt tai tuotto-osuuden omistaja on irtisanonut osuuden. Ellei palautusta voida jonakin vuonna maksaa täysimääräisesti, maksamatta jäänyt osa maksetaan seuraavien tilinpäätösten perusteella käytettävissä olevista omista pääomista. Edellä määrätty oikeus maksamatta jääneen osan jälkipalautukseen päättyy kuitenkin viidennen seuraavan tilinpäätöksen jälkeen. Maksamatta jääneelle osalle ei makseta korkoa.

46. Pitkäaikaissäätämispalvelu

OP-eläkesäästön eläketili

Määräaikais- tai muulle talletustilille tehdyt sijoitukset

Osuuspankin taseessa olevat sijoitukset yhteensä

Taseen ulkopuoliset sijoitukset, sijoitusrahastot, osakkeet, jvk-lainat (sis. myyntisaamiset/ostovelat)

31.12.2018
762 386,63
0,00
762 386,63
4 238 057,85

47. Konserniin kuuluvaa luottolaistosta koskevat tiedot

Helsingin Seudun Osuuspankin emoyhtiö on OP Osuuskunta, jonka konsernitilinpäätökseen Helsingin Seudun Osuuspankin tiedot yhdistellään. Jäljennös OP Osuuskunnan tilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.op.fi tai OP Osuuskunnasta, käyntiosoite Gebhardinaukio 1, PL 308, 00101 Helsinki

LUETTELO KIRJANPITOKIRJOISTA JA TOSITELAJEISTA

OP RYHMÄN SAP tositelajit ja tositenumerosarjat

Pankin pääkirjanpito on SAP-järjestelmässä ja osakirjanpitojen tiedot on siirretty pääkirjanpitoon yhdistelmänä tai muuna yhteenvetona.

Merkittävimmät osakirjanpidot:

Ottolainaus
 Antolainaus
 Omistaja-asiakasrekisteri
 Bonusjärjestelmä
 Tuotto-osuudet
 Korva, arvopaperikirjanpito
 Matkavaluutta
 ASLA, asiakaslaskutus
 Calypso, johdannais- ja arvopaperikirjanpito
 JORR, johdannaisreskontra
 Pankkitakaukset
 Haltia, kiinteistökirjanpito
 Havas, vastike- ja vuokrareskontra
 Osuuspankkien tilit OP Yrityspankissa
 POPS, Pankkien väliset online pikasiirrot ja shekit
 SAP HR ja Aditro
 SAP käyttöomaisuus
 SAP osto- ja myyntireskontra, Ariba, Basware IP ja Basware maksuliikenne

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
	TOISTUVA TOSITE	X1	7700001	7799999
	MALLITOSITE	X2	7800001	7899999
	KAUDEN PÄÄTÖS, lopullinen	SA	1000010001	1000019999
	KAUDEN PÄÄTÖSTOS, purettavat	SB	1000020001	1000029999
	ENNAKKOKIRJAUS, lopullinen	SC	1000030001	1000039999
	ENNAKKOKIRJAUS, purettavat	SD	1000040001	1000049999
	PÄIVITTÄISTOSITE	SE	1000050001	1000059999
	ED.KUUKAUDEN KORJAUKSET/AURUM	SF	1000060001	1000069999
	AGIOARVOSTUS MANUAALINEN	SH	1000080001	1000089999
	SALDONSIIRTO, PURETTAVA (taseen väärän merkkisten saldojen siirto)	SS	1000090001	1000099999
	ARVONLISÄVERON KORJAUS	SV	1000100000	1000109999
	LOMAPALKKAVARAUS	SL	1000110001	1000119999
	HENKILÖSIVUKULUT	SM	1000120001	1000129999
	IFRS-OVY JA -OPHV -saldoinsiirto	SI	1000130001	1000139999
	GE-PALKKIOVARAUS	GK	1000140001	1000149999
	TULOSPALKK. JAKSOTUS	GM	1000150001	1000159999
	VEROJAKSOTUS, PURETT.	GO	1000160001	1000169999
	TALL.SUOJARAH. JAKS.	GQ	1000170001	1000179999
	RYHMÄKOHT.ARNONALENT	GX	1000180001	1000189999
	VEROJAKSOTUS.LOPULL.	GY	1000190001	1000199999
	PÄIVITT.TOS./OKO PKL	SO	1000200001	1000209999
	ALV-VELOITUS	GZ	1000210001	1000219999
	ALV-SIIRTO	ST	1000220001	1000229999
	SOS.KULUVELAN SIIRTO	SR	1000230001	1000239999
	SIJ.OM. PÄIVITT./VAR	SP	1000240001	1000249999
	SIJ.OM TP PURETT/VAR	SQ	1000250001	1000259999
	LOMAP.VARAUS/KUSTP.S	GF	1000260001	1000269999
	SOS.KULUVELAN SIIRTO lopullinen	SY	1000270001	1000279999
	KIINTEISTÖSIJ. PÄIV.	SZ	1000280001	1000289999
	KIINTEISTÖSIJ. PURET	SX	1000290001	1000299999
	ELIMINOINTI BALTIA purettava	MB	1000300001	1000309999
	ELIMINOINTI BALTIA ei-purettava	RC	1000310001	1000319999
	PUH.KULUJEN ALV-OIK.	HD	1000320001	1000329999
	SALDONSIIRTO, EI-PURETTAVA	SJ	1000330001	1000339999
	SALDONSIIRTO, TEM	SN	1000340001	1000349999
	SALDONSIIRTO, MVAT	HI	1000350001	1000359999
	KIINT YHT AVAAVA TASE	QN	1000360001	1000369999
	SISÄISET TOSITTEET	S1	1000370001	1000379999
	KÄYTTÖOMAISUUS	AA	1010000001	1010999999 RABUCH00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS POISTOT	AF	1011000001	1011999999 RAPERB00 **)
	KÄYTTÖOMAISUUS VARASTOSALDOK	AG	1012000001	1012999999
	LASKU e-Flow/SAP eliminoitavat	LF	1021000001	1021999999
	LASKU MANUAALINEN eliminoitavat	LM	1022000001	1022999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoitavat	HM	1023000001	1023999999
	LASKUN PERUUTUS AUTOMAATTINEN	LP	1024000001	1024999999
	LASKUN MANUAALINEN MAKSU	KA	1025000001	1025999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
	AUTOMAATTISET MAKSUT	KZ	1026000001	1026999999
	LASKU E-Flow/SAP ei eliminoitavat	LG	1027000001	1027999999
	LASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	LN	1028000001	1028999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	HN	1029000001	1029999999
	MYNTILASKU MANUAALINEN eliminoitavat	DR	1030000001	1030999999
	HYVITYSLASKU MANUAALINEN eliminoitavat	DG	1031000001	1031999999
	MYNTILASKUN PERUUTUS	DA	1032000001	1032999999
	HYVITYSLAS.MR Ei ELIM.	DH	1033000001	1033999999
	HYVITYSLASKUTUS eliminoitavat	DI	1034000001	1034999999
	LASKUN MAKSU	DZ	1035000001	1035999999
	HYVITYSLASKUTUS ei eliminoitavat	DJ	1036000001	1036999999
	MYNTILASKU MANUAALINEN ei eliminoitavat	DS	1037000001	1037999999
	MYNTILASKUTUS eliminoitavat	DT	1038000001	1038999999
	MYNTILASKUTUS ei eliminoitavat	DU	1039000001	1039999999
	TASAU	MT	1040000001	1040999999
	MATKALASKU /MATKAMIES	FA	1041000001	1041999999
	KONEKIELISET TILIOTETAPAHTUMAT	FB	1042000001	1042999999
	LUOTTORESKONTRA/KOTIPANKKI	FC	1043000001	1043999999
	JAHA/KOTIPANKKI	FD	1044000001	1044999999
	IFACTOR /OPR	FE	1045000001	1045999999
	IFACTOR /OPR JAKSOTUS	FF, FG	1046000001	1046999999
	SOPRI /OPR	FH	1047000001	1047999999
	SOPRI /OPR JAKSOTUS	FI,FJ	1048000001	1048999999
	LUOTTOTILI /OPR	FK	1049000001	1049999999
	LEASONG OR /OPR	FL	1050000001	1050999999
	VARAINHANKINTA /OPR	FM	1051000001	1051999999
	VARAINHANKINTA /OPR JAKSOTUS	FN, FO	1052000001	1052999999
	DISKONTATUT OSAMAKSUT /OPR	FP	1053000001	1053999999
	DISKONTATUT OSAM. /OPR JAKSOTUS	FQ, FR	1054000001	1054999999
	OIKEUDELLINEN PERINTÄ /OPR	FS	1055000001	1055999999
	OSAMAKSULEASING (VIEW21) /OPR	FT	1056000001	1056999999
	VIEW 21/JAKSOTUKSET	ET	1057000001	1057999999
	VIEW 21/AGIO	EU	1058000001	1058999999
9900095	SRJ-TAPAHTUMAT	FU	1059000001	1059999999
	AIRAS-PALKKIOT/AURUM	FV	1060000001	1060999999
	TYÖNANTAJAN ST-MAKSU	FX	1070000001	1070999999
	DIME/SIJ.RAHASTOT	GR	1071000001	1071999999
	OPUSCAPITA/OKO	GU	1072000001	1072999999
	ANALYSTE	IE	1073000001	1073999999
	MYNTILASKU/KIPINÄ	DB	1074000001	1074999999
	LASKUN MANUMAKS/OPKK	DY	1075000001	1075999999
	TEM MATKALASKUT	MK	1076000001	1076999999
	VIRO MANU PÄIVITT.	JS	1077000001	1077999999
	VIRO MANU TP PYSYVÄ	JV	1078000001	1078999999
	VIRO MANU TP PERUUT.	JX	1079000001	1079999999
	LATVIA MANU PÄIVITT.	JT	1080000001	1080999999
	LATVIA MANU TP PYS.	JY	1081000001	1081999999
	LATVIA MANU TP PER.	JZ	1082000001	1082999999
	LIETTUA MANU PÄIVITT	JU	1083000001	1083999999
	LIETTUA MANU TP PYS.	KB	1084000001	1084999999
	LIETTUA MANU TP PER.	KC	1085000001	1085999999
	LOMAPALKAT, OSTOLASKU	LL	1086000001	1086999999
	LOMAPALKAT, MYNTILASKU	DL	1087000001	1087999999
	JAKSOTUSAJA, SAPin man. jaksotus -toiminto	MA	1088000001	1088999999
	ACQUIRING-PALKKIOT, OR	KY	1089000001	1089999999
	ACQUIRING-PALKKIOT, MR	DE	1090000001	1090999999
	AGIOARVOSTUS	SG	1091000001	1091999999
	ACQUIRING	KQ	1092000001	1092999999
9930004	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930005	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930006	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930007	CAL PÄIVITTÄISET VIENNIT	RF	1093000001	1093999999
9930008	CAL PÄIVITT. TASEEN ULKOP.	RH	1094000001	1094999999
9930106	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIT	RG	1095000001	1095999999
9930107	CAL KK-VAIHTEEN VIENNIT	RG	1095000001	1095999999
9930108	CAL KK-VAIHTEEN TASEEN ULKOP.	RI	1096000001	1096999999
9900048	LISÄOSUUSPÄÄOMA	HB	1097000001	1097999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, OR	LK	1098000001	1098999999
	BONUSKERTYMÄ/CLEARING, MR	DK	1099000001	1099999999
9900049	PERINNÄN LIITTYMÄ	HC	1100000001	1100999999
9940004	LJR ANTOLAINAUS	MC	1101000001	1101999999
990053	Banksyst päivittäiset	JD	1102000001	1102999999
990064	BLV PÄIVITTÄISET	JM	1103000001	1103999999
990067	BLT PÄIVITTÄISET	JP	1104000001	1104999999

Sovellus-	Tosite-	Numerosarja	
tosite ')	laji	alku	loppu
	Bonuskäyttö toinen op, MR	DO	1105000001 1105999999
	Bonuskäyttö toinen op, OR	LO	1106000001 1106999999
	Equens/Debit-kortit	HF	1107000001 1107999999
	Ariba tilaus eliminoitava	LU	1108000001 1108999999
	Ariba ei tilausta eliminoitava	LV	1109000001 1109999999
	Ariba tilaus ei-eliminoitava	LX	1110000001 1110999999
	Ariba ei tilausta ei-eliminoitava	LY	1111000001 1111999999
	Ariba peruutusosite	LZ	1112000001 1112999999
	ACQUIRING/HALTI	HG	1113000001 1113999999
	SAANA/M2	HJ	1114000001 1114999999
	VAM päivittäiset	HK	1115000001 1115999999
	VAM kk-vaihte	HL	1116000001 1116999999
	Oma Kehittäminen	R1	1124000001 1124999999
	OP Laskulaina	HP	1125000001 1125999999
	TAGETIK	T1	1155000001 1155999999
12999	ENTRA	EN	1299900001 1299999999
	TEKNINEN FD EI ELIM.	Z9	2010000001 2010999999
	KASSAKP. LIITT./OPHV	NA	3010000001 3010999999
	HK KORVAUS KKP./OPHV	NB	3011000001 3011999999
	OIVA KON./OPHV	NC	3012000001 3012999999
	TUOTTOTURVA KON/OPHV	ND	3013000001 3013999999
	LAINATURVA KON./OPHV	NE	3014000001 3014999999
	HENKILÖV.KORV K/OPHV	NF	3015000001 3015999999
	RYHMÄVAK. KON./OPHV	NG	3016000001 3016999999
	IF RYHMÄELÄK K./OPHV	NH	3017000001 3017999999
	MOOTTORIAJ. KON/OPHV	NI	3018000001 3018999999
	VAHINKOVAK. KON/OPHV	NJ	3019000001 3019999999
	HENKILÖVAK. KON/OPHV	NK	3020000001 3020999999
	TAPATURMA KON./OPHV	NL	3021000001 3021999999
	KIINT.VUOKRAT K/OPHV	NM	3022000001 3022999999
	VSM KON./OPHV	NN	3023000001 3023999999
	MITTATURVA KON./OPHV	NO	3024000001 3024999999
	LÄHTEVÄ RAHA L./OPHV	NP	3025000001 3025999999
	TULEVA RAHA L./OPHV	NQ	3026000001 3026999999
	TKV KON./OPHV	NR	3027000001 3027999999
	HK KORVAUS KON./OPHV	NS	3028000001 3028999999
	AULI KON./OPHV	NT	3029000001 3029999999
	RATTI KON./OPHV	NU	3030000001 3030999999
	RAKENNUSVIRHE K/OPHV	NV	3031000001 3031999999
	SULKA KON./OPHV	NX	3032000001 3032999999
	MATKAVAKUUTUS K/OPHV	NY	3033000001 3033999999
	KASKO KON./OPHV	OA	3034000001 3034999999
	ESINEVAK.YKS. K/OPHV	OB	3035000001 3035999999
	TAKAUSVAKUUTUS/OPHV	OC	3036000001 3036999999
	SULKAN EPÄV.VAH/OPHV	OD	3037000001 3037999999
	RESK.SAATAVAL.L/OPHV	OE	3038000001 3038999999
	YT KORVAUS KKP./OPHV	OF	3039000001 3039999999
	PERUUTUS/OPHV LIITT.	NZ	3100000001 3109999999

PLA-tositelajit

Kirjanpitosite	AB	3204000000	3204999999
Täsmäytyspääkirja	AC	3205000000	3205999999
Käyttöom.konversio	AK	3206000000	3206999999
Käyttöom.kirj: netto	AN	3207000000	3207999999
Ratti Kkp.	C3	3208000000	3208999999
VSM Kkp.	C4	3209000000	3209999999
HK Korvaus Muis.	DC	3210000000	3210999999
EK Korvaus Muis.	DD	3211000000	3211999999
Manuaalipal. Muis.	DM	3212000000	3212999999
Auli Muis.	E1	3213000000	3213999999
Oiva Muis.	E2	3214000000	3214999999
Ratti Muis.	E3	3215000000	3215999999
Tuottoturva Muis.	E4	3216000000	3216999999
Mittaturva Muis.	E6	3217000000	3217999999
Ryhmävakuutus Muis.	E7	3218000000	3218999999
Rakennusvirhe Muis.	E8	3219000000	3219999999
IF Ryhmäeläke Muis.	E9	3220000000	3220999999
Ulkoinen numero	EX	3221000000	3221999999
Ratti Muis.	F3	3222000000	3222999999
VSM Muis.	F4	3223000000	3223999999

Sovellus-		Tosite-	Numerosarja	
tosite ')	Nimi	laji	alku	loppu
	IF Ilm. eläke Muis.	F9	3224000000	3224999999
	As.miesp.m.liit.jaks	H1	3226000000	3226999999
	Sonet.vak.pal.jaks.l	H2	3227000000	3227999999
	Asiamiehet	HA	3228000000	3228999999
	Palkansaaajat	HE	3229000000	3229999999
	Hallintohenkilöt	HH	3230000000	3230999999
	Tilapäispalkkionsaaj	HT	3231000000	3231999999
	Investointityönumero	IP	3232000000	3232999999
	Toimittajat - hyvät.	KG	3233000000	3233999999
	Kiint.hall.järj.liit	KH	3234000000	3234999999
	Toimittajat - netto	KN	3235000000	3235999999
	Kiint.osakejärj	KO	3236000000	3236999999
	Tilien ylläpito	KP	3237000000	3237999999
	Toimittajat - lasku	KR	3238000000	3238999999
	Kiint.sähkönl.liitt	KS	3239000000	3239999999
	Laskut, IP,ulkopuoli	LB	3240000000	3240999999
	Laji/toimintoj.kirj.	LT	3241000000	3241999999
	ML-tilitys	ML	3242000000	3242999999
	Regressilask. Kon.	MQ	3243000000	3243999999
	JV-Simmer Kon.(tulev	MS	3244000000	3244999999
	Ratti Kon.	N3	3245000000	3245999999
	IF ilm. eläk Kon.	N9	3246000000	3246999999
	EU Korvaus Kkp.	OG	3247000000	3247999999
	Henkivak.korvau Kkp.	OH	3248000000	3248999999
	Tapaturma Kkp.	OI	3249000000	3249999999
	MA korvaus Kkp.	OJ	3250000000	3250999999
	Takaus.korvaus Kkp.	OK	3251000000	3251999999
	Sulkan epäv.vah. Kkp	OL	3252000000	3252999999
	TKV Muis.	OM	3253000000	3253999999
	Moottorijon. Muis.	ON	3254000000	3254999999
	Sulka Muis.	OO	3255000000	3255999999
	Matkavakuutus Muis.	OP	3256000000	3256999999
	Vahinkovakuutus Muis	OQ	3257000000	3257999999
	Henkilövakuutus Muis	OR	3258000000	3258999999
	Tapaturma Muis.	OS	3259000000	3259999999
	Kasko Muis.	OT	3260000000	3260999999
	Ratti maksusop. Muis	OU	3261000000	3261999999
	Esinevak.yks. Muis.	OV	3262000000	3262999999
	Takausvakuutus Muis.	OW	3263000000	3263999999
	Sulkan epäv.vah Muis	OX	3264000000	3264999999
	Regressilask. Muis.	OY	3265000000	3265999999
	Tuleva raha Muis.	OZ	3266000000	3266999999
	Palkk. as.m.liitt.ja	P1	3267000000	3267999999
	MA korvaus Muis.	PB	3268000000	3268999999
	Sulkan epäv.vah Muis	PC	3269000000	3269999999
	Henkivak.korvau Muis	PD	3270000000	3270999999
	Tapaturma Muis.	PF	3271000000	3271999999
	Takaus.korvaus. Muis	PG	3272000000	3272999999
	YT Korvaus Muis.	PH	3273000000	3273999999
	JV-Simmer Muistio	PI	3274000000	3274999999
	MA korvaus Kon.	PJ	3275000000	3275999999
	Tapaturma Kon.	PL	3276000000	3276999999
	Takaus,korvaus Kon.	PM	3277000000	3277999999
	YT Korvaus Kon.	PN	3278000000	3278999999
	JV-Simmer Kon.(lähte	PO	3279000000	3279999999
	ATK-palv.vel.liitt	PP	3280000000	3280999999
	Hinnanmuutos	PR	3281000000	3281999999
	EU Korvaus Kon.	PS	3282000000	3282999999
	EK Korvaus Kon.	PT	3283000000	3283999999
	Päätetapahtum.liitt	PU	3284000000	3284999999
	ATK-palv.vel. levyti	PW	3285000000	3285999999
	Systemipalv.vel.lii	PX	3286000000	3286999999
	Työasemaveloitukset	PY	3287000000	3287999999
	S-laskutus, Elisa	PZ	3288000000	3288999999
	Sulkan epäv.vah. Kon	QA	3289000000	3289999999
	EK Korvaus Kkp.	QB	3290000000	3290999999
	Cross-company korot	QC	3291000000	3291999999
	EU korvaus muis.	QD	3292000000	3292999999
	Hyvitys - nettosuor.	RA	3293000000	3293999999
	Ostolasku	RE	3294000000	3294999999
	Lask.vast.otto netto	RN	3295000000	3295999999
	Laskun siirto	RV	3296000000	3296999999
	SIJ/KTÖ JAKO	SK	3297000000	3297999999
	Jälkikirjaustosite	SU	3298000000	3298999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
	Tiedonsiirto	UE	3299000000	3299999999
	Maksukirjaus	ZP	3305000000	3305999999
	Pankki - täsmäytys	ZR	3306000000	3306999999
	Maksu per shekki	ZS	3307000000	3307999999
	Maksuselvitys	ZV	3308000000	3308999999
	INV.TILAUSTEN PURKU	QE	3309000000	3309999999
	Tuottoturva man. peruut	14	3310000000	3310999999
	Lainaturva man. peruut	15	3311000000	3311999999
	Mittaturva man. peruut	16	3312000000	3312999999
	Auli man. peruut	11	3313000000	3313999999
	ryhmävak man. peruut	17	3314000000	3314999999
	Rak.virhevak. man. peruut	18	3315000000	3315999999
	Oiva man. peruut	12	3316000000	3316999999
	Sulka evl man. peruut	1P	3317000000	3317999999
	Sulka man. peruut	1C	3318000000	3318999999
	Matkavak. man. peruut	1D	3319000000	3319999999
	Vahinkovak. man. peruut	1E	3320000000	3320999999
	M.ajoneuvovak. man. peruut	1A	3321000000	3321999999
	Henkilövak. man. peruut	1F	3322000000	3322999999
	Tapaturmavak. man. peruut	1G	3323000000	3323999999
	Kaskovak. man. peruut	1I	3324000000	3324999999
	Ratti man. peruut	13	3325000000	3325999999
	Ratti maksusop. man peruut	1J	3326000000	3326999999
	Esinevak. yks. man. peruut	1M	3327000000	3327999999
	Takausvak. man. peruut	1N	3328000000	3328999999
	EK Korvaus man. peruut	19	3329000000	3329999999
	Ratti 2 man. peruut	1B	3330000000	3330999999
	Takaus korv. man peruut	1H	3331000000	3331999999
	JV-Simmer man peruut	1K	3332000000	3332999999
	JV-Simmer muist m pe	1S	3333000000	3333999999
	Korkki TA	QF	3334000000	3334999999
	Korkki YT	QG	3335000000	3335999999
	Korkki EU	QH	3336000000	3336999999
	Korkki EK	QI	3337000000	3337999999
	Korkki YA	QJ	3338000000	3338999999
	Korkki MK	QK	3339000000	3339999999
	Korkki manuaalitosite	QL	3340000000	3340999999
	KORKKI PV MANUAALITOS.	QM	3341000000	3341999999
	Flex maksutulo, koneellinen	K1	3342000000	3342999999
	Flex maksutulo, manuaalinen kirjaus	K2	3343000000	3343999999
	Flex korvaukset, koneellinen	K3	3344000000	3344999999
	Flex korvaukset, manuaalinen kirjaus	K4	3345000000	3345999999
	Flex manuaalinen peruuntuva	K5	3346000000	3346999999
	Flex Eurocenter korvaukset, koneellinen	K6	3347000000	3347999999
	Flex Eurocenter korvaukset, manuaalinen	K7	3348000000	3348999999
	EU KORVAUS PERUUTUS	QO	3349000000	3349999999
500	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
501	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
502	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
503	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
504	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
505	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
506	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
507	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
508	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
509	MARKKATOSITEMUUNTO	TF	5000000001	5000999999
040	JÄSENLUOTTOVAKUUTUS	TA	5040000001	5040999999 HVRKR0H
050	ASUNTOSÄÄSTÖPALKKIOT	TB	5050000001	5050999999
060	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
061	ELÄKEKASSA	TC	5060000001	5060999999
080	OP-LUOTOT	TD	5080000001	5080999999
084	ALV-MAKSUT	TE	5084000001	5084999999
510	TOSITEMUUNTO	TG	5100000001	5100999999
610	ULTRA VALUUTANVAIHTO	TX	6100000001	6100999999
613	ZVS-MAKSUT/OKO	TH	6130000001	6130999999
614	ZVS-MAKSUT/OKO	TH	6130000001	6130999999
615	PSE/PE-MAKSUT/OKO	TZ	6150000001	6150999999
616	PSE/PE-MAKSUT/OKO	TZ	6150000001	6150999999
620	FORSE	TI	6200000001	6200999999
621	SDD SEPA SUORAVELOITUS	RB	6210000001	6210999999
624	AQUARIUS/OKO	GP	6240000001	6240999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
625	VIEW/PÄIVITYKSET	TJ	6250000001	6250999999
628	DPS/OPTO-TAPAHTUMAT	RZ	6280000001	6280999999
631	SEKKILUNASTUKSET (USKI)	TK	6310000001	6310999999
632	SEKKILUNASTUKSET (USKI)	TK	6310000001	6310999999
633	PANKKITAKAUKSET	TL	6330000001	6330999999
634	OKOBANKEN	TM	6340000001	6340999999
635	OKOBANKEN	TM	6340000001	6340999999
636	REMBURSSIT JA PERITTÄVÄT	TN	6360000001	6360999999
637	REMBURSSIT JA PERITTÄVÄT	TN	6360000001	6360999999
638	DPS PÄIVITTÄISET	KU	6380000001	6380999999
639	DPS TASEEN ULKOPUOL.	KV	6390000001	6390999999
640	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
641	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
642	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
643	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
644	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
645	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
646	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
647	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
648	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
649	LÄHTEVÄT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TO	6400000001	6400999999
653	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
654	TULEVAT MAKSUMÄÄRÄYKSET	TP	6530000001	6530999999
657	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
658	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
659	ULKOMAISET SEKKILUNASTUKSET	TU	6570000001	6570999999
660	MATKASHEKIT	TQ	6600000001	6600999999
663	Ultra/ Henki Aquarius VIRO	KF	6630000001	6630999999
665	BANKGIRO	TV	6650000001	6650999999
666	RPM (Rahanpesun estämisen keskeytyskirjaukset)	KX	6660000001	6660999999
667	RPMEUR	RM	6670000001	6670999999
670	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
671	SETELIKAUPAT	TR	6710000001	6710999999
672	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
673	VALUUTTAPÄÄKASSA	TR	6710000001	6710999999
674	BOND/REPO PÄIVITTÄISET	TS	6740000001	6740999999
675	BOND ARVOSTUKSET	XV	6750000001	6750999999
691	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
692	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
693	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
694	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
695	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
696	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
697	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
698	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
699	TOSITEMUUNTO (TOSMU)	TT	6910000001	6910999999
706	VALUUTTAMÄÄRÄISET MERKINNÄT	HO	1123000001	1123999999
	TYÖASEMATOSITTEET	TY	9000000001	9099999999
9900016	USKI ULKOM SHEKKIEN LUNASTUS	BQ	9701600001	9701699999
9900005	LÄHTEVÄ CLEARING (AAMU)	VB	9900500001	9900599999
9900007	Prepaid rsk-tapahtumat	KJ	9900070001	9900079999
9900001	OTTOLAINAUS	BA	9900100001	9900199999 OT003/OTORP002
9900001	OTTOLAINAUS	BA	9900100001	9900199999
9900002	ANTOLAINAUS	BD	9900200001	9900299999 AMR972
9900030	OVY:N LUOTTOVAKUUTUKSET	EJ	9900300001	9900309999
9900031	OVY:N KORVAUS&VARAUS	GE	9900310001	9900319999
9900032	ABASEC/OPSTOCK	GL	9900320001	9900329999
9900004	PANKKITAKAUS	BF	9900400001	9900499999 ATRR009
9900004	MTL TAPAHTUMAT / MAKSULIIKE	VA	9900400001	9900499999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET	BG	9900500001	9900599999 MGKR2005, MGKR2006
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET	BH	9900600001	9900699999 MGKR2001
9900007	SELVITETTÄVÄT ATK-VÄLITYKSET	BI	9900700001	9900799999 MGKR2002
9900008	PÄÄKIRJATAPAHTUMAT	BJ	9900800001	9900899999 MGKR2004
9900009	SAAPUNEET PIKASIRROT	BK	9900900001	9900999999 MGR5150
9900009	SAAPUVA CLEARING 31.12.1997 ALKAEN (AAMU)	VE	9900900001	9900999999
9900010	POPS BRUTTOCLEARING 16.12.1997 ALKAEN	VF	9901000001	9901099999
9900005	LÄHETETYT ATK-VÄLITYKSET / OKO	EK	9901100001	9901199999
9900012	AGIOT /VALUUTTAKASSA	VG	9901200001	9901299999
9900013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999
9900013	ERIKOISLAINAT	CG	9901300001	9901399999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
9900014	VALUUTTAKIRJANPITO	EE	9901400001	9901499999 MV29K
990014	VALUUTTAKASSA 24.2.1997 ALKAEN	EE	9901400001	9901499999 OTALPKT
9900015	ANTOLAINAUS /ALPER	BP	9901500001	9901599999
990015	AUTOMAATTIKIRJAUS / ALPER 18.11.94 ALKAEN	BP	9901500001	9901599999
9900016	USKI ULKOM SHEKKIEN LUNASTUS	BQ	9901600001	9901699999 op:t, 7880: USLR610
990016	CLEARING 30.10.98 (YÖ)	VH	9901600001	9901699999
990017	CLEARING 30.10.98 (YÖ)	VI	9901700001	9901799999
9900018	MATKAVALUUTTA	BL	9901800001	9901899999 MAVRMTIK
	MATKAV. (MAVA) VIERAAT SEKIT JA			
990018	MATKASEKIT	BL	9901800001	9901899999
9900019	MATKAVALUUTTA/AGIO	BM	9901900001	9901999999 MAVRATIK
990019	AGIOT (MAVA)	BM	9901900001	9901999999
990020	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990022	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990023	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990024	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990025	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990122	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990123	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
990124	OPICS (PÄIVITTÄINEN) (OC)	VJ	9902000001	9902099999
9900021	OP:N TILIT OKOSSA	BS	9902100001	9902199999 PR002
990021	OPICS (KK-VAIHDE PYSYVÄT KIRJAUKSET)	VK / VL	9902100001	9902199999
9900006	SAAPUNEET ATK-VÄLITYKSET / OKO	EL	9902200001	9902299999
9900008	PÄÄKIRJATAPAHTUMAT / OKO	EM	9902300001	9902399999
9900241	PERINTÄ- JA KORVAUSJÄRJESTELMÄ (PKJ) OVY	EQ	9902410001	9902419999
9900242	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVY	ER	9902420001	9902429999
9900243	PANKKIKOHTAISET VAKUUTUKSET (PKV) OVR	ES	9902430001	9902439999
9900025	RAHAHUOLTO	EG	9902500001	9902599999
9900026	LUNASTETUT OKON SEKIT	BV	9902600001	9902699999 MGKR2003
990026	LUNASTETUT OKON SEKIT	BV	9902600001	9902699999
	WINRESK	EO	9902700001	9902799999
990028	KAPULA PÄIVITT./OKO	GS	9902800001	9902899999
990029	KAPULA ARVOSTUS/OKO	GT	9902900001	9902999999
990030	ASLA/SIIRTYVÄT/OHMO	GD	9903000001	9903099999
990031	ASLA	VM	9903100001	9903199999
990032	ASLA / SIIRTYVÄT	VN / VO	9903200001	9903299999
990033	ASLA/OHMO	GC	9903300001	9903399999
990034	UTU/PALKKIOT	IF	9903400001	9903499999
9900035	POPS/LUNASTAMATTOMAT SEKIT YLI 10V	IG	9903500001	9903599999
9900036	PKJ JÄLKIPER. SUORIT	IH	9903600001	9903699999
990036	ELE PÄIVITTÄISET VIENNIIT	JA	9903700001	9903799999
990037	ELE TAUP VIENNIIT	JB	9903800001	9903899999
990038	ELE PERUUTETTAVAT TILINPÄÄTÖSVIENNIIT	JC	9903900001	9903999999
990041	KIRJAUSYHTEENVETO/RAHAHUOLTO	VP	9904100001	9904199999
9900042	PLATINAJÄRJESTELMÄ	BW	9904200001	9904299999 BJER122
990042	KIRJAUSYHTEENVETO/RAHAHUOLTO (UUSI)	VQ	9904200001	9904299999
9900043	CLARITY, sisäinen ICT työ (ei peruutettava)	RD	9904300001	9904399999
990044	DEVON, 30.6.99	VR	9904400001	9904499999
990045	DEVON, 30.6.99	VS	9904500001	9904599999
990046	DEVON, 30.6.99	VT	9904600001	9904699999
990047	DEVON, 30.6.99	VU	9904700001	9904799999
9900050	PALKAT	BY	9905000001	9905099999 ***)
9900052	LOMAPALKKAVELAT	GV	9905200001	9905299999 ***)
990054	Banksyst kk/tp-päätös	JE	9905900001	9905999999
990055	Banksyst taseen ulkopuoliset (jos tarvitaan)	JI	9905500001	9905599999
990056	TRADING TERMIINIEN ARVOSTUSTULOS (EI PERUUTETTAVA)	VX	9905600001	9905699999
990057	RJ PÄIVITTÄISET	JF	9905700001	9905799999
990058	RJ SIIRTYVÄT	JG	9905800001	9905899999
9900060	VALUUTTATILIT	BZ	9906000001	9906099999
990060	VALUUTTAOTTOLAINAUS	BZ	9906000001	9906099999
9900061	VALUUTTATILIT / AGIOT	CA	9906100001	9906199999 DARRAGI/OVARP002
990061	VALUUTTAOTTOLAINAUS /AGIOT	CA	9906100001	9906199999
9900062	VALUUTTATILIT/SIIRTYVÄ KORKO	CB,CC	9906200001	9906299999 DARRASK/OVARP002
990062	VALUUTTAOTTOLAINAUS/SIIRTYVÄT ERÄT	CB / CC	9906200001	9906299999
9900063	LÄHTEVÄT ULKOMAAN MAKSUT	CD	9906300001	9906399999 LUMR124
990065	BLV TILINP. PYSYVÄ	JN	9906500001	9906599999
990066	BLV TP PERUUTETTAVA	JO	9906600001	9906699999
990068	BLT TILINP. PYSYVÄ	JQ	9906800001	9906899999
990069	BLT TP PERUUTETTAVA	JR	9906900001	9906999999
9900070	SÄILYTYSPALKKIOT	CE	9907000001	9907099999
	SÄILYTYSPALKKIOLAKUTUS 2.11.94 ALKAEN			
990070	(KESÄ.- JA JOULUK)	CE	9907000001	9907099999
9900071	ARVOPAPREIDEN MYYNTIPALKKIOT	CF	9907100001	9907199999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
	JVK.MERKINTÄ/ARVOPAPEREIDEN			
990071	VÄL.PALKKIOT	CF	9907100001	9907199999
990072	BOND/JVK/EI KÄYTÖSSÄ	VZ	9907200001	9907299999
990073	BOND/S. KOROT. PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UC	9907300001	9907399999
990074	BOND/ARV. KK. L./EI KÄYTÖSSÄ	UD	9907400001	9907499999
990075	BOND/HINTAERO PÄIV./EI KÄYTÖSSÄ	UF	9907500001	9907599999
990076	Prepaid maksutapahtumat	KK	9907600001	9907699999
990077	REPO NORMAALIKIRJAUKSET/EI KÄYTÖSSÄ	YA	9907700001	9907799999
9900078	MAKSULIIKETILIN KATESIIRTO	EC	9907800001	9907899999 OKO/PR93
990078	KATESIIRTO OTTO/OPTO	YB	9907800001	9907899999
990079	BOND/ARVOPÄIVÄKIRJAUKSET	YC	9907900001	9907999999
9900080	SJOITUSRESKONTRA/OVC	GJ	9908000001	9908099999
9900081	KORJAUSTOSITELAJI	CH	9908100001	9908199999
9900082	HALTIA VUOKRASAAMISET	EH	9908200001	9908299999
9520005	YIT-VUOKRAT	EH	9908200001	9908299999
677	KORVA/PÄIVITTÄISET	CJ	9908300001	9908399999
678	KORVA/HINTAEROT	CJ	9908300001	9908399999
9900083	KORVA-TAPAHTUMAT	CJ	9908300001	9908399999
9900083	KORVA PÄIVITTÄISET	CJ	9908300001	9908399999
9900042	PLATINAJÄRJESTELMÄ	BW	9908400001	9908499999
9900085	KIIINTEISTÖRESKONTRA / UUSI	CI	9908500001	9908599999
9900086	OKO:N LAINAT	CM	9908600001	9908699999
990086	OKO:N LAINAT OP:LLE	CM	9908600001	9908699999
990087	REPO ARVOPÄIVÄKIRJAUKSET/EI KÄYTÖSSÄ	YK	9908700001	9908799999
9900088	HALTIA VASTIKERESKONTRA	EF	9908800001	9908899999
9900089	HALTIA VASTEKESUORITUKSET	EI	9908900001	9908999999
9900091	MAKSULIIKE /ASLA	CN	9909100001	9909199999 ALARKP01 JA 13
9900092	ASLA/OHMO	GA	9909200001	9909299999
9900095	VILU/KOTIPANKKI	GG	9909500001	9909599999
990995	OKO:N KIRJAUSYHTEENVETO / OPTO	YN	9909950001	9909959999
9901001	OTTOLAINAUS/SIIR.KOR.PERUUTUS	BC	9910010001	9910019999 OT003/ OTORP003
991001	OTTOLAINAUS / SIIRTYVÄT ERÄT	YO / YP	9910010001	9910019999
9901002	ETUKÄTEEN MAKS.KOROT/TILINP.	BE,ED	9910020001	9910029999 AMR827
991003	LOAN IQ/OKO	GN	9910030001	9910039999
	ANTO AGIO KIRJAUKSET JA			
991004	PENNINPYÖRISTYKSET	YQ	9910040001	9910049999
991005	YPA LAINAT	YR	9910050001	9910059999
991006	YPA LAINAT SIIRTYVÄT (eurot)	YS / YT	9910060001	9910069999
991048	YPA LAINAT SIIRTYVÄT (valuutat)	YS / YT	9910060001	9910069999
991007	KESKUSPANKKIPALVELUOSASTON LAINAT (RO)	YU	9910070001	9910079999
991008	RO SIIRTYVÄT	YV / YW	9910080001	9910089999
991009	PERINTÄANTOLAINAUS (PA)	YX	9910090001	9910099999
991010	PA SIIRTYVÄT	YY / YZ	9910100001	9910109999
9901011	OTTOLAINAUS /SIIRTYVÄ KORKO	BB	9910110001	9910119999 OT003
991012	YA-JS S. KORK. PER.	UK	9910120001	9910129999
9901013	ALS:N HOITOPALKKIOT	BN,BO	9910130001	9910139999 AMR830
991013	RO-JS S. KORK. PER.	UG	9910130001	9910139999
991014	PA-JS S. KORK. PER.	UH	9910140001	9910149999
991015	RO/AGIOKIRJAUKSET	UI	9910150001	9910159999
991016	PA/AGIOKIRJAUKSET	UJ	9910160001	9910169999
9910002	ALS-JOLLA CAP PÄIVITTÄISET	JJ	9910200001	9910209999
9901021	OPTO / SIIRTYVÄ KORKO	BT,BU	9910210001	9910219999 PR402
991024	YA VIRO AGIOT	RP	9910240001	9910249999
991025	YA VIRO PÄIVITTÄISET	RJ	9910250001	9910259999
991026	YA VIRO SIIRTYVÄT	RO	9910260001	9910269999
991027	YA VIRO AA-PERUUTUKSET	RU	9910270001	9910279999
9901003	ANTOLAINAUS /Okopankki	EY,EZ	9910300001	9910399999
991034	YA LATVIA AGIOT	RR	9910340001	9910349999
991035	YA LATVIA PÄIVITTÄISET	RK	9910350001	9910359999
991036	YA LATVIA SIIRTYVÄT	RQ	9910360001	9910369999
991037	YA LATVIA AA-PERUUTUKSET	RX	9910370001	9910379999
9901042	PLATINAJÄRJESTELMÄ/SIIRTYVÄ	BX,BR	9910420001	9910429999 BJER221
991044	YA LIETTUA AGIOT	RT	9910440001	9910449999
991045	YA LIETTUA PÄIVITTÄISET	RL	9910450001	9910459999
991046	YA LIETTUA SIIRTYVÄT	RS	9910460001	9910469999
991047	YA LIETTUA AA-PERUUTUKSET	RY	9910470001	9910479999
9901050	ALS/PREEMIOIT JA ARV.	GH	9910500001	9910509999
9901055	ALS/JOHD.AR.V.PER.	GI	9910550001	9910559999
9901083	KORVA-TAPAHTUMAT/SIIRT. KORKO	CK,CL	9910830001	9910839999
9901083	KORVA OSAKKEET /SIIRTYVÄT	CK,CL	9910830001	9910839999
990083	KORVA RM/ARVOSTUKSET	CK	9910830001	9910839999
991083	KORVA RM/ARVOST.PER.	CL	9910830001	9910839999
9901086	OKO:N LAINOJEN SIIRTYVÄT	CV	9910860001	9910869999
991086	OKO:N LAINAT OP:LLE / SIIRTYVÄT	CV / CY	9910860001	9910869999
9901091	MAKSULIIKE /ASLA /SIIRTYVÄ KORKO	CO,CP	9910910001	9910919999 ALARKP06 JA 07

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja	
			alku	loppu
9901092	SSP:N KAUPPAHINNAN JAKSOTUS	CQ,CZ	9910920001	9910929999
9901093	ASLA/OHMO/SIIRTYVÄT	GB	9910930001	9910939999
9911111	OKOPANKIN TASESIIRROT / OL	XA	9911110001	9911119999
9911112	OKOPANKIN TASESIIRROT /ALS	XB	9911120001	9911129999
9911113	OKOPANKIN TASESIIRROT / VALUUTTAKASSA	XC	9911130001	9911139999
9911114	OKOPANKIN TASESIIRROT / DA	XD	9911140001	9911149999 ACR3B1/ACR3B2
9910201	ATK-LASKUTUS OPK /JP	CS	9912010001	9912019999
990176	PREPAID TILITYKSET	KT	9917600001	9917699999
991995	OPTON KONEKIELISET SIIRT.KOROT	XE / XF	9919950001	9919959999
992001	TERMIINI / H TAI TR	XG	9920010001	9920019999
9920002	ALS-JOLLA CAP TILINPÄÄTÖS	JK	9920020001	9920029999
992005	FRA PÄÄOMAT	XH	9920050001	9920059999
990201	ATK-LASKUTUS / OKO	YL	9920100001	9920199999
	SRJ-PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/OP-			
9900202	RAHASTO	IA	9920200001	9920299999
	SRJ-			
9900203	PALKKIONPALAUTUSJAKSOTUS/SAAJAYHTIÖT	IB	9920300001	9920399999
9900205	OMISTAJAJÄSENREKISTERI	CT	9920500001	9920599999 JRER110
990207	TALLETUSSIIRROT	YM	9920700001	9920799999
679	PÄÄOMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
9902083	PÄÄOMAKONVERSIOT	Z4	9920830001	9920839999
992100	PANKKITAKAUKSET	XI	9921000001	9921009999 PTKR3301
992101	PANKKITAKAUKSET / AGIOT	XJ	9921010001	9921019999
992102	HENKIVAKUUTUS	HV	9921020001	9921029999
683	ARVOSTUSKONVERSIOPURKU	Z5	9921830001	9921839999
9902183	ARVOSTUSKONVERSIOPURKU	Z5	9921830001	9921839999
684	ARVOSTUSKONVERSIUUDET	Z6	9922830001	9922839999
9902283	ARVOSTUSKONVERSIUUDET	Z6	9922830001	9922839999
992400	CPICS (TASEEN ULKOPUOLISET)	XL	9924000001	9924009999
9903001	SALDONSIIRTO	Z1	9930010001	9930019999
9903001	SALDONSIIRROT	Z1	9930010001	9930019999
993002	TERMIINIT PISTE-EROT SIIRT.	XM / XN	9930020001	9930029999
9903003	EURO	Z3	9930030001	9930039999
9903003	EURO	Z3	9930030001	9930039999
9930002	ALS-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET	JL	9930200001	9930209999
993009	TERMIINIT PISTE-EROT	XO / XP	9930090001	9930099999
994005	TERMIINIT / AGIOT	XQ	9940050001	9940059999
994006	TERMIINIT / AGIOT PALAUTUS	XR	9940060001	9940069999
9940007	LJR OPA-SIIRROT	MX	9940700001	9940799999
9940008	LJR ERIKOISLAINAT	MD	9940080001	9940089999
994010	FRA ARVOSTUKSET	XS / XT	9940100001	9940109999
9940104	LJR EFEKT.KORON HINTAERO	ME	9941040001	9941049999
9940105	LJR EFEKT.KORON HINTAERO PERUUTUS	MF	9941050001	9941059999
9940106	LJR ETUKÄTEEN MAKS.KOROT TP	MG	9941060001	9941069999
9940107	LJR ETUKÄTEEN MAKS.KOROT TP PERUUTUS	MH	9941070001	9941079999
9940108	LJR ERIK.LAINOJEN SIIRT. HOITOPALKKIOT	MI	9941080001	9941089999
9940109	LJR ERIK.LAINOJEN SIIRT. HOITOPALKKIOT PERUUTUS	MJ	9941090001	9941099999
9940110	LJR-JOLLA CAP PÄIVITTÄISET	MM	9941100001	9941109999
9940111	LJR-JOLLA CAP KK-VAIHDE PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940112	LJR-JOLLA CAP ARVOSTUKSET	MN	9941120001	9941129999
9940113	LJR-JOLLA CAP ARVOSTUKSET PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940114	LJR-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET	MO	9941140001	9941149999
9940115	LJR-JOLLA CAP TASEEN ULKOPUOLISET PERUUTUS	ei vielä varattu		
9940116	LJR-KALA PREEMIOIT JA ARVOSTUKSET	MP	9941160001	9941169999
9940117	LJR-KALA ARVOSTUSTEN PERUUTUS	MR	9941170001	9941179999
9940120	LJR ARVONALENTUMISET	MU	9941200001	9941209999
9940121	LJR ARVONALENTUMISET PERUUTUS	MV	9941210001	9941219999
995	AGIOT/ULKOMAANRESKONTRAT	XU	9950010001	9950019999
9950002	JORE TILINPÄÄTÖS	KD	9950020001	9950029999
9960002	JORE TASEEN ULKOP.	KE	9960020001	9960029999
9970002	CHF-TP-VIENNIIT	KL	9970020001	9970029999
9970003	CHF-TAUP-VIENNIIT	KM	9970030001	9970039999
	ULKOM.SIIRTYVIEN KORKOJEN			
998	AUTOMAATTIKIRJAUS	XX	9980000001	9980999999
999	VALUUTTALUOTTO	XY	9990000001	9990999999
	PERUUTUS / KUMPPANIKOODIT	PK	9999970001	9999979999
	E-FLOW PERUUTUS	EP	9999980001	9999989999
	YLEINEN PERUUTUSTOSITE	PE	9999990001	9999999999

Sovellus- tosite ')	Nimi	Tosite- laji	Numerosarja alku	loppu
------------------------	------	-----------------	---------------------	-------

SAPin tositepäiväkirja, kuukausipäiväkirja ja SAPin Ostovelka- ja myyntisaamistilien päiväkirja
*) on arkistoitu LEA -arkistointijärjestelmään.
Tositteet on joko laadittu konekielisenä tai tulostettu paperille ja ne säilytetään kansiossa tai arkistoituna
**) REA-arkistointijärjestelmään
***) Raportit arkistoitu marraskuusta 2006 lähtien Aditron eArkistossa

Rinnakkaisissa sovellustositenumeroissa lyhyemmät sovellustositenumerot ovat peräisin Intime-kirjanpitojärjestelmästä, pidemmät FMS-kirjanpitojärjestelmästä.
Jatkossa yksi sovellustositenumero kaikkien yritysten käyttöön (SAP kaikilla käytössä).

Helsingin Seudun Osuuspankki

1. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen allekirjoitus

Helsingissä 31. päivänä tammi kuuta 2019

Timo Ritakallio
hallituksen puheenjohtajaHarri Nummela
hallituksen varapuheenjohtajaJukka Hulkkonen
hallituksen jäsenSirpa Leppäluoto
hallituksen jäsenLinda Liukas
hallituksen jäsenJarmo Viitanen
toimitusjohtaja

2. Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tarkastuksesta on tänään annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä 8. päivänä helmi kuuta 2019

KPMG Oy Ab

Raija-Leena Hankonen
KHT